C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\L\Le Guinova Ursula\Le Guin Ursula-Zememori 2-Hrobky Atuanu.pdb

PDB Name: Le Guin Ursula-Zememori 2-Hrobk
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 5.5.2007
Modification Date: 5.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

HROBKY ATUÁNU
URSULA K. LE GUINOVÁ

Prolog
„Tenar, domů! Pojď domů!“
Jabloně v šeru hlubokého údolí byly na prahu květu; tu a tam se na ztmavlých větvích předčasně otevřel růžovobílý kvítek jako bledá hvězda. Děvčátko běhalo mokrou, hustou novou trávou mezi řadami stromů jen tak, pro radost z pohybu, a když za¬slechlo volání, neuposlechlo ihned, ale než se obrátilo zpátky k domovu, oběhlo sad velkým obloukem. Matka čekala ve dve¬řích chatrče, kterými prosvítala zář ohně, a dívala se, jak drobná postavička pobíhá a poskakuje jako chomáč bodláku nesený větrem nad tmavou trávou pod stromy.
Otec, který u rohu chatrče čistil hlínou oblepenou motyku, na ni promluvil: „Proč na tom dítěti tak lpíš? Příští měsíc si ji odvedou. Nadobro. Klidně bychom ji mohli pohřbít – s tím nic nenaděláme. K čemu to je, viset na někom, koho musíš ztratit? Není nám k ničemu. Kdyby za ni zaplatili, až ji budou odvádět, no prosím, ale nedají nám nic. Odvedou ji a tím to skončí.“
Matka neřekla nic, jen dál sledovala dítě, které se zastavilo a hledělo korunami stromů vzhůru. Nad sady a nad horami jasně zářila večernice.
„Není naše. Od chvíle, kdy přišli a řekli, že se musí stát kněžkou Hrobek, není naše. Proč to nechápeš?“ V jeho drsném hlase zaznívala výčitka i hořkost. „Máš čtyři další. Ty zůstanou, tahle ne. Neupínej se na ni. Nech ji jít!“
„Až ta chvíle přijde, nechám ji jít,“ odpověděla žena. Sklonila se, aby přivítala dítě, jehož bosé bílé nožky přicupitaly blátivou hlínou, a zvedla je do náruče. Když se obracela, aby zašla do chatrče, sklonila hlavu a políbila dítě do vlasů. Ty byly černé, zatímco její, jak prozrazovala mihotavá záře ohně v krbu, byly plavé.
Muž zůstal venku, bosýma nohama vnímal chlad země, prů¬zračná jarní obloha nad ním temněla. Jeho tvář v šeru byla plná žalu, otupělého, těžkého, vzdorovitého žalu, pro který nikdy nenajde slova. Nakonec pokrčil rameny a následoval ženu do ohněm ozářené místnosti zvonící dětskými hlasy.

POZŘENÁ
Roh se rozezněl vysokým tónem a zmlkl. Ticho, které se poté rozhostilo, rušily pouze kroky v rytmu pomalého tepu lehkých úderů do bubnu. Trhlinami ve střeše Trůnního sálu a průrvami mezi sloupy, kde se zřítila celá část zdiva a krytiny, šikmo prosví¬taly kalné sluneční paprsky. Bylo hodinu po východu a chladný vzduch se ani nepohnul. Odumřelé listy býlí, které se protlačilo mezi mramorovými dlaždicemi, byly ojíněné, a když se o ně zachytly dlouhé černé róby kněžek, lámaly se.
Kněžky sestupovaly, vždy po čtveřicích, do rozlehlé chrámové lodi mezi dvojitým sloupořadím. Monotónní dunění bubnu ne¬ustávalo. Žádný hlas se neozýval, žádné oko se nedívalo. Rudě hořící pochodně, nesené dívkami v černém, vždy jasně vzplály v šeru mezi kužely slunečního světla. Venku, na schodech Trůnního chrámu, stáli muži – stráže, trubači a bubeníci; širokými dveřmi chrámu procházely jen ženy v tmavých róbách s kápěmi, vždy po čtyřech, a volným krokem mířily k prázdnému trůnu.
Vstoupily dvě vysoké ženy v černém: jedna hubená a strnu¬lého držení těla, druhá silná a kráčející kolébavou chůzí. Mezi nimi šlo asi šestileté děvčátko. Mělo na sobě splývavou bílou košili. Hlavu, paže a nohy mělo nezahalené a bylo bosé. Vypa¬dalo velmi drobně. Obě vysoké ženy se zastavily u úpatí schodů, které vedly k trůnu a kde nyní čekaly řady černě oděných postav, a lehce postrčily dítě před sebe.
Trůn na vysokém podstavci vypadal, jako by ho ze všech stran obepínaly velké pavučiny tmy, splývající z přítmí pod střechou. Zda to opravdu byly závoje nebo jen temnější stíny, to oko nedokázalo rozeznat. Samotný trůn byl obrovský a černý, na jeho opěradlech se matně lesklo zlato a drahokamy. Kdyby na něm seděl člověk, vypadal by jako trpaslík. Neměl lidské rozměry a byl prázdný. Kromě stínů na něm neseděl nikdo.
Dítě pak samo vystoupilo po čtyřech ze sedmi schodů z rudě žilkovaného mramoru, které byly tak široké a vysoké, že muselo na každém z nich stanout oběma nohama. Na prostředním scho¬du, přímo před trůnem, stál velký neotesaný špalek, nahoře vydlabaný. Dítě pokleklo na obě kolena, položilo hlavu do prohlubně a natočilo ji lehce na bok. Klečelo a nehýbalo se.
Náhle se ze stínů napravo od trůnu vynořila postava v přepá¬saném rouchu z bílé vlny a sestoupila po schodech k dítěti. Na obličeji měla bílou masku a držela pět stop dlouhý meč z blyštivé oceli. Beze slova či zaváhání se mečem,

který svírala oběma rukama, rozmáchla a strnula s ním vysoko nad dívčinou šíjí. Dunění bubnů utichlo.
V okamžiku, kdy čepel dosáhla nejvyššího bodu a na okamžik se zastavila, se nalevo od trůnu vynořila postava v černém, vrhla se ze schodů a její útlé paže zadržely ruku obětníka. Ostří meče se zalesklo ve vzduchu. Bílá a černá postava, obě bez tváří, se chvíli potácely jakoby v tanci nad nehybným dítětem, jehož roz¬hrnuté černé vlasy odhalovaly bělostnou šíji.
Náhle mlčky uskočily, vyběhly po schodech a zmizely v tem¬notě za obřím trůnem. Jedna z kněžek vystoupila a vylila na schody vedle dítěte misku jakési tekutiny. V příšeří sálu se skvr¬na zdála být černá.
Děvčátko vstalo a namáhavě sestoupilo ze schodů. Když se pod nimi zastavilo, dvě vysoké kněžky mu navlékly černé roucho s kápí a plášť a znovu je obrátily, aby stálo čelem ke schodišti, temné skvrně a trůnu.
„Nechť Bezejmenní popatří na dívku jim danou, jež se ne¬pochybně zrodila beze jména. Kéž přijmou její život a roky jejího života až do smrti, která je také jejich. Kéž ji přijmou. Kéž je pozřena!“
Ostatní hlasy, pronikavé a ostré jako trubky, opakovaly: „Je pozřená! Je pozřená!“
Děvčátko stálo a zpod černé kápě vzhlíželo k trůnu. Draho¬kamy, zasazené do opěradla a mohutných ručních opěrek s paře¬ty, pokrývala vrstva prachu a na vyřezávaném opěradle byly pavučiny a bělavé skvrny po sovím trusu. Na tři nejvyšší schody přímo pod trůnem, na ty nad schodem, na němž předtím klečelo, nikdy nespočinula noha smrtelníka. Pokrývala je vrstva prachu tak silná, že vypadaly jako jednolitý svah z šedé hlíny. Desky z rudě žilkovaného mramoru skrývaly nánosy bezpočtu let, bez¬počtu století, kdy je nikdo nerozvířil, nikdo neprošlapal.
„Je pozřená! Je pozřená!“
Znenadání opět promluvil buben, nyní rychlejším rytmem.
Průvod se seřadil a tichým, šoupavým krokem začal ustupovat od trůnu na východ, směrem k jasnému, vzdálenému čtverci dve¬ří. Po obou stranách se dvojice silných sloupů, podobných lýtkům obrovských, bledých dolních končetin, vytrácely v přítmí pod stropem. Mezi kněžkami šlo i dítě, nyní již celé v černém jako ony. Drobné, bosé nožky slavnostně našlapovaly na zmrzlé býlí a mrazivé kameny. Když cestu ozářilo slunce, prosvítající pobo¬řenou střechou, nezvedlo k němu oči.
Stráže držely dveře dokořán. Černý průvod vyšel do bledého, chladného světla a větru časného rána. Slunce, vznášející se nad východní nesmírností, oslňovalo, žlutým jasem se dotýkalo hor na západě a také vnějších stěn Trůnního chrámu. Ostatní budovy, postavené níž na svahu, zůstávaly v načervenalém stínu – kromě svatyně Božích bratří na protějším pahorku, od jehož nedávno pozlacené střechy se denní světlo jásavě odráželo. Černé kněžky sestupovaly ve čtyřstupech z Pahorku Hrobek a za chůze začaly tiše zpívat. Nápěv měl pouze tři tóny a jedno slovo, donekonečna opakované, které bylo tak staré, že ztratilo smysl, stejně jako ukazatel směru, jenž přetrvá, i když cesta již neexistuje. Znovu a znovu prozpěvovaly to bezobsažné slovo. Tichý zpěv ženských hlasů, ten neustávající jednotvárný bzukot, vyplňoval celý Den přetvoření Kněžky.
Holčičku vodily z jedné místnosti do druhé, z chrámu do chrá¬mu. Na jednom místě jí daly na jazyk sůl, na jiném klečela čelem k západu, zatímco jí stříhaly vlasy nakrátko a koupaly v oleji a vonném octu; na dalším ležela tváří dolů na černé mramorové desce za oltářem, zatímco pronikavé hlasy zpívaly žalozpěv za mrtvé. Ona ani žádná z kněžek celý den nic nejedly a nepily. Když zapadla večernice, položily ji nahou na postel mezi houně z ovčích kůží v pokoji, v němž dosud nikdy nespala. Pokoj se nacházel v budově, léta zavřené, kterou odemkly až v tento den. Na výšku měřil víc než na délku, ale byl bez oken. Byl v něm zatuchlý vzduch, nehybný a zkažený. Mlčenlivé ženy ji tam nechaly potmě a odešly. Zůstala tiše ležet, jak ji položily. Oči měla otevřené. Ležela tak dlouho.
Pak si všimla, že se na vysoké zdi mihotá světlo. Někdo tiše přicházel chodbou a zakrýval svíčku, takže nezářila víc než svět¬luška. Pak se ozval chraptivý šepot. „Hej, Tenar, jsi tam?“
Dítě neodpovědělo.
Ze dveří vykoukla hlava, hlava zvláštní, holá jako oloupaný brambor a stejně žlutá. Také oči, hnědé a drobné, připomínaly brambor. Nos se ztrácel mezi širokými, plochými lícemi a ústa ustupovala do štěrbiny bez rtů. Dítě na tu tvář nehnutě zíralo rozšířenýma očima, tmavýma a strnulýma.
„Aha, tady jsi, Tenar, drobečku můj!“ Hlas zněl chraptivě a ve vyšší poloze jako ženský, ale ženě nepatřil. „Neměl bych tu být. Moje místo je za dveřmi. Ale musel jsem se přijít podívat, jak je po tom dlouhém dni mé malé Tenar, jak je mému ubohému zlatíčku.“
Mohutný tvor se k ní nehlučně přiblížil a natáhl ruku, jako by ji chtěl pohladit po vlasech.
„Já už nejsem Tenar,“ řeklo dítě a zvedlo k němu oči. Ruka se zastavila; nedotkl se jí.
„Ne,“ zašeptal po chvíli. „Já vím, já vím. Teď jsi maličká Pozřená. Ale já...“
Neřekla nic.
„Maličká má za sebou perný den,“ prohlásil a zašoural noha¬ma. Světélko v jeho žluté, velké ruce zablikalo.
„Neměl bys být v tomto Domě, Manane.“
„Ne. Ne. Já vím. Neměl bych být v tomto Domě. Tak dobrou noc, maličká... Dobrou noc.“
Dítě neodpovědělo. Manan se pomalu otočil a odešel. Miho¬tání světla na vysokých zdech ustalo. Děvčátko, které již nemělo jiné jméno než Arha, Pozřená, leželo na zádech a upíralo oči do tmy.

HRADBA

Jak jí přibývalo let, všechny její vzpomínky na maminku vy¬bledly, aniž si to uvědomila. Náležela sem, do tohoto Místa, a náležela sem odjakživa. Jen někdy, za dlouhých červencových podvečerů, když obracela zrak k horám na západě, vyprahlým a v dohasínajícím odlesku slunce stejné barvy jako lví hříva, se ve vzpomínkách vracela k ohni v krbu, který kdysi dávno hořel stej¬ně sytou žlutí. A pak se dostavovala i vzpomínka na to, jak ji někdo držel – to bylo neobvyklé, protože tady se málokdy stáva¬lo, aby se jí někdo třebas jen dotkl – a vzpomínka na příjemnou vůni vlasů, právě

umytých a opláchnutých vodou provoněnou šalvějí, dlouhých světlých vlasů barvy ohně a slunečního západu. To bylo vše, co opustila.
Věděla samozřejmě víc, než si pamatovala, protože se dozvě¬děla, co všechno se přihodilo. Když jí bylo sedm osm let, poprvé se začala zajímat, kdo vlastně je ona osoba zvaná Arha, a zašla za svým strážcem, opatrovníkem Mananem, a řekla: „Vyprávěj mi, jak mě vybrali."
„Ale vždyť už to všechno znáš, maličká."
A měl pravdu. Vysoká kněžka Thar jí o tom nezáživným hlasem tolikrát vyprávěla, až znala její slova nazpaměť, takže je nyní mohla opakovat: „Ano, znám. Když zemře Jediná kněžka atuánských Hrobek, do jednoho měsíce podle měsíčního kalen¬dáře skončí pohřební i očistné obřady. Potom se jisté kněžky spolu se strážci Místa vypraví přes poušť do atuánských měst a vesnic, kde se vyptávají a hledají děvčátko, které se narodilo téže noci, kdy zemřela Kněžka. Jakmile takové dítě najdou, čekají a pozorují. Dítě musí mít zdravé tělo i ducha, a jak roste, nesmí dostat křivici, neštovice, být nějak zmrzačeno nebo osle¬peno. Když takto bez úhony dosáhne věku pěti let, není pochyb o tom, že tělo dítěte je novým tělem zemřelé Kněžky. Dívka je představena Božstvu v Awabathu, pak ji převezou sem do její Svatyně, kde se rok vzdělává. Po skončení toho roku ji odvedou do Trůnního chrámu, kde vrátí její jméno těm, kteří jsou jejími Vládci, tedy Bezejmenným, neboť i ona je beze jména, je Kněžkou věčně znovuzrozovanou."
Tak jí to slovo za slovem říkala Thar, a ona nikdy nenašla odvahu zeptat se na víc. Hubená kněžka nebyla krutá, ale byla velmi chladná a žila podle železných přikázání. Arha se jí bála. Ale Manan jí ani zdaleka nenahánět strach, a proto ho vyzývala: „Řekni mi, jak mě vybrali!" A on jí vždy znovu vyprávěl.
„Vydali jsme se na severozápad, třetího dne po novoluní, neboť bývalá Arha zemřela ve třetí den předchozího měsíce. Nejdříve jsme šli do Tenacbahu. Je to velké město, ale ti, kteří viděli obě, říkají, že vedle Awabathu je jako blecha vedle krávy. Podle mě je velké dost, vždyť má určitě deset stovek domů! Z Tenacbahu jsme pokračovali do Garu. Ale v těch městech se nikomu v předešlém měsíci, třetí den po novoluní, nenarodila holčička; našlo se pár chlapečků, ale ti nejsou k ničemu... A tak jsme šli dál do kopců za Garem, do měst a vesnic. Tam je má země. V těch kopcích, kde řeky plynou a země se zelená, jsem se narodil. Ne tady v poušti." Do jeho chraptivého hlasu se na tomto místě vloudil zvláštní tón a jeho drobné oči úplně zmizely v záhybech kůže; na chvíli zmlkl, než pokračoval. „Tak jsme vy¬hledali a vyzpovídali všechny rodiče, kterým se narodily děti v posledních měsících. Někteří nám lhali. 'Určitě, bylo to třetí den nového měsíce, kdy se naše maličká narodila!' Víš, chudí jsou často rádi, když se holčiček nějak zbaví. A jiní, kteří žili v osamělých chatrčích v údolích mezi kopci, byli zase tak bední, že ani nepočítali dny a neměli ponětí, jak rozpoznat běh času, takže nedovedli s jistotou říct, jak staré jejich děti jsou. Když jsme se dost dlouho vyptávali, pravdy jsme se vždycky dobrali, ale byla to zdlouhavá práce. Nakonec jsme takové děvčátko našli. Bylo to ve vesnici, která měla deset domů, v sadových údolích na západ od Entatu. Mělo osm měsíců, tak dlouhé bylo naše hledá¬ní. Ale narodilo se téže noci, kdy Kněžka Hrobek zemřela, a do¬konce ve stejnou hodinu. Bylo to krásné děťátko, sedělo ma¬mince na klíně, a nás všechny, co jsme se v jediné místnosti toho domku mačkali jako netopýři v jeskyni, si prohlíželo rozzáře¬nýma očima. Otec byl chudý. Staral se bohatému o jabloňový sad a neměl nic než pět dětí a kozu. Ani domek nebyl jeho. A tak jsme se všichni tlačili uvnitř, a podle toho, jak si kněžky dítě prohlížely a bavily se mezi sebou, bylo zřejmé, že si myslí, že Znovuzrozenou konečně našly. Poznala to i matka. Držela dítě v náručí a neřekla ani slovo. Nazítří jsme se tam vrátili, a co nevidíme? Děvčátko s jasnýma očima leží v rákosové postýlce, pláče, křičí, po celém těle má skvrny a horečnatou rudou vyráž¬ku, a matka kvílí ještě hlasitěji než dítě. 'Ach, ach, moje malá má na sobě ježibabí prsty!' Tak to řekla a myslela tím neštovice. V mé vesnici jim také říkali ježibabí prsty. Ale Kossil, která je teď velekněžkou Božstva, přistoupila k postýlce a dítě vzala. Všichni ostatní se stáhli a já s nimi; ne že bych si svého života nějak zvlášť cenil, ale chodí se snad do domu, ve kterém jsou neštovice? Avšak Kossil se nebála, ona ne. Zvedla dítě a řekla: 'Horečku nemá.' Plivla si na prst, zkusila třít červené skvrny, a ony zmizely. Byla to jenom šťáva z bobulí. Chudák matka, bláhově si myslela, že nás oklame a dítě si nechá!" Na tomto místě se Manan vždy srdečně zasmál – jeho žlutý obličej se skoro nezměnil, jen v bo¬cích se nadýmal. „Muž ji za to zbil, protože se obával hněvu kněžek. Nedlouho poté jsme se vrátili do pouště, ale každý rok se někdo z Místa vypravil do vesnice mezi jabloňovými sady, aby se podíval, jak dítě roste. Uběhlo pět let a Thar, Kossil, chrámová stráž a vojáci v rudých přilbicích, které poslalo Božstvo, aby se postarali o jejich bezpečí, se vydali na cestu. Vrátili se s dítětem, které bylo skutečně znovuzrozenou Kněžkou Hrobek a nikam jinam než sem nepatřilo. A kdo bylo to dítě, maličká?"
„Já," řekla Arha a pohlédla do dáli, jako by chtěla spatřit něco, co vidět nemůže, něco, co není na dohled.
„A co... co dělala ta matka, když si pro dítě přišli?" zeptala se jednou.
Ale to Manan nevěděl, na poslední cestě s kněžkami nebyl.
A ona si nedokázala vzpomenout. Proč taky? Bylo to pryč, nenávratně pryč. Přišla tam, kam přijít musela. Na celém světě znala jen jediné místo: Místo atuánských Hrobek.
Během prvního roku spala ve společné ložnici s ostatními novickami, děvčaty od čtyř do čtrnácti let. Avšak již tehdy byl z deseti strážců vybrán Manan jako její zvláštní opatrovník, a postýlku měla v nevelkém výklenku, částečně odděleném od dlouhé, nízké hlavní ložnice Velkého domu, kde se dívky před spaním hihňaly a šuškaly si a v šedém světle rána zas zívaly a splétaly si vlasy. Když jí vzali jméno a stala se Arhou, spala sama v Malém domě, v posteli a v místnosti, které budou její postelí a místností po celý zbytek života. Byl to její dům, dům Jediné kněžky, a bez jejího svolení do něj nikdo nesměl vstoupit. Když ještě byla malá, dělalo jí dobře, když slyšela, jak jí lidé pokorně klepou na dveře. „Můžete dál!" říkala jim. A zlobilo ji, že obě velekněžky, Kossil a Thar, považovaly její souhlas za samozřejmý a vcházely do jejího domu bez klepání.
Míjely dny a roky, jeden jako druhý. Dívky trávily čas učením a cvičením. Hry neznaly. Na ty nebyl čas. Učily se posvátné písně a posvátné tance, dějiny Zemí Kargadu a obřady těch bohů, kterým byly zasvěceny: Božstvu, které vládlo v Awabathu, nebo Božích bratří, Atwaha a Wuluaha. Jediná Arha se učila obřady Bezejmenných, a ty ji učila

jediná osoba – Thar, velekněžka Božích bratří. Tak se denně na hodinu nebo víc dostávala stranou ostatních, ale většinu dne jí, stejně jako jim, zabíraly prosté práce. Učily se spřádat a tkát vlnu z jejich stád, pěstovat, sklízet a připravovat stravu, která jim byla obživou: čočku, obilí mleté nahrubo do kaše a najemno do nekynutého chleba, cibuli, zelí, kozí sýr, jablka a med.
Za nejlepší, co je mohlo potkat, považovaly svolení jít na ryby k temné, zelené řece, která se vinula pouští půl míle severový¬chodně od Místa, vzít si na svačinu jablko nebo studenou placku, celý den prosedět mezi rákosím na pražícím slunci a pozorovat, jak zelená voda zvolna plyne a jak se pomalu mění stíny, které mraky vrhají na horská úbočí. Ale kdyby některá vyjekla radostí, protože se vlasec napjal, a vyhodila třpytivou, plochou rybu na břeh a nechala ji na vzduchu leknout, Mebbeth by zasyčela jako zmije: „Ztichni, ty pískle!“ Mebbeth, která sloužila v chrámu Božstva, byla snědá žena, dosud mladá, ale tvrdá a ostrá jako obsidián. Chytání ryb byla její vášeň. Bylo tedy záhodno udržovat si její přízeň a ani nedutat, protože provinilce by podruhé na ryby už nevzala. A pak by se k řece mohly dostat jen tehdy, když v létě nestačily studny a voda se musela přinášet. A to byla úmorná dřina, plahočit se žhnoucí bílou výhní půl míle k řece, naplnit obě vědra na tyči a co nejrychleji se zas vydat do kopce. Prvních sto yardů to šlo, ale pak začala vědra těžknout a tyč pálit do ramen jako horké železo. Vyprahlou cestu zalévalo slunce a každý další krok byl těžší a pomalejší. Konečně se člověk dostal do chla¬divého stínu zadního dvora Velkého domu u zeleninových záhonků a obsah věder s cáknutím skončil ve velké cisterně. A pak nezbývalo než se obrátit a jít znovu, znovu a znovu.
Uvnitř hranic Místa – to bylo jediné jméno, které mělo a po¬třebovalo, neboť bylo nejstarším a nejposvátnějším ze všech míst Zemí Kargadu – žilo několik set lidí a stálo tam množství budov: tři chrámy, Velký dům a Malý dům, příbytky eunuchů, a hned za zdí pak Kasárna stráže a spousta chatrčí pro otroky, zásobárny, ohrady pro ovce a kozy, chlévy. Z dálky, z vrcholků vyprahlých kopců na západě, kde nerostlo nic než šalvěj, roztroušené trsy ostřice, drobný plevel a pouštní rostliny, vypadalo jako městečko. A když se někdo díval z prostorných plání na východě, mohl už z dáli zahlédnout, jak se pod horami jako úlomek slídy ve skále mihotá a třpytí zlato na střeše chrámu Božích bratří.
Vlastní chrám byla bíle omítnutá, kamenná krychle bez oken, s nízkým zastřešeným vchodem. Výstavnější a o století mladší byl chrám Božstva, položený o něco níž, s vysokým průčelím a řadou silných bílých sloupů s barevně natřenými hlavicemi, z nichž kaž¬dý byl z pevného cedrového kmene, přivezeného lodí z Hur-at-Hur, kde jsou lesy, a přivlečeného do Místa přes pusté pláně spojeným úsilím dvaceti otroků. Teprve až se cestovatel přichá¬zející od východu vynadíval na zlatou střechu a zářivé sloupy, povšiml si, že výš na kopci Místa, nad vším ostatním, žlutohnědý jako sama poušť a sešlý, stojí nejstarší z chrámů jeho rodu: roz¬lehlý nízký Trůnní chrám s vyspravovanými zdmi a zvětralou, hroutící se kopulí.
Za chrámem obkružovala celý vrcholek kopce masivní hradba z kamenů kladených na sebe bez malty, na mnoha místech polo¬rozpadlá. Obklopovala několik černých, osmnáct až dvacet stop vysokých kamenů, čnících ze země jako obří prsty. Jakmile o ně oko zavadilo, muselo se k nim vracet. Stály tam jako důrazné memento, a přesto se nedalo říct, co znamenají. Bylo jich devět. Jeden stál rovně, ostatní se více či méně nakláněly a dva byly převrácené. Kromě jednoho, který byl holý, černý a matně se leskl, je pokrýval šedooranžový lišejník, jako by je někdo pocákal barvou. Pouze ten byl na omak hladký, zatímco na ostatních mohl člověk pod vrstvou lišejníku vidět a prsty nahmatat neurčité opracování – tvary, znaky. Těchto devět kamenů tvořilo viditelný symbol atuánských Hrobek. Říkalo se, že tam stojí od dob prv¬ních lidí, od stvoření Zeměmoří. Byly tam zasazeny za tmy, dříve než se z hloubek oceánu vynořily země. Byly mnohem starší než kargadské Božstvo, starší než Boží bratři, starší než světlo. Byly to Náhrobky těch, kteří vládli dřív, než nastal svět lidí, těch, kteří neměli jména. A ona, která jim sloužila, také neměla jméno.
Nechodila mezi ně často, a nikdo jiný nikdy nestanul nohou na půdě, na níž stály, za Trůnním chrámem na vrcholku kopce obehnaném kamennou hradbou. Dvakrát ročně, když nastaly úplňky jarní a podzimní rovnodennosti, se před trůnem konala oběť, a tehdy vycházela z chrámu nízkými zadními dvířky s vel¬kou mosaznou mísou plnou kouřící kozí krve. Tu potom musela rozlít, půlku u paty stojícího černého kamene a půlku na jeden z padlých kamenů, zabořený do kamenité hlíny a potřísněný krvavými oběťmi mnoha staletí.
Někdy časně zrána chodila mezi Náhrobky ze své vůle, pro¬cházela mezi nimi a snažila se rozeznat nezřetelné výstupky a rýhy znaků, lépe viditelné, když světlo dopadalo šikmo, a jindy jen stála a dívala se k horám na západě nebo na střechy a zdi Místa, rozložené dole pod ní, pozorovala, jak se okolí Velkého domu a Kasáren probouzí k první činnosti a jak stáda ovcí a koz vycházejí na řídké pastviny u řeky. Mezi Náhrobky nebylo nikdy nic na práci. Chodila tam jen proto, že to měla dovoleno a že tam byla sama. Bylo to smutné místo. I v poledním parnu pouštního léta z něj čišel chlad. Mezi dvěma Náhrobky, které stály nejblíž u sebe a byly nakloněné, jako by si šeptem sdělovaly svá tajem¬ství, někdy hvízdal vítr. Ale žádné tajemství neprozradil.
Z hradby vybíhala další, nižší kamenná zeď, která vedla v dlouhém, nepravidelném půloblouku kolem kopce Místa a pak pokračovala na sever k řece. Nedalo se říct, že by Místo chránila, spíše je rozdělovala vedví: na jedné straně na chrámy a příbytky kněžek a opatrovníků, na druhé na kasárny stráží a ubikace otroků, kteří obdělávali půdu, pásli dobytek a obstarávali píci, aby Místo mělo z čeho žít. Z těch se žádný na druhou stranu zdi nedostal. Opatrovníci a bubeníci se jen při některých velkých svátcích připojovali k procesí kněžek, ale do chrámových portálů nevstupovali. Žádný jiný muž na vnitřní území Místa nevkročil. Kdysi dávno se konaly poutě, při nichž se přicházeli klanět králo¬vé a náčelníci Zemí Kargadu; před půldruhým stoletím přišlo na zahájení obřadů ve svém chrámu i první Božstvo, ale ani tak významná návštěva nesměla vkročit mezi Náhrobky, také ona musela jíst a spát vně zdí, které Místo obklopovaly.
Člověk mohl na zeď docela snadno vylézt, když se zachytával prsty ve štěrbinách. Jednoho odpoledne, koncem jara, na ní seděla Pozřená a děvče jménem Penthe. Oběma bylo dvanáct. Správně měly být v tkalcovně Velkého domu, rozlehlé kamenné světnici v podkroví, a tkát na velkých stavech s nekonečnými osnovami černé vlněné sukno na róby. Pod záminkou, že se jdou napít ze studny na nádvoří, vyklouzly ven a Arha řekla: „Pojď!“ A už vedla dívku dolů ke zdi, kam nebylo z Velkého domu vidět. Teď seděly na její koruně ve výšce deseti stop, klátily nohama na vnější straně a

dívaly se na pláň, která se na východ a na sever táhla do nedohledna.
„Chtěla bych vidět moře," prohodila Penthe.
„A proč?" zeptala se Arha žvýkající hořký stonek rostlinky, kterou utrhla na hradbě. Doba květu právě skončila. Všechny malé pouštní kvítky, žluté, růžové a bílé, nízké a kvetoucí jen krátce, se zbavovaly semen, vypouštěly je do větru jako popelavě bílé chomáčky a slunečníčky, které se pak pomocí důmyslných háčků na svých okrajích přichycovaly k zemi. Půdu pod jablo¬němi pokrývala opadaná, světle růžová závěj. Větve jabloní se zelenaly. Byly to jediné zelené stromy v okruhu mnoha mil kolem Místa. Všechno ostatní, od obzoru po obzor, mělo jednotvárnou žlutohnědou barvu pouště, až na hory, kterým první poupata kvetoucí šalvěje dodávala stříbřitě modravý nádech.
„Vlastně ani nevím. Chtěla bych prostě vidět něco jiného. Tady je to stále stejné. Nic se neděje."
„Všechno, co se děje všude, má svůj počátek tady," řekla Arha.
„Já vím... ale chtěla bych vidět, jak se to děje!"
Penthe se usmála. Byla to hodná, na pohled bezstarostná dívka. Poškrábala si bosá chodidla o sluncem vyhřáté kameny a po chvíli pokračovala: „Víš, když jsem byla malá, bydlela jsem u moře. Naše vesnice byla hned za dunami, a někdy jsme si chodili hrát na břeh. Vzpomínám si, že jsme jednou zahlédli, jak daleko na moři proplouvá skupina lodí. Běželi jsme to říct do vesnice a všichni se šli podívat. Ty lodě vypadaly jako draci s rudými křídly. A některé měly dokonce i krky s dračími hlava¬mi. Pluly kolem Atuánu, ale nebyly to kargadské lodě. Náčelník řekl, že přijely ze západu, z Vnitřních zemí. Všichni se přišli podívat. Myslím, že měli strach, aby nepřistály. Ale lodě jenom projely kolem, a nikdo nevěděl, kam mají namířeno. Možná válčit na Karego-At. Představ si to, opravdu byly ze zemí čarodějů, kde mají lidé barvu hlíny a očarují tě stejně snadno, jako když mrkají."
„Mě ne," ohradila se Arha. „Já bych se na ně nedívala. Jsou to zlovolní, prokletí čarodějové. Jak se mohli odvážit připlout tak blízko ke Svaté zemi?"
„Však Božstvo je stejně jednou všechny porazí a udělá z nich otroky. Ale moře bych chtěla vidět znovu. V kalužích po přílivu bývaly malé chobotničky, a když se na ně udělalo: 'Kšš!' tak celé zbělaly. Tamhle jde starý Manan. Určitě tě hledá."
Aržin ochránce a sluha pomalu přicházel kolem vnitřní strany hradby. Občas se shýbl, aby vytrhl divokou cibuli, kterých už měl velký, ohebný svazek, pak se narovnal a drobnýma, tupýma hně¬dýma očima se rozhlížel kolem sebe. S přibývajícími léty ztloustl. Jeho hladká, žlutá kůže se na slunci leskla.
„Slez na mužskou stranu," sykla Arha, a obě jako ještěrky sklouzly po odvrácené straně zdi, až se schovaly pod korunou a z druhé strany je nebylo vidět. Slyšely blížící se Mananovy kroky.
„Húú! Húú! Bramboro!" zasyčela posměšně Arha a znělo to, jako by se trávou prohánět vítr.
Těžké kroky se zastavily. „Hej," řekl nejistý hlas. „Tos ty, maličká? Arho?"
Ticho.
Manan šel dál.
„Húúú! Bramboro!"
„Húú, bramboráku!" napodobila ji šeptem Penthe, a pak vzlykla, jak se snažila potlačit smích.
„Je tam někdo?"
Ticho.
„No jo, jo," povzdychl si eunuch a pomalými kroky šel dál. Když zmizel za ohybem svahu, dívky vylezly zpět na korunu hradby. Penthe celá zrůžověla, jak se potila a hihňala, ale Arha se tvářila divoce.
„Ten hloupý, starý beran za mnou všude chodí jako ocásek!"
„Musí," řekla rozumně Penthe. „Je to jeho práce, hlídat tě."
„Stačí, že mě hlídají ti, kterým sloužím. Poslouchám je. Niko¬ho jiného poslouchat nemusím. Ti všichni, babizny a polomuži, by mi měli dát pokoj. Já jsem Jediná kněžka!"
Penthe na ni vytřeštila oči. „Já," začala tiše, „já to přece vím, Arho..."
„Tak ať mě nechají. A přestanou mi v jednom kuse poroučet!"
Penthe nejdřív neřekla nic, jen si povzdechla, začala houpat svýma kyprýma nohama a zahleděla se dolů na širý, bledý kraj, který se jen povlovně zvedal k vysokému, nejasnému obzoru.
„Však už brzy začneš rozkazovat," poznamenala nakonec potichu. „Za dva roky už nebudeme děti. Bude nám čtrnáct. Já půjdu do chrámu Božstva a vlastně se pro mě nic nezmění. Ale z tebe se stane opravdová velekněžka. Dokonce i Kossil a Thar tě budou muset poslouchat."
Pozřená neodpověděla. Její tvář zůstávala nehybná, v očích pod černým obočím se jí zatřpytil bledý odlesk oblohy.
„Měli bychom jít zpátky," navrhla Penthe.
„Ne."
„Ale učitelka tkaní by mohla žalovat Thar. A za chvíli bude čas Devatera zpěvů."
„Já tu zůstanu. Zůstaň taky."
„Tebe nepotrestají, ale mě ano," řekla Penthe obvyklým mírným hlasem. Arha neřekla nic. Penthe si povzdechla a zůsta¬la. Vysoko nad planinou se slunce nořilo do oparu. V dálce, na dlouhém, povlovném svahu, se ozývalo tiché cinkání zvonců ovcí a bečení jehňat. Lehké závany suchého jarního větru přinášely nasládlou vůni.
Devatero zpěvů již bylo téměř u konce, když se dívky vrátily. Mebbeth je zahlédla, jak sedí na Mužské zdi, a ohlásila to své představené – Kossil, velekněžce Božstva.
Kossil chodila ztěžka a měla tvrdé rysy. Bez výrazu v tváři a bezvýrazným hlasem si obě dívky zavolala a řekla jim, aby šly s ní. Vedla je kamennými chodbami Velkého domu, předním vcho¬dem ven a vzhůru na kopec do chrámu Atwaha a Wuluaha. Tam promluvila s velekněžkou Thar, vysokou, vyschlou a hubenou jako stehenní kost z jelena.
„Svlékni si šaty," nařídila Kossil Penthe.

Pak švihala dívku svazkem rákosových prutů, které se jí až zařezávaly do kůže. Penthe to nesla statečně, jen tiše plakala. Bez večeře musela zpět do tkalcovny, a také další den měla zůstat bez jídla. „Jestli tě ještě jednou přistihneme, jak lezeš přes Mužskou zeď, čeká tě něco mnohem horšího než tohle," řekla Kossil. „Rozumíš, Penthe?" Její hlas byl tichý, ale nevlídný.
„Ano," hlesla Penthe a vytratila se. Krčila se a cukala sebou, jak jí těžké roucho rozdíralo rány na zádech.
Arha stála vedle Thar, aby i ona bičování viděla. Teď se dívala, jak Kossil čistí pruty důtek.
„Nesluší se, aby tě viděli, jak se honíš a dovádíš s ostatními děvčaty. Jsi Arha."
Dívka se jen mračila a neodpovídala.
„Bude lepší, když budeš dělat jen to, co ti přísluší. Jsi Arha."
Dívka krátce vzhlédla na Thar, pak na Kossil. V jejím pohledu se zračila hluboká nenávist a vzdor, z něhož šla hrůza. Ale hube¬ná kněžka nedala znát, že by to na ni udělalo dojem; naopak, jako by se ještě víc zatvrdila. Mírně se předklonila a zašeptala: „Jsi Arha. Nic nezůstalo. Všechno bylo pozřeno."
„Všechno bylo pozřeno," opakovala dívka, jak to opakovala denně, každý den života od svých šesti let.
Thar se lehce uklonila. Kossil udělala totéž a odložila důtky. Dívka se nepoklonila. Jen se otočila a odešla.
Po večeři, skládající se z brambor a jarních cibulí, sněžené v tichu v úzkém, tmavém refektáři, po odeznění večerních zpě¬vů, po zajištění dveří posvátnými slovy a krátkém obřadu Nevy¬sloveného, byly denní úkony u konce. Děvčata se mohla odebrat nahoru do ložnice, hrát si s tyčinkami a kostkou, dokud jediná svíčka nedohoří, a pak si ve tmě šeptat z jedné postele na druhou. Arha se jako každou noc vydala po nádvořích a svazích Místa k Malému domu, kde spala sama.
Noční vítr voněl. Hvězdy na obloze zářily jako koberec sedmikrásek na jarní louce, jako třpyt paprsků na dubnovém moři. Ale ona ve své paměti neměla ani louky, ani moře, a proto nevzhlédla.
„Hej, maličká!"
„Manane," hlesla odevzdaně.
Vedle ní se pomalu vztyčil velký stín. Na hlavě bez vlasů se mu třpytily hvězdy.
„Potrestaly tě?"
„Mě nemůžou potrestat."
„Ne... Je to tak..."
„Nemůžou mě potrestat. Neodváží se."
Stál tam, nezřetelný, mohutný, a klátil rukama. Cítila divokou cibuli a šalvějovou vůni jeho starého roucha, které mělo rozpá¬rané obruby a bylo mu příliš krátké.
„Nemůžou se mě dotknout. Jsem Arha," řekla ostrým, vzpurným hlasem a propukla v pláč.
Pozvedl svoje velké, čekající ruce a přitáhl ji k sobě, hladil ji po vlasech spletených do copů. „Tak, tak, zlatíčko, děvčátko..." Poslouchala chraptivé klokotání hluboko v dutině jeho hrudi a tiskla se k němu. Slzy jí přestaly téct brzy, ale Manana se držela dál, jako by nemohla vstát.
„Ubožátko malé," zašeptal, vzal ji do náruče a odnesl ji ke dveřím domu, v němž ona jediná spala. Tam ji postavil.
„Tak co, maličká, už je dobře?"
Přikývla, otočila se a vešla do příšeří domu.

VĚZNI

Chodbou Malého domu se rozlehly Kossiliny kroky, rozvážné a pravidelné. Vysoká, mohutná postava vyplnila dveře, zmenšila se, když se kněžka sklonila, aby se jedním kolenem dotkla podla¬hy, a pak znovu narostla, když se narovnávala do původní výšky.
„Paní."
„Co je, Kossil?"
„Až do nynějška jsem mohla spravovat jisté záležitosti, které spadají do moci Bezejmenných. Je-li to tvé přání, nastal čas, aby ses s těmito záležitostmi, které za tohoto života ještě v paměti nemáš, seznámila, naučila se jim a převzala je."
Dívka seděla ve svém pokoji jako by rozjímala, ale ve skuteč¬nosti nedělala nic a téměř na nic nemyslela. Chvíli trvalo, než se její strnulý, prázdný, pyšný obličej změnil. Změnil se, přestože se to snažila skrýt. „Labyrint?" řekla spiklenecky.
„Do Labyrintu nepůjdeme. Ale budeme muset jít přes Podhrobí."
Tónem, který v Kossilině hlase zaznával, mohl být strach, sku¬tečný nebo předstíraný, mající Arhu vyděsit. Dívka beze spěchu vstala a netečně řekla: „Ano." Ale jak mohutnou postavu kněžky Božstva následovala, v srdci jásala: Konečně! Konečně! Koneč¬ně uvidím svou říši.
Bylo jí patnáct. Před více než rokem se stala ženou a zároveň nabyla plnou moc jako Jediná kněžka atuánských Hrobek, nej¬vyšší ze všech velekněžek Zemí Kargadu, které ani samotné Božstvo nemohlo udílet rozkazy. Všichni teď před ní klekali na koleno, dokonce i Thar a Kossil. Všichni s ní mluvili s pečlivě dodržovanou úctou. Ale nezměnilo se nic. Stále se nic nedělo. Jakmile bylo po obřadech, spojených s jejím vysvěcením, dny plynuly stejně jako kdykoliv předtím. Spřádala se vlna, tkalo se černé sukno, mlelo se zrní na jídlo, vykonávaly se obřady; každou noc bylo třeba přezpívat Devatero zpěvů a zaříkat dveře, dvakrát ročně se Náhrobky napájely kozí krví a před Prázdným trůnem se tančily tance Temného měsíce. Tak uplynul celý rok, stejně jako roky před ním, a měly tak snad uplynout všechny roky jejího života?
Její nuda natolik zesílila, že ji občas vnímala jako hrůzu: svírala jí hrdlo. Nedávno to nevydržela a odhodlala se vyzpovídat. Měla pocit, že to musí někomu říct, nebo se zblázní. Tím, komu se svěřila, byl Manan. Hrdost jí bránila svěřit se ostatním dívkám a opatrnost ji zrazovala od toho, aby se vyzpovídala starším ženám. Manan nic neznamenal, byl jako starý pes, tomu mohla říct cokoliv. K jejímu údivu měl pro ni odpověď.

„To je tak, maličká," začal, „kdysi dávno, dřív než se naše země spojily v jednu říši, dřív než nad námi stanulo Božstvo, bývalo mnoho menších králů, princů a náčelníků. Ti se mezi sebou neustále svářili a své spory přicházeli řešit sem. Bývalo tomu tak, že přicházeli naši, z Atuánu, ale i z Karego-At, z Atnini a dokonce až z Hur-at-Hur, všichni ti velmoži a princové se svými družinami a vojsky. A tebe se ptali, co mají dělat. A tys předstou¬pila před Prázdný trůn a přednesla jim radu Bezejmenných. Ale to už je dávno. Po čase se vlády na Karego-At chopilo Kněžstvo a zanedlouho ovládli i Atuán. Teď již čtyři nebo pět generací vládnou všem čtyřem zemím jako jediné v říši. A tak je všechno jinak. Vzpurné náčelníky může urovnávat a všechny spory řešit jen Božstvo. A protože je bohem, nemusí se moc často radit s Bezejmennými."
Naď tím se musela Arha zamyslet. Zde v poušti, pod neměn¬nými Náhrobky, kde byl způsob života stejný od počátku světa, čas mnoho neznamenal. Nebyla zvyklá přemýšlet o tom, jak se věci mění, jak staré odumírá a nové se rodí. Takový pohled na věci kolem jí nebyl příjemný. Zamračila se a řekla: „Moc Božstva je mnohem menší než moc Bezejmenných, kterým sloužím."
„To jistě... jistě..., jenže říkat něco takového bohu není radno. Ani jeho kněžce."
A když zahlédla mrknutí jeho malého, hnědého oka, vzpo¬mněla si na Kossil, velekněžku Božstva, jíž se od příchodu na Místo bála, a pochopila, co chce říct.
„Jenže Božstvo a jeho lidé uctívání Hrobek zanedbávají. Ni¬kdo nepřichází."
„Ale posílá přece otroky, kteří mají být obětováni. To neza¬nedbává. Ani dary Bezejmenným."
„Dary! Jeho chrám dostává nový nátěr každý rok, na oltáři má sto závaží zlata a v lampách hoří růžový olej! A podívej se na Trůnní chrám – střecha je děravá, kopule praská a zdi jsou plné myší, sov a netopýrů... A přesto přetrvá Božstvo se všemi jeho chrámy i všechny krále, kteří přijdou po něm. Byl tu před nimi a bude tu dál, až zmizí. Je to střed dění."
„Je to střed dění."
„Má své poklady, Thar mi o nich občas vypráví. Dost, aby desetkrát naplnily chrám Božstva. Zlato a trofeje darované před dávnými časy, před stovkou generací, nikdo neví kdy. Všechny jsou uzamčené ve štolách a sklepeních pod zemí. Ještě mě tam nechtějí zavést, nechávají mě čekat. Ale já vím, co tam je. Pod Chrámem, pod celým Místem, i tady pod námi jsou podzemní prostory. Obrovská spleť chodeb, Labyrint. Je to jako velké, temné město v útrobách kopce. Plné zlata, mečů dávných hrdinů a starých korun, kostí, let a ticha."
Mluvila jako ve vytržení, jako omámená. Manan ji pozoroval. Z jeho ploského obličeje se málokdy dalo vyčíst víc než nevý¬razný, opatrný smutek. Teď byl ještě hlubší než obvykle. „A ty jsi paní toho všeho," pravil. „Ticha a tmy."
„Jsem. Jenže mi nechtějí ukázat víc než prostory nad zemí, za Trůnem. Dokonce mi ani neukázaly, kudy se do podzemí vchází, jen občas o nich něco málo utrousí. Nechtějí mě pustit do pan¬ství, které mi patří! Proč mě nechávají čekat?"
„Jsi mladá. A možná," pokračoval Manan vysokým, chrapti¬vým hlasem, „možná mají strach, maličká. Není to totiž jejich panství. Je tvoje. Když tam vstoupí, hrozí jim nebezpečí. Nenaj¬deš smrtelníka, který by se nebál Bezejmenných."
Arha neřekla nic, jen se jí zablesklo v očích. Opět to byl Manan, kdo jí ukázal, jak věci vidět v jiném světle. Thar a Kossil jí vždy připadaly tak hrozivé, chladné a silné, že si nedokázala představit, jak by mohly mít z něčeho strach. Ale Manan měl pravdu. Bály se těch míst a sil, jejichž součástí Arha byla, jimž patřila. Bály se vcházet do temnot, aby nebyly pozřeny.
Když teď sestupovala s Kossil po schodech Malého domu a po klikaté stezce stoupala k Trůnnímu chrámu, vzpomněla si na ten rozhovor a nadmula se pýchou. Nezáleží na tom, kam ji zavedou, co jí ukáží, ona se bát nebude. Ona svou cestu bude znát.
Kossil, která šla kousek za ní, promluvila: „Jak moje paní ví, jednou z jejích povinností je oběť vězňů, zlosynů z urozeného rodu, kteří se svatokrádeží či zradou provinili proti našemu pánu, Božstvu."
„Nebo proti Bezejmenným," řekla Arha.
„Ovšem. Nehodí se, aby Pozřená tuto povinnost vykonávala, dokud je ještě dítě. Avšak moje paní již dítětem není. V Síni řetězů jsou vězni, poslaní před měsícem z milosti našeho pána, Božstva z města Awabathu."
„Nevěděla jsem, že přišli nějací vězni. Proč mi to nikdo ne¬řekl?"
„Vězni se přivádějí v noci a tajně, jak to předepsali Dávní v obřadech Hrobek. Na tuto tajnou cestu moje paní přijde, když se vydá stezkou kolem zdi."
Arha sešla z pěšiny a pustila se podél velké kamenné hradby, která ohraničovala Hrobky za chrámem přikrytým kopulí. Kame¬ny, z nichž byla postavena, byly obrovské, i ten nejmenší by převážil člověka a největší dosahovaly velikosti vozů. Byly sice neopracované, ale po pečlivém navrstvení do sebe dobře zapa¬daly. Přesto se tu a tam zeď sesypala a kameny ležely v beztva¬rých hromadách. Něco takového mohlo být dílem jen nesmírně dlouhého údobí, bezútěšných staletí horkých dnů a mrazivých nocí, tisíciletí, nepostřehnutelných pohybů pahorků samotných.
„Přelézt zeď je velice snadné," řekla Arha, když kráčely ko¬lem ní.
„Nemáme dost mužů, abychom ji přestavěli," odvětila Kossil.
„Máme jich dost, aby ji hlídali."
„Jen otroky. Tem se nedá věřit."
„Dá se jim věřit, pokud mají strach. Nechť je trest pro ně stejný jako pro cizince, pokud se odváží vkročit na posvátnou půdu za zdí."
„Jaký je to trest?" Kossil se neptala, aby se dozvěděla odpo¬věď. Ona sama odpověď Arhu již dávno naučila.
„Stětí před Trůnem."
„Je to vůle mé paní, aby byla k horní hradbě postavena stráž?"
„Ano," řekla dívka. Prsty v dlouhých, černých rukávech se sevřely radostí. Věděla, že Kossil se příčí plýtvat otroky na tako¬vou službu, jako je hlídání zdi, službu, která byla nad všechny pochyby zbytečná, protože kdo cizí by sem chodil? Bylo málo pravděpodobné, že by se někdo náhodou nebo záměrně mohl zatoulat na míli od Místa a nebýt spatřen; do

blízkosti Hrobek by se určitě nedostal. Stráž by pro ně byla poctou, proti tomu mohla Kossil stěží něco namítat. Musela Arhu poslechnout.
„Zde," řekla chladným hlasem.
Arha se zastavila. Stezkou kolem horní hradby chodila často a znala ji stejně dobře jako každou jinou píď Místa, každý kámen, trní, bodlák. Nalevo se mohutná kamenná hradba tyčila do troj¬násobné výšky její postavy; napravo kopec přecházel do mělké¬ho, pustého údolí, které se posléze opět zvedalo k předhůří západního hřbetu. Prohlížela si zem kolem sebe a nedokázala najít nic, co by neviděla již dřív.
„Pod těmi červenými balvany, paní."
O několik yardů níž na svahu tvořil výchoz červené lávy něco jako schody či skalní výstupek. Když k němu sestoupila a posta¬vila se před něj, čelem k balvanům, všimla si, že v hrubých rysech vypadá jako dveře asi čtyři stopy vysoké.
„Co mám udělat?"
Již dávno poznala, že na svatých místech nemá smysl otevírat dveře, když člověk neví jak.
„Má paní vlastní všechny klíče k temným místům."
Od obřadů dospívání nosila Arha na opasku železný kroužek, na němž visela malá dýka a třináct klíčů, některé dlouhé a těžké, jiné drobné jako rybářské háčky. Zvedla kroužek a rozprostřela klíče. „Tento," ukázala Kossil, a pak přiložila svůj tlustý ukazo¬váček na spáru mezi dvěma červenými, zvětralými kameny.
Klíč, dlouhá železná tyčinka se dvěma zdobenými zuby, vklouzl do spáry. Arha jím otočila doleva. Musela oběma ruka¬ma, protože to šlo ztuha, ale podařilo se.
„A teď?"
„Společně – "
Obě se zapřely do nerovné skály nalevo od klíčové dírky. Ztěžka, ale bez zadrhnutí a takřka nehlučně se část hrbolaté červené skály začala zasouvat dovnitř, až odkryla úzký otvor. Uvnitř byla tma. Arha se skrčila a vešla.
Kossil, mohutná žena a navíc tlustě navlečená, se musela úzkým otvorem doslova prodrat. Jakmile se ocitla uvnitř, opřela se o dveře, zatlačila na ně zády a zavřela je.
Kolem vládla černočerná tma. Nikde ani náznak světla. Tma tlačila na otevřené oči jako vlhká plst.
Krčily se, musely se ohýbat, neboť prostora, v níž stály, nebyla ani čtyři stopy vysoká a byla tak úzká, že Aržiny tápající ruce nalezly vlhkou skálu jak nalevo, tak napravo.
„Přinesla jsi světlo?" zašeptala, jak se šeptá ve tmě.
„Nemám světlo," ozvala se zezadu Kossilina odpověď. I její hlas byl tlumený a zněl neobvykle, jako by se usmívala.
Kossil se neusmívala nikdy. Arze poskočilo srdce, krev jí bušila v hrdle. Toto je moje místo, sem patřím! řekla si odhodlaně. Přece se nebudu bát!
Nahlas neřekla nic. Vykročila. Tmou vedla jen jedna cesta, která se svažovala do nitra kopce.
Kossil šla za ní. Těžce dýchala a oděvem drhla o hlínu a kame¬ní.
Znenadání se strop zvýšil. Arha se mohla napřímit, a když rozpažila, ruce nenarazily na skálu. Vzduch, těžký a zemitý, se dotýkal její tváře chladnou vlhkostí a slabé proudění, které v něm cítila, budilo dojem prostornosti. Udělala několik opa¬trných kroků do naprosté tmy před sebou. Kamínek, který jí odskočil od sandálu, narazil do dalšího a tichý zvuk slábl mnoha ozvěnami, čím dál vzdálenějšími, celou minutu. Musela to být obrovská dutina, vysoká a široká, a přesto ne prázdná: něco v její temnotě, povrchy neviditelných předmětů nebo předělů, tříštilo ozvěnu na tisíc úlomků.
„Tady jsme určitě pod Náhrobky," zašeptala dívka. Šepot unikl do duté černi a roztřepil se na zvuková vlákna, jemná jako pavučina, která ještě dlouho visela ve vzduchu.
„Ano. Tady jsme v Podhrobí. Běž dál. Nemohu tu zůstat. Kolem stěny doleva. Přejdi tři otvory."
Kossilin šepot syčel (a tiché ozvěny syčení prodlužovaly). Měla strach, určitě měla strach. Nelíbilo se jí mezi Bezejmennými, v jejich jeskyních, v jejich hrobkách, ve tmě. Nebylo to místo pro ni, nepatřila sem.
„Přinesu si sem pochodeň," prohlásila Arha, když se nechala dotekem prstů vést podél stěny jeskyně, a přemýšlela o tajem¬ných tvarech skály, prohlubních, výstupcích, oblinách a hranách, tu drsných jako krajkovina, tu hladkých jako mosaz: to nemohlo být nic jiného než opracování. Možná byla celá jeskyně dílem pradávných sochařů.
„Tady je světlo zapovězené," sykla Kossil. A v okamžiku, kdy to řekla, Arha pochopila, že to tak musí být. Zde byl pravý domov temnoty, nejhlubší střed noci.
Třikrát její prsty nahmátly v té spletité skalní temnotě prázd¬ný prostor. Počtvrté nahmatala šířku a výšku otvoru a vešla do něj. Kossil ji následovala.
V tomto tunelu, který zvolna stoupal, minuly otvor po levé straně a pak na rozcestí zahnuly doprava; to vše po hmatu, tápáním ve slepotě podzemí a v jeho tichu. Bylo nutné mít téměř nepřetržitě natažené ruce a dotýkat se obou stěn chodby, aby člověk neminul některý z otvorů, jež musel odpočítávat, nebo aby neprošel rozcestím bez povšimnutí. Dotek byl jediný průvod¬ce. Na cestu nebylo vidět, ale dalo se jí držet hmatem.
„To je Labyrint?"
„Ne. Toto je menší bludiště, pod Trůnem."
„A kudy se vchází do Labyrintu?"
Arze se hra ve tmě zalíbila, chtěla získat klíč k větší hádance.
„Druhým otvorem, který jsme přešli v Podhrobí. Hledej teď dveře napravo, dřevěné dveře, možná jsme je už přešly – "
Arha slyšela, jak Kossil nejistě přejíždí rukama po stěně, jak škrábe po drsné skále. Ona se jí dotýkala jen konečky prstů a za okamžik pod nimi ucítila hladké žilkování dřeva. Zatlačila a dveře se skřípavě, ale lehce otevřely. Na okamžik ji oslepilo světlo.
Vešly do rozlehlé, nízké prostory obezděné přitesanými ka¬meny a osvětlené čadící pochodní, zavěšenou na řetězu. Páchlo to tu kouřem, který neměl kam uniknout. Arhu začalo štípat v očích a vyhrkly jí slzy.

„Kde jsou vězni?“
„Tam.“
Až teď si všimla, že ty tři neforemné tvary na druhém konci místnosti jsou lidé.
„Dveře nejsou zamčené. To je nikdo nehlídá?“
„Není proč.“
Váhavě udělala pár kroků dál, upírajíc oči do kouřového oparu. Vězni byli za oba kotníky a jedno zápěstí připoutáni k velkým kruhům zapuštěným do zdi. Když si některý z nich chtěl lehnout, připoutaná ruka zůstala zdvižená viset v poutech. Jejich vlasy a vousy tvořily rozcuchaný propletenec, který jim spolu se stíny zakrýval tváře. Jeden zpola ležel, ostatní dva seděli v podře¬pu. Byli nazí. Zápach, který kolem sebe šířili, byl ještě horší než kouř.
Jeden jako by si Arhu prohlížel; zdálo se jí, že zahlédla zá¬blesk jeho očí, ale nebyla si jistá. Ostatní se nepohnuli, ani hlavy nezvedli.
Otočila se. „To již nejsou lidé,“ řekla.
„Nikdy jimi nebyli! Jsou to démoni, zlí duchové, kteří usilovali o svatý život Božstva!“ Kossiliny oči zářily rudým odleskem lou¬če.
Arha se znovu zadívala na vězně, s bázní a zvědavostí. „Jak by mohl člověk napadnout boha? Jak to bylo? Hej, ty, jak ses mohl opovážit napadnout živoucího boha?“
Muž na ni pohlédl přes hustou záplavu vlasů, ale neřekl nic.
„Ještě než je poslali z Awabathu, vyřezali jim jazyky,“ řekla Kossil. „Nebav se s nimi, paní. Jsou nečistí. Patří ti, ale ne proto, abys s nimi mluvila, dívala se na ně nebo o nich přemýšlela. Jsou tvoji, abys je dala Bezejmenným.“
„Jak mají být obětováni?“
Arha si přestala vězně prohlížet. Otočila se raději ke Kossil a snažila se z jejího mohutného těla a chladného hlasu nabrat sílu. Točila se jí hlava, z pachu kouře a špíny se jí zvedal žaludek, ale snažila se uvažovat a mluvit nevzrušeně. Nedělala to snad v mi¬nulosti již mnohokrát?
„Kněžka Hrobek ví nejlépe, jaký způsob smrti její vládce potěší, a je na ní, aby jej určila. Je mnoho způsobů.“
„Ať jim Gobar, kapitán stráží, setne hlavy. A krev ať je rozlita před Trůnem.“
„Jako by to byla oběť koz?“ Znělo to, jako by se Kossil vysmívala jejímu nedostatku fantazie. Mlčela. Kossil mezitím pokračovala. „A navíc, Gobar je muž. Žádný muž nesmí do temných prostor Hrobek vstoupit, to si má paní jistě pamatuje. Jestli vstoupí, neodejde...“
„A kdo je sem přivedl? Kdo je krmí?“
„Opatrovníci, kteří slouží mému chrámu, Duby a Uahto. Jsou to eunuchové, a když slouží Bezejmenným, mohou sem vstoupit, stejně jako já. Vojáci Božstva nechali vězně spoutané za zdí a já a opatrovníci jsme je přivedli Vězeňskými dveřmi, těmi v červené skále. Tak se to děje vždy. Jídlo a voda se spouští propadlištěm z jedné komory za Trůnem.“
Arha zvedla oči a vedle řetězu, na němž visela pochodeň, spatřila ve stropě zasazený dřevěný čtverec. Byl mnohem menší, než jaký by potřeboval člověk, který by se tamtudy chtěl pro¬táhnout. Spouštěný provaz měl na dosah jen prostřední z trojice vězňů. Rychle oči odvrátila.
„Ať jim tedy přestanou nosit jídlo a vodu. A pochodeň ať uhasí.“
Kossil se poklonila. „A těla, až zemřou?“
„Ať je Duby a Uahto pohřbí v té velké jeskyni, kterou jsme procházely, v Podhrobí,“ řekla Arha. Hovořila teď rychleji a vyš¬ším hlasem. „Musí to udělat potmě. Moji Vládci pak těla sní.“
„Stane se.“
„Je to tak správně, Kossil?“
„Správně, paní.“
„Tak pojďme,“ vyhrkla. Otočila se a pospíchala k dřevěným dveřím Síně řetězů a ven do tmy chodby, která jí nyní připadala příjemná a poklidná jako bezhvězdná noc, tichá, bez přízraků, bez světla, bez života. Vnořila se do čisté tmy, pohybovala se v ní jako plavec ve vodě. Kossil spěchala za ní a stále více zaostávala, supěla a lopotila se. Arha bez zaváhání odpočítala otvory a odbo¬čení cesty, kterou přišly, podél stěny oběhla obrovské, ozvěnou se rozléhající Podhrobí a v předklonu vylezla dlouhou chodbou nahoru k zavřeným dveřím ve skále. Tam se skrčila a nahmatala dlouhý klíč na kroužku u pasu. Našla jej, ale štěrbinu pro klíč hledala marně. V neviditelné stěně před ní nebyla ani špendlí¬ková dírka světla. Prsty tápavě hledaly zámek, knoflík nebo kliku, ale nenašly nic. Kam patří klíč? Jak se dostane ven?
„Paní?“
Kossilin hlas, zesílený ozvěnami, syčel a duněl daleko za ní.
„Paní, ty dveře zevnitř nejdou otevřít. Tudy se ven dostat nedá. Tudy není návratu.“
Arha se schoulila ke skále. Neřekla nic.
„Arho!“
„Tady jsem.“
„Pojď!“
Poslechla. Po rukou a na kolenou přilezla jako pes ke Kossiliným sukním.
„Doprava. Pospěš si. Nesmím se tu zdržovat. Nepatřím sem. Pojď za mnou.“
Arha se postavila a chytila se Kossilina roucha. Vydaly se na další cestu. Dlouho sledovaly záhadně vytvarovanou stěnu, pak vstoupily do černého otvoru v temnotě. Stoupaly chodbami vzhůru, po schodech. Dívka se nepřestávala držet ženiných šatů. Oči měla zavřené.
Víčky jí prosvítala rudá záře. Vytušila, že je to opět ta pochod¬ní osvětlená jeskyně, plná kouře, ale neotevřela oči. Avšak vzduch byl příjemnější, sice suchý a zatuchlý, ale měl známou vůni. A nohama se ocitla na schodišti strmém

skoro jako žebřík. Pustila se Kossiliných šatů a rozhlédla se. Nad hlavou měla otevřeny padací dveře. Prolezla jimi za Kossil. Dveře vedly do místnosti, kterou znala, do kamenné komůrky s několika bednami a železnými truhlami, nacházející se v chrámu za Trůnní síní. Z chodby za dveřmi prosvítalo bledé, šedé denní světlo.
„Ty druhé, Vězeňské dveře, vedou jen dovnitř. Ven se jimi dostat nedá. Jediná cesta je tato. Jestli je ještě nějaká jiná, pak o ní já ani Thar nevíme. Sama si musíš vzpomenout, jestli nějaká je. Ale podle mě ne.“ Kossil dosud hovořila polohlasem a poně¬kud podrážděně. Její přísná tvář pod černou kápí byla bledá a zvlhlá potem.
„Nepamatuji si, kde tato cesta ven odbočovala.“
„Řeknu ti to. Jednou. Musíš si to zapamatovat. Příště už s tebou nepůjdu. Nepatřím tam. Musíš sama.“
Dívka přikývla. Zvedla oči k tváři starší ženy a napadlo ji, jak podivně vypadá, bledá stěží ovládnutým strachem a přitom triumfující, jako by se pásla na její slabosti.
„Teď už půjdu sama,“ řekla Arha. Chtěla se od Kossil odvrátit, ale najednou pocítila, jak jí nohy vypovídají poslušnost, a za¬hlédla jen, jak se místnost převrací. Omdlela a jako malá černá hromádka se svezla k nohám kněžky.
„Však ty se to naučíš,“ řekla nad ní Kossil, nehybná, lapající po dechu. „Naučíš.“

SNY A POVĚSTI
Arha nebyla několik dnů ve své kůži. Dostávala léky proti horečce. Zůstávala v posteli nebo vysedávala v paprscích pří¬jemného podzimního slunce na verandě Malého domu a vyhlí¬žela k západním horám. Napadaly ji stále stejné myšlenky, ne¬mohla se jich zbavit. Styděla se za to, že omdlela. Stráž k horní hradbě nepostavili a ona věděla, že nenajde odvahu požádat o to Kossil znovu. Nechtěla ji už nikdy vidět. Protože se styděla, že omdlela.
Často si na slunečním světle dělala plány, jak se zachová, až do temnot pod kopcem půjde příště. Mnohokrát přemýšlela o tom, k jakému způsobu smrti by odsoudila další vězně, důmysl¬nějšímu, hodnému obřadů Prázdného trůnu.
Každou noc se ve tmě probouzela s křikem: „Ještě nejsou mrtví! Ještě umírají!“
Často měla sny. Zdálo se jí, že musela vařit velké hrnce plné chutné kaše a pak ji všechnu vylévat do díry v zemi. Zdálo se jí, že musela potmě nést misku s vodou někomu, kdo měl žízeň, hlubokou mosaznou misku. Ale nikdy nedokázala dojít až k ně¬mu. Probouzela se a sama měla žízeň, ale nevstala, nešla se napít. Byla vzhůru a ležela s očima otevřenýma v místnosti bez oken.
Jednou zrána ji přišla navštívit Penthe. Arha ji viděla z ve¬randy, jak se s bezstarostným a lhostejným výrazem blíží k Malé¬mu domu, jako by měla náhodou cestu kolem. Kdyby Arha ne¬promluvila, sama by po schodech nevystoupila. Jenže Arha se cítila osamělá a promluvila na ni.
Penthe se hluboce poklonila, jak měli předepsáno všichni, kteří ke Kněžce Hrobek přistupovali, pak klesla na schody vedle Arhy a vydala ze sebe cosi jako: „Uf.“ Dost vyrostla a zesílila – a při všem, co dělala, zčervenala jako třešnička. Právě teď se jí tváře zbarvily do červena chůzí.
„Slyšela jsem, že jsi byla nemocná. Schovala jsem ti pár jablek.“ Najednou vytáhla odkudsi zpod černého roucha proutěný košík s šesti či osmi jablky, celými žlutými. Byla již zasvěcena Božstvu a sloužila pod Kossil v jeho chrámu, ale ještě nebyla kněžkou a dál se chodila učit a zpívat spolu s novickami. „Letos jsme třídily jablka já a Poppe, a tak jsem ta nejlepší schovala. Ony ta opravdu pěkná vždycky usuší. Sice pak déle vydrží, ale stejně mi to připadá jako plýtvání. Nejsou krásná?“
Arha se dotýkala nazlátlých saténových slupek a prohlížela si větvičky, na nichž ještě visely hnědé lístky. „Jsou krásná.“
„Vezmi si,“ řekla Penthe.
„Teď ne. Vezmi si ty.“
Penthe si ze zdvořilosti vybrala to nejmenší a deseti šťavna¬tými, dychtivými kousnutími je spořádala.
„Klidně bych mohla jíst celý den,“ řekla. „Nikdy nemám dost. Kéž bych tak místo kněžky byla raději kuchařkou. Vařila bych líp než ta stará skrblice Nathabba a navíc, mohla bych vylízávat hrnce... Jé, slyšelas o Munith? Měly vyleštit ty mosazné nádoby, ve kterých se uchovává růžový olej, takové ty vysoké, štíhlé džbány se zátkami. A ona si myslela, že je má vyčistit i uvnitř, tak tam strčila ruku, kolem které měla omotaný hadr, a pak ji ne¬mohla vytáhnout. Snažila se tak moc, až jí ruka v zápěstí celá opuchla a natekla, takže ji tam měla úplně sevřenou. A tak běhala po ložnicích a ječela: ‘Pomoc! Nejde to! Pomoc!‘ A Punti je už tak hluchý, že si myslel, že hoří, a začal pištět na ostatní opatrovníky, aby šli zachraňovat novicky. Uahto právě dojil a vy¬běhl z ohrady, aby se podíval, co se děje; jenže za sebou nezavřel bránu, takže všechny dojné kozy utekly, přihnaly se na nádvoří a trkaly do Puntiho, do opatrovníků i do děvčat. Munith kolem sebe nepřestávala mávat tím mosazným džbánem, který měla na ruce, a ječela čím dál víc. Všichni pobíhali sem a tam, když od chrámu přišla Kossil a řekla: ‘Co je to? Co je to?‘“
Penthina přívětivá, kulatá tvář se stáhla do odpudivého škle¬bu, který sice nebyl přesně jako Kossilin ledový výraz, ale podo¬bal se mu tolik, že Arha vyprskla téměř poplašeným smíchem.
„‘Co je to? Co je to?‘ říkala Kossil. A pak – pak ji ta hnědá koza trkla!“ Penthe se rozesmála a z očí jí vyhrkly slzy. „A Mu-Munith tu kozu praštila tím d-d-džbánem – “
Obě dívky se v záchvatech smíchu kolébaly sem a tam, držely se za kolena a lapaly po dechu.
„A Kossil se otočila a řekla: ‘Co je to? Co je to?‘ a řekla to té – té – té – té koze...“ Konec vyprávění utonul ve výbuchu smíchu. Nakonec si Penthe utřela oči a nos a roztržitě se zakousla do dalšího jablka.
Po tak prudkém smíchu si Arha připadala úplně roztřesená. Uklidnila se a po chvíli se zeptala: „Jak ses sem vlastně dostala, Penthe?“
„Ále, byla jsem šesté děvče, které maminka s tatínkem měli, a prostě by jich tolik vychovat a provdat nezvládli. A tak, když mi bylo sedm, přivedli mě do chrámu Božstva a zasvětili mě. To bylo v Ossawě. Měli tam asi novicek moc, protože

netrvalo dlouho a poslali mě sem. Nebo si možná mysleli, že ze mě bude nějaká zvlášť dobrá kněžka nebo něco takového. Ale v tom se spletli!“ Penthe se s provinilým, ale veselým výrazem zakousla do jablka.
„Ty nechceš být kněžka?“
„Jestli nechci? To se ví že ne! Raději bych si vzala pasáka vepřů a žila v jámě. Raději bych byla čímkoli, jen abych nemusela prožít všechny své dny tady, pohřbená zaživa, v houfu ženských v umírající poušti, kam nikdy nikdo nepřijde! Ale co na nějakých mých přáních záleží, jednou jsem zasvěcená a už jsem se s tím smířila. Ale doufám, že v příštím životě budu tanečnicí v Awabathu! Protože si to zasloužím.“
Arha na ní visela očima. Nechápala. Měla pocit, že Penthe nikdy předtím neviděla, nikdy se na ni nepodívala a nespatřila ji kulatou, plnou života a chuti jako jedno z těch zlatých jablek, krásných na pohled.
„Chceš říct, že pro tebe Chrám nic neznamená?“ zeptala se trochu ostřejším tónem.
Penthe, odjakživa pokorná a snadno zastrašitelná, se ten¬tokrát zastrašit nenechala. „Já vím, že pro tebe jsou tví Vládci důležití,“ pronesla s lhostejností, která Arhu ohromila. „Má to aspoň nějaký smysl, protože jsi jejich jediná, výhradní služka. Nebylas jim zasvěcená, ty ses pro ně narodila. Ale podívej se na mě. To mám k Božstvu cítit stejnou bázeň? Vždyť je to konec konců jenom člověk, i když žije v Awabathu v paláci, který má kolem dokola deset mil a zlaté střechy. Je mu kolem padesáti a je plešatý. Je to vidět na všech sochách. A vsadím se s tebou, že si musí stříhat nehty jako každý jiný. Vím, že je taky bůh. Ale jsem přesvědčená, že po smrti bude mnohem božštější.“
Arha s Penthe souhlasila, neboť potají se i ona začala na samozvané božské vládce Kargadu dívat jako na povýšence, fa¬lešné bohy, kteří si chtějí přivlastnit pocty přináležející pravým a věčným Silám. Ale současně se za Penthinými slovy skrývalo cosi, s čím nesouhlasila, cosi, co pro ni bylo zcela nové a co ji děsilo. Neuvědomovala si, jak různí lidé jsou, jak rozdílně se dívají na život. Měla pocit, jako by zvedla oči a spatřila, jak se hned za oknem vznáší úplně nová, obrovská a lidnatá planeta, naprosto cizí svět, kde bohové nejsou důležití. Pevnost Penthiny nevíry ji vyděsila.
„To je pravda,“ vyhrkla vyplašeně. „Moji Vládci jsou už dávno mrtví a lidé to ani nebyli... Tak mě napadá, Penthe, mohla bych si tě vyžádat, abys sloužila Hrobkám.“ Řekla to mile, jako by přítelkyni nabízela lepší volbu.
Z Penthiných líček se všechna růžovost náhle vytratila.
„To bys mohla,“ řekla. „Jenže já... já bych se k tomu asi nehodila.“
„Proč?“
„Já se tmy bojím,“ přiznala se tiše Penthe.
Arha si potichu pohrdavě odfrkla, ale měla radost. Dosáhla svého. Penthe možná nevěřila v bohy, ale z nepojmenovaných sil temnot měla hrůzu jako každý smrtelník.
„Když nechceš, tak to neudělám,“ řekla Arha.
Na dlouhou dobu zavládlo mlčení.
„Jsi čím dál víc jako Thar,“ řekla Penthe měkce a zasněně, jak měla ve zvyku. „Naštěstí nezačínáš být jako Kossil! Ale jsi tak silná. Taky bych chtěla být tak silná. Jenže já jenom ráda jím...“
„Tak si vezmi,“ vybídla ji Arha, povznesená a pobavená. A Penthe pomalu okousala až k jadérkům třetí jablko.
O pár dní později vytrhly Arhu z jejího soukromí povinnosti nekonečných obřadů Místa. Jedné koze se narodila dvě kůzlata mimo obvyklé období a podle zvyku měla být obětována Božím bratřím. Byl to významný obřad, kterého se Jediná kněžka muse¬la účastnit. Za noci Temného měsíce bylo třeba před Prázdným trůnem vykonat obřady Tmy. Vdechovala opojný kouř z bylin hořících v širokých bronzových mísách před Trůnem a tančila, sama v černém. Tančila pro neviditelné duchy zemřelých a nena¬rozených. Duchové se při tanci shromažďovali ve vzduchu kolem ní, napodobovali kroky a obraty jejích nohou a pomalé, jisté pohyby jejích rukou. Zpívala písně, jejichž slovům nikdo z lidí nerozuměl, jimž se naučila již dávno od Thar, slabiku za slabikou. Sbor kněžek, skrytý v šeru za dvojitým sloupořadím, ta podivná slova ozvěnou vracel a vzduch v rozlehlém, sešlém sále bzučel hlasy, jako by shromáždění duchové zpěvy znovu a znovu opako¬vali.

Božstvo v Awabathu již žádné další věžně na Místo neposlalo a o těch třech, kteří byli již dlouho mrtví a pohřbení ve velké jeskyni pod Náhrobky, se Arze postupně přestalo zdát.
Sbírala odvahu, aby se do jeskyně dokázala vrátit. Musela se tam vrátit. Kněžka Hrobek musí dokázat vcházet do své říše bez hrůzy a vyznat se tam.
Napoprvé bylo těžké projít padacími dveřmi, ale ne tolik, jak se obávala. Byla tak dobře připravena, tak odhodlána jít sama a neztratit odvahu, že když nakonec vstoupila, byla skoro zkla¬mána, když zjistila, že není čeho se bát. Možná tam někde byly hroby, ale ona je neviděla; neviděla nic. Byla tam tma, bylo tam ticho. Nic víc.
Pak už tam chodila den za dnem, pokaždé padacími dveřmi v komoře za Trůnem, až se seznámila s celým obvodem jeskyně, s jejími podivně opracovanými stěnami tak, jak je možné poznat něco, co není vidět. Stěn se nikdy nepustila, protože kdyby se vydala napříč přes jeskyni, mohla by ve tmě brzy ztratit orientaci, a až by konečně narazila na stěnu, nevěděla by, kde je. Neboť jak poznala již poprvé, tam dole v temnotách bylo důležité vědět, které odbočky a otvory přejít a kterými se dát. Nezbývalo nic jiného než počítání, protože tápajícím rukám připadaly všechny stejné. Měla paměť dobře vycvičenou, a tak jí hledání cesty hmatem a počítáním, namísto zrakem a rozumem, nečinilo potí¬že. Brzy znala zpaměti všechny otvory, které do Podhrobí ústily, i menší bludiště pod Trůnním chrámem a pod vrcholkem kopce. Avšak do jednoho otvoru dosud nevkročila: do druhého zleva od vstupu v červené skále, do toho, z něhož, kdyby si jej spletla s některým jiným, by již nemusela najít cestu ven. Její touha vstoupit a poznat Labyrint zvolna sílila, ale bránila se jí, dokud se o něm nedozví vše, co se nad zemí dozvědět dá.
Thar znala jen o málo víc než jména některých síní a pořadí směrů, odbočení a vynechaných otvorů na cestě k nim. Arze je řekla, ale nenapsala by je do prachu, dokonce ani pohybem ruky do vzduchu, a sama se jimi nikdy neřídila, neboť nikdy do Laby¬rintu nevešla. Avšak když se Arha zeptala: „Jak se jde od želez¬ných dveří, které zůstávají

otevřené, do Síně maleb?“ nebo: „Kudy vede cesta ze Síně kostí do chodby u řeky?“, Thar chvíli mlčela, a pak jí všechny ty neznámé směry, které se kdysi naučila od minulé Arhy, předříkala: tolik křižovatek projít, tolikrát zabo¬čit doleva a tak dál a dál. To vše se Arha, stejně jako kdysi Thar, učila zpaměti, často na první poslech. Když v noci ležela na lůžku, opakovala si to a místa, síně a odbočky si zkoušela předsta¬vit.
Thar jí také ukázala množství špehýrek, které do bludiště vedly z každé budovy či chrámu nebo byly ukryty venku pod kameny. Pavučina obezděných chodeb se rozprostírala pod ce¬lým Místem i daleko za jeho hradbami; tam dole v temnotách se táhly míle a míle chodeb. Jen ona, dvě velekněžky a jejich zvláštní sluhové, Manan, Uahto a Duby, o tomto bludišti věděli, pak už nikdo jiný. A přitom se rozkládalo pod každým krokem, který učinili. Mezi ostatními kolovaly neurčité řeči; vědělo se, že něja¬ké jeskyně či prostory jsou pod Náhrobky. Ale protože šlo o něco, co bylo spojeno s Bezejmennými a s místy jim zasvěcenými, nikdo nebyl moc zvědavý. Snad si mysleli, že čím míň o tom ví, tím líp. Arha ovšem byla velice zvědavá, a protože věděla, že do Labyrintu vedou špehýrky, začala je hledat. Byly však tak dobře ukryty, v dlažbách podlah i na poušti, že dokud jí je Thar neuká¬zala, žádnou nenašla, dokonce ani tu v Malém domě.
Jedné noci začátkem jara vzala nerozžatou lucernu a šla, dolů do Podhrobí a do druhého průchodu nalevo od toho, který vedl ode dveří v červené skále.
Potmě udělala chodbou nějakých třicet kroků a prošla dveř¬mi. Nahmatala jejich železný rám zasazený do skály: tam její výzkumy dosud končily. Za Železnými dveřmi dlouho šla, a když chodba konečně začala zahýbat doprava, zapálila lucernu a roz¬hlédla se kolem. Zde bylo světlo dovoleno. Již nebyla v Podhrobí. Nacházela se v prostorách, které byly možná méně posvátné, ale zato děsivější. Nacházela se v Labyrintu.
V malém okruhu světla ji obklopovaly drsné, holé stěny. Vzduch byl mrtvý. Před ní i za ní se chodba ztrácela v temnotě. Všechny chodby byly stejné, znovu a znovu se křížily. Pečlivě počítala, kolika odbočkami prošla a kolik minula, a odříkávala si Thařiny směry, přestože je dokonale znala. Ztratit se v Labyrintu by nebylo dobré. V Podhrobí a krátkých chodbách kolem by ji Kossil a Thar mohly najít, i Manan, kdyby ji šel hledat, protože ho několikrát vzala s sebou. Sem však žádný z nich nevkročil, pouze ona. A bylo by jí sotva co platné, kdyby došli do Podhrobí a hlasitě volali, zatímco ona by byla ztracená někde ve spirá¬lovitém bludišti půl míle daleko. Představovala si, jak by k ní asi doléhaly hlasy, které by jí volaly, vracejíce se každou chodbou, a jak by se k nim snažila dojít, a tím by ještě víc bloudila.
Předsta¬vovala si to tak živě, že se zastavila, neboť se jí zdálo, že slyší vzdálené volání. Ale neozývalo se nic. A ona se neztratila. Dáva¬la si dobrý pozor a navíc sem patřila, byla to její říše. Vládci temnot, Bezejmenní, by vedli její kroky, stejně jako by naopak svedli z cesty každého jiného smrtelníka, který by se do Laby¬rintu odvážil.
Napoprvé nezašla daleko, ale stačilo to, aby cítila nezvyklou, hořkou, ale příjemnou jistotu úplné samoty a nezávislosti, která v ní sílila a přiváděla ji tam zpět, pokaždé o něco dál. Byla v Síni maleb, prošla Šest cest a dlouhou Vnější chodbu a našla správný směr i ze složitého propletence, který vedl k Síni kostí.
„Kdy vůbec Labyrint vznikl?“ zeptala se Thar, a hubená kněžka jí odpověděla: „Nevím, paní. To nikdo neví.“
„A proč vznikl?“
„Aby bylo kam ukrýt poklady Hrobek a aby mohli být po¬trestáni všichni, kterým se zachce z těchto pokladů krást.“
„Jediné poklady, které jsem viděla, jsou v komorách za Trů¬nem a ve sklepeních pod ním. Co se skrývá v Labyrintu?“
„Mnohem větší a starší poklady. Chtěla bys je vidět?“
„Ano.“
„Nikdo jiný než ty nesmí do pokladnice Hrobek vstoupit. Do Labyrintu si můžeš vzít sluhy, ale do pokladnice ne. Kdyby tam vstoupil třeba i Manan, hněv temnot by se probudil a on by živý z Labyrintu nevyšel. Jednou provždy tam musíš chodit jen ty sama. Vím, kde Velký poklad je. Před patnácti lety, před svou smrtí, jsi mi prozradila cestu, abych si ji zapamatovala a naučila tě ji, až se vrátíš. Řeknu ti, kudy se dát od Síně maleb; a klíč od pokladnice je ten stříbrný, který máš na kroužku, ten s obrázkem draka na držadle. Ale jít musíš sama.“
„Řekni mi cestu.“
Thar jí prozradila cestu a ona si ji zapamatovala, tak jako si pamatovala všechno, co jí bylo řečeno. Ale nešla se na Velký poklad podívat. Cosi jako pocit, že její vůle nebo vědomosti ještě nejsou dost zralé, ji od toho odrazovalo. Nebo možná chtěla mít něco v záloze, něco, na co se může těšit, co těm nekonečným temným chodbám, které pokaždé končily jen holými stěnami nebo prázdnými kobkami, dodá trochu kouzla a tajemství. Chtěla nějakou dobu počkat, než se na své poklady půjde podívat.
Neviděla je snad již dřív?
Ještě stále se jí zmocňoval zvláštní pocit, když před ní Kossil a Thar mluvily o věcech, které viděla a řekla, než zemřela. Jistě, věděla, že zemřela a v hodině smrti starého těla se přerodila do těla nového, nejen před patnácti lety, ale i před padesáti lety a dřív, před stovkami let, generaci za generací, až k počátku věků, kdy byl vyhlouben Labyrint, položeny Náhrobky a na Místě žila a před Prázdným trůnem tančila Jediná kněžka Bezejmenných. Ty všechny byly jedna, všechny ty životy, i její. I ona byla první Jediná kněžka. Všichni lidé se věčně přerozovali, ale jen ona, Arha, při tom zůstávala sama sebou. Již stokrát se učila znát cesty a zatáčky Labyrintu, a nakonec chodila až do skryté komnaty. Chvílemi měla pocit, že si vzpomíná. Temnota v útrobách kopce jí připadala tak povědomá, jako by byla nejenom její říší, ale také jejím domovem. Když vdechovala opojné výpary a tanči¬la při novoluní, její hlava ztrácela váhu a tělo jí přestávalo patřit. Tak tančila staletími, bosá v černém hábitu, a věděla, že ten tanec nikdy neskončí.
A přesto se nemohla zbavit zvláštního pocitu, když Thar zača¬la: „Než jsi zemřela, tak jsi mi pověděla...“

Jednou se zeptala: „Kdo byli ti lidé, kteří chodili Hrobky vykrádat? Podařilo se to někomu?“ Představa lupičů jí připadala vzrušující, ale nepravděpodobná. Jak by se mohli k Místu nepo¬zorovaně přiblížit? Poutníci byli vzácní, ještě vzácnější než vězni. Tu a tam posílali z menších chrámů Zemí Kargadu nějakou novicku nebo otroka, někdy přišla

nevelká skupinka s obětí zlata nebo vzácného kadidla pro některý z chrámů. A to bylo vše. Nikdo nepřicházel náhodně, kupovat nebo prodávat, podívat se nebo krást, nikdo nepřicházel, pokud to nedostal rozkazem. Arha dokonce ani nevěděla, jak daleko je do nejbližšího města, jestli dvacet mil nebo víc. Místo hlídala a chránila pustina, samo¬ta. Každý, kdo by chtěl přejít okolní poušť, by měl stejnou naději, že nebude zpozorován, jako černá ovce na sněhu.
Když nebyla v Malém domě nebo sama v nitru kopce, pobý¬vala ve společnosti Thar a Kossil, s nimiž teď trávila většinu času. Byla větrná, chladná dubnová noc. Seděly u ohníčku z větviček šalvěje, který hořel v krbu komnaty za chrámem Božstva, komna¬ty Kossil. Na chodbě za dveřmi si Manan a Duby hráli s dřívky a žetony, vyhazovali svazek dřívek a snažili se jich co nejvíc chytit na hřbet ruky. Manan a Arha tu hru někdy potají hrávali na vnitřním nádvoří Malého domu. Chrastění dopadajících dřívek, šeptané výkřiky provázející vítězství a prohry, tiché praskání ohně, to byly jediné slyšitelné zvuky, když všechny tři kněžky zmlkly. Venku za stěnami vládlo hluboké ticho pouštní noci, jen chvílemi se ozývalo pleskání řídkých, ale prudkých přeháněk.
„V dávných dobách přicházeli vykrást Hrobky mnozí, nepo¬dařilo se to však nikomu," řekla Thar. Většinou byla mlčenlivá, ale tu a tam měla sdílnou náladu, často v souvislosti s výukou Arhy. Ten večer to vypadalo, že by se z ní nějaký příběh vytáhnout dal.
„Jak se vůbec mohl někdo opovážit?"
„Oni se opovažovali," řekla Kossil. „Kouzelníci a čarodějové z Vnitřních zemí. Bylo to dříve, než zemím Kargadu začalo vlád¬nout Božstvo, nebyli jsme tenkrát tak silní. Čarodějové připlou¬vali od západu ke Karego-At i k Atuánu, plenili města na pobřeží a drancovali statky, pronikali dokonce až do Svatého města Awabathu. Tvrdili, že přicházejí zabíjet draky, ale přepadali a rabo¬vali města a chrámy."
„Jejich slavní hrdinové k nám přijížděli zkoušet své meče a dělat hříšná kouzla," přidala se Thar. „A jeden z nich, mocný kouzelník a drakopán, ten vůbec největší ze všech, tu špatně skončil. Stalo se to dávno, velmi dávno, ale pověst o tom dosud žije, a nejenom zde. Jmenoval se Erreth-Akbe a na západě byl králem i čarodějem. Přijel do našich zemí, v Awabathu se spolčil s některými vzbouřenými pány a utkal se o vládu nad městem s velekněžem Nejsvětějšího chrámu Božích bratří. Bojovali spolu dlouho, lidská magie proti blesku bohů, a chrám byl při tom zničen. Nakonec mu velekněz přerazil čarodějnou hůl, zlomil vedví jeho amulet moci a porazil ho. Podařilo se mu z města a ze Zemí Kargadu uprchnout a ujet až na nejzazší západ Zeměmoří, kde ho zabil drak, protože on už neměl sílu. A od toho dne začala síla a moc Vnitřních zemí upadat. Ten velekněz se jmenoval Intathin a byl prvním z Tarbského rodu, z linie, z níž po staletích, když se naplnilo proroctví, vzešlo Kněžstvo na Karego-At a z ně¬ho potom Božstvo celého Kargadu. A tak od Intathinových dob síla a moc Zemí Kargadu mohutní. Ti, kteří přišli do Hrobek krást, byli kouzelníci, kteří se znovu a znovu pokoušeli získat zlomený amulet Erretha-Akbe zpět. Ten však zůstal tam, kam jej velekněz uschoval. A také jejich kosti..." Thar ukázala na zem pod svýma nohama.
„A druhá polovina je navždy ztracená."
„Jak ztracená?" zeptala se Arha.
„Polovinu, kterou Intathin držel, věnoval pokladnici Hrobek, kde by měla v bezpečí ležet navěky. Ta druhá zůstala v ruce kouzelníkovi, ale předtím, než uprchl, dal ji malému králi, jednomu ze vzbouřenců, který se jmenoval Thoreg z Hupunu. Proč to udělal, to nevím."
„Aby zasel svár, aby Thoreg zpychl," řekla Kossil. „A tak se i stalo. Thoregovi potomci se za vlády rodu Tarbů vzbouřili opět a znovu zvedli zbraně proti prvnímu Božstvu, když je odmítli uznat jako krále i jako boha. Byl to prokletý rod. Teď jsou již všichni mrtvi."
Thar přikývla. „Otec našeho současného Božstva, který po¬vstal, vymýtil Hupunský rod a rozbořil jeho paláce. Půlka amule¬tu, kterou od časů Erretha-Akbe a Intathina přechovávali, se přitom ztratila. Nikdo neví, co se s ní stalo. A je to již dávno."
„Nejspíš ji vyhodili se smetím," poznamenala Kossil. „Říká se, že ten prsten nevypadal jako něco, co by mělo valnou cenu. Ať je proklet, stejně jako všechno, co patří k čarodějům!" Kossil si odplivla do ohně.
„Tys tu půlku, která je tady, někdy viděla?" obrátila se Arha na Thar.
Pohublá žena zavrtěla hlavou. „Je v pokladnici, do níž nesmí vstoupit nikdo jiný než Jediná kněžka. Možná je to největší z pokladů, které jsou tam uloženy. Nevím. Ale něco mi říká, že by to tak mohlo být. Po staletí sem Vnitřní země vysílaly zloděje a čaroděje, aby se ji pokusili ukrást. Šlo jim jen o to jedno, protože kolem otevřených truhlic se zlatem procházeli bez po¬všimnutí. Je to již hodně dávno, co žili Erreth-Akbe a Intathin, a přesto se pověst dochovala a vypráví se tady i na západě. Větši¬na věcí stárne a zaniká, jak míjejí století. Je jen velmi málo vzácných předmětů, které vzácnými zůstávají, a pověstí, které se nepřestávají vyprávět."
Arha chvíli dumala a pak řekla: „Museli být buď velice sta¬teční, nebo hloupí, když měli odvahu vstoupit do Hrobek. Což nevěděli o moci Bezejmenných?"
„Ne," řekla Kossil příznačným ledovým hlasem. „Oni bohy nemají. Čarují – a sami sebe mají za bohy. Ale nejsou jimi. A když zemřou, nejsou znovuzrozeni. Rozpadají se na kosti a prach a jejich duch jen krátce zakňučí ve větru, než ho ten vítr odvane. Jejich duše nejsou nesmrtelné."
„Co jsou to vlastně ty jejich čáry?" zajímala se rozrušená Arha. Již zapomněla, jak kdysi prohlásila, že by raději odvrátila hlavu, než by se podívala na lodě z Vnitřních zemí. „Jak to dělají? Čím?"
„Triky, podvody, kejkle," řekla Kossil.
Thar však nesouhlasila. „Musí na tom být něco víc, jestli jsou pověsti aspoň z části pravdivé. Čarodějové ze západu umí vyvo¬lávat a tišit větry a poroučet jim, kam mají vanout. Na tom se všichni shodují a popisují to stejně. Proto také jsou tak dobří mořeplavci. Dovedou opřít do plachet vyčarovaný vítr, plout tam, kam chtějí, a tišit mořské bouře. A říká se, že dovedou podle libosti dělat světlo a tmu, měnit skálu v drahé kamení a olovo ve zlato; že dovedou v okamžiku vystavět palác nebo celé město, byť je to pouhé zdání, a že se dovedou proměňovat v medvědy, ryby nebo draky, jak

se jim zachce.“
„Ničemu z toho nevěřím,“ ohradila se Kossil. „Ano, jsou ne¬bezpeční, lstiví a kluzcí jako úhoři. Ale když prý se kouzelníkovi sebere jeho kouzelná hůl, žádná síla mu nezbude. Možná má na té holi napsané zlé runy.“
Thar opět zavrtěla hlavou. „Nosí s sebou hůl, to je pravda, ale je to jen nástroj síly, kterou nosí v sobě.“
„Ale jak k té síle přicházejí?“ zeptala se Arha. „Odkud se bere?“
„Jsou to lži,“ prohlásila Kossil.
„Ze slova,“ odpověděla Thar. „Tak mi to pověděl jeden, který na vlastní oči viděl velkého kouzelníka z Vnitřních zemí, mága, jak se jim říká. Zajali ho při jedné z výprav na západ. Ukázal jim vyschlou dřevěnou hůl a promluvil na ni. A ejhle! Ona rozkvetla. Řekl další slovo, a hle! Vyrostla na ní červená jablka. A když promluvil ještě jednou, hůl, květy, jablka, to všechno zmizelo a čaroděj jakbysmet. Jedno slovo a rozplynul se jako duha, jako mžitka, beze stopy. Na tom ostrově už ho nikde nenašli. Byly to pouhé kejkle?“
„Ošálit hlupáky je snadné,“ nedala se Kossil.
Thar raději mlčela, nechtěla se hádat, avšak Arha se zdráhala toto téma opustit. „Jak vypadají ti čarodějové?“ zeptala se. „Jsou opravdu celí černí, s bílýma očima?“
„Jsou černí a šerední,“ řekla Kossil se zadostiučiněním, poposedla na nízké stoličce a natáhla ruce k ohni. „Nikdy jsem žádné¬ho neviděla.“
„Nechť je Boží bratři drží v uctivé vzdálenosti,“ zamumlala Thar.
„Ti už nikdy nepřijdou,“ usoudila Kossil. Oheň zapraskal, na střechu zabubnoval déšť a za dveřmi se ozval Mananův proni¬kavý křik: „Aha! Půlka je moje! Půlka!“

SVĚTLO POD KOPCEM
Jak se rok opět schyloval k zimě, zemřela Thar. Již v létě začala chřadnout. Bývala hubená, ale teď byla kost a kůže; bývala zamlklá, ale teď nemluvila vůbec. Bavila se jen s Arhou, tu a tam, když byly spolu samy. Pak i to skončilo a ona mlčky odešla do tmy. Arha jejího odchodu hořce litovala. Thar možná byla přísná, ale nikdy nebyla krutá. Učila Arhu být hrdá, ne se bát.
Teď zůstala jen Kossil.
Nová velekněžka chrámu Božích bratří měla dorazit z Awabathu na jaře; do té doby se o vládu nad Místem dělily Arha a Kossil. Žena oslovovala dívku „Paní“ a měla poslouchat její příkazy. Ale Arha se naučila Kossil neporoučet. Měla na to právo, ne však sílu. Postavit se Kossilině žárlivosti na vyšší postavení, než měla sama, její nenávisti ke všemu, čemu sama neporoučela, chtělo hodně síly.
Od chvíle, kdy se Arha (od bezelstné Penthe) dozvěděla o existenci nevíry a přijala ji jako skutečnost, přestože se jí děsila, dokázala se na Kossil dívat pevněji a chápat ji. Kossil v sobě neměla pravou víru v Bezejmenné nebo ve své bohy. Pro ni nebylo svaté nic kromě moci. A protože u moci byl právě císař Zemí Kargadu, byl pochopitelně v jejích očích Božstvem a ona mu dobře sloužila. Avšak chrámy pro ni představovaly jen podí¬vanou, Náhrobky byly kusy skal a atuánské Hrobky nic víc než temné díry v zemi, děsivé, ale prázdné. Kdyby mohla, skoncovala by s uctíváním Prázdného trůnu. Kdyby našla odvahu, skonco¬vala by s Jedinou kněžkou.
I tuto poslední skutečnost se Arha naučila brát s klidem. Snad jí v tom pomohla Thar, třebaže nikdy neřekla nic přímo. V prv¬ním období své nemoci, než upadla do mlčení, požádala Arhu, aby ji vždy po několika dnech navštěvovala a povídala si s ní. Arha se od ní dozvěděla mnohé o Božstvu, o jeho předchůdci i o tom, jak to v Awabathu chodí – což byly věci, které by jako velekněžka měla znát a které ne vždy vyznívaly pro Božstvo a jeho dvůr lichotivě. Mluvila také o jejím životě, vyprávěla jí, jak vypadala a co dělala Arha v předchozím životě, a občas, byť ne často, se zmiňovala i o tom, jaké obtíže a nebezpečí by na Arhu mohly čekat v jejím životě současném. Kossilino jméno při tom nepadlo ani jednou. Avšak Arha byla Thařinou žačkou jedenáct let a nepotřebovala víc než náznak nebo tón hlasu, aby pochopila a zapamatovala si.
Když utichl tíživý rozruch kolem smutečních obřadů, začala se Arha Kossil vyhýbat. Po skončení dlouhé denní práce a obřadů se uchylovala do samoty svého příbytku a pokaždé, když měla čas, chodila do komory za Trůnem, otvírala padací dveře a schá¬zela do tmy. Ve dne v noci, tam to bylo jedno, pokračovala v systematickém průzkumu své říše. Podhrobí se svou tíhou po¬svátnosti bylo všem kromě kněžek a jejich nejspolehlivějších eunuchům zapovězeno. Kdyby se tam kdokoli jiný vypravil, muž či žena, jistě by byl usmrcen hněvem Bezejmenných. Ale mezi pravidly, která se naučila, nebylo žádné, jež by zakazovalo vstup do Labyrintu. Nebylo ho zapotřebí. Jednak se do něj dalo vejít pouze z Podhrobí, a navíc, potřebují mouchy pravidlo, které by jim říkalo, aby nelétaly do pavoučí sítě?
A tak s sebou do bližších částí Labyrintu často brala Manana, aby se v něm i on vyznal. Nechtělo se mu tam ani trochu, ale poslechl, jako vždy. Postarala se, aby Duby a Uahto, Kossilini eunuchové, znali cestu k Síni řetězů a ven z Podhrobí, ale nic víc. Nikdy je nezavedla do Labyrintu. Nechtěla, aby někdo jiný než Manan, který jí byl naprosto oddaný, tyto tajné cesty znal. Byly její, pouze její, navěky. Pustila se do průzkumu celého Labyrintu. Na podzim strávila mnoho dní tím, že procházela nekonečnými chodbami, ale přesto tam zůstávaly úseky, do kterých dosud ani nevkročila. Poznávání té obrovské, nesmyslné spleti cest bylo únavné; nohy měla uchozené a mysl unuděnou věčným přepo¬čítáváním odboček a otvorů, které byly a budou. Podzemí bylo úžasné, rozprostíralo se v pevné skále jako ulice velkého města, avšak jeho účelem bylo zmást každého smrtelníka, který by se odvážil tam vstoupit, a dokonce i jeho kněžka musela nakonec uznat, že to není nic jiného než velká past.
S ubíhající zimou obrátila svou pozornost k průzkumu samot¬ného Chrámu, oltářů, výklenků za nimi a pod nimi, komor se skříněmi a truhlami, obsahu těchto skříní a truhlic, chodeb a podkroví, prašných dutin pod kupolí, kde měly svá hnízda stovky netopýrů, a suterénů a sklepů, které byly předpokoji temných tunelů.
S rukama a rukávy načichlými štiplavou vůní pižma, jež se změnilo v prach, když leželo po osm století v železné skříňce,

s čelem ušpiněným lepkavou černí pavučin dokázala celé hodiny klečet a studovat řezby na krásné, časem zničené truhlici z cedro¬vého dřeva, dávném daru některého krále Bezejmenným z Hro¬bek. Byl na ní zobrazen onen král, drobná, toporná postava s velkým nosem, i Trůnní chrám s kupolí a sloupovím u vchodu, umně vyřezaný do dřeva umělcem, z něhož byl již mnoho století jen prach. Byla tam i Jediná kněžka, jak vdechuje omamný kouř stoupající z bronzových mís a věští nebo radí králi, který měl na tomto obrázku nos ulomený. Její tvář byla příliš malá, s nezře¬telnými rysy, ale Arha si lehce dokázala představit, že je to její vlastní tvář. Uvažovala, co asi tenkrát tomu králi s velkým nosem poradila a jestli jí za to byl vděčný.
Tak jako má člověk ve slunném domě místečka, kde rád vyse¬dává, našla si i ona v Chrámu svá oblíbená místa. Často chodila do malého podkroví v zadní části Chrámu, kde byly uloženy dávné róby a úbory, jež se zachovaly z dob, kdy se Místu a atuánským Hrobkám chodili klanět velcí králové a velmoži, uznávajíce tak říši větší, než byla ta jejich nebo kteréhokoli smrtelníka. Princezny, jejich dcery, si kdysi tyto hebké bílé šaty z hedvábí, posázené topasy a tmavými ametysty, oblékaly a tanči¬ly spolu s Kněžkou Hrobek. Jedna z pokladnic obsahovala malo¬vané slonovinové stolečky, které takový tanec ukazovaly, stejně jako velmože a krále čekající před Chrámem, neboť tenkrát, stejně jako teď, nesměl žádný muž na půdu Hrobek vkročit. Dívkám však byl vstup dovolen a mohly v bílém hedvábí s Kněž¬kou tančit. Samotná Kněžka však na sobě měla jako vždy šaty z hrubého, ručně tkaného sukna, tehdy jako nyní. Ráda tam chodila a probírala se jemnými, hebkými látkami, věkem zpráchnivělými, z nichž se nepoškozené drahokamy vytrhávaly vlastní, byť nevelkou váhou. V těch skříních byla jiná vůně, než jakou měla všechna pižma a kadidla chrámů Místa: svěžejší, lehčí, mladší.
Celé noci trávila v těchto pokladnicích a zkoumala, co obsa¬hují jednotlivé skříňky: nejrůznější skvosty, zrezivělou zbroj, zni¬čené chocholy přilbic, spony, špendlíky a brože z bronzu, z pozla¬ceného stříbra i ryzího zlata.
Sovy, neznepokojené její přítomností, vysedávaly na krokvích a otvíraly a zavíraly své žluté oči. Mezi střešními taškami prosví¬talo světlo hvězd, nebo se shůry sypal sníh, drobný a chladivý jako to dávné hedvábí, které se při doteku rozpadalo v nic.
Jednou v noci uprostřed zimy bylo v chrámu příliš chladno, a tak šla k padacím dveřím, otevřela je, sklouzla na schody a za¬vřela za sebou. Potichu, cestou, kterou již tak dobře znala, se ubírala k Podhrobí. Tam samozřejmě světlo nikdy nepřinesla. Když s sebou měla při obchůzce Labyrintem lampu nebo když přišla z noční tmy nad zemí, zhasla ji dřív, než se k Podhrobí přiblížila. Nikdy to místo nespatřila, nikdy za všechny generace své služby. I teď, ještě v chodbě, sfoukla svíčku v lampě, kterou si nesla, a bez zpomalení šla dál černou tmou, přirozeně jako rybka v temné vodě. Ať byla zima nebo léto, zde nebyl mráz ani teplo, ale stále stejný navlhlý chlad, beze změny. Nahoře hnal silný mrazivý zimní vítr sníh pustinou, zde však nebyl vítr ani roční doby, jen těžký vzduch, ticho, bezpečí.
Měla namířeno do Síně maleb. Občas tam chodívala a prohlí¬žela si podivné kresby na stěnách, které ve světle svíčky vyska¬kovaly ze tmy: vyobrazení lidí s dlouhými křídly a velkýma očima, klidných a zamračených. Nikdo jí nedokázal říct, co jsou zač, nikde jinde v celém Místě takové malby nebyly. Ale ona si mysle¬la, že to ví; byli to duchové prokletých, kteří nejsou znovuzro¬zeni. Síň maleb byla v Labyrintu, takže nejdřív musela projít jeskyní pod Náhrobky.
Jak se k ní klesající chodbou blížila, náhle se kolem ní rozlil šedý přísvit, pouhý zákmit, odlesk odlesku vzdáleného světla.
Pomyslela si, že ji klame zrak, v naprosté tmě se to stávalo často. Zavřela oči a přísvit zmizel. Otevřela je a byl tam zas. Zastavila se a znehybněla. Šero, nikoli tma. Nezřetelný okraj sinalosti na hranici viditelnosti tam, kde nic nemá být vidět, kde všechno má být černé.
Udělala pár kroků a natáhla ruku podél stěny. Sice neko¬nečně slabě, ale přece ten pohyb spatřila.
Šla dál. Bylo to natolik podivné, že nedokázala myslet, nedo¬kázala se bát – ten bledý přísvit v místech, kde světlo nikdy nebylo, v nejhlubším hrobě tmy. Šla tiše, naboso, a byla v černém. Před posledním ohybem cesty se zastavila. Pak velice pomalu udělala poslední krok, podívala se – a spatřila...
A spatřila to, co dosud nikdy, přestože prožila stovky životů: obrovský klenutý dóm, vyhloubený pod Náhrobky nikoli lidský¬ma rukama, ale silami země. Byl vyšperkován křišťály a ověšen vížkami a filigránem z bílého vápence tam, kde před dávnými věky odvedla svou práci podzemní voda. Obrovský, s blyštivým stropem a stěnami, jiskřivý, křehký, členitý. Diamantový palác, příbytek z ametystu a křišťálu, z něhož prastarou tmu vypudila nádhera.
Světlo, které tento zázrak vyčarovalo, nebylo jasné, přesto oči přivyklé tmě oslepovalo. Byla to slabá záře, něco jako bahenní svit. Světlo se pomalu pohybovalo po jeskyni, vykřesávalo tisíce jisker na klenoty posázeném stropě a vrhalo tisíce stínů na boha¬tě tvarované stěny.
Hořelo na konci dřevěné hole, která nekouřila ani neubývala. Hůl držela lidská ruka. A v tom světle spatřila Arha tvář. Tem¬nou, mužskou.
Nepohnula se.
Muž přecházel po rozlehlé jeskyni sem a tam. Vypadalo to, jako by něco hledal. Nahlížel za kamenné krajkové závoje, díval se do některých chodeb, které z Podhrobí vycházely, ale do žád¬né nevstoupil. Kněžka Hrobek dál nehnutě stála ve stínu chodby a čekala.
Snad nejtěžší ze všeho bylo vypořádat se s myšlenkou, že vidí cizí tvář. To se jí stávalo velice zřídka. Napadlo ji, že je to určitě některý z opatrovníků – ne, některý z mužů z druhé strany Hrad¬by, pasák nebo strážný, otrok Místa, který se přišel podívat na tajemství Bezejmenných, snad s úmyslem něco v Hrobkách ukrást...
Něco ukrást. Oloupit Temné síly. Svatokrádež: to slovo se jí postupně vloudilo do myšlenek. Byl to muž a noha muže nesměla na půdu Hrobek, na Svaté Místo, vkročit. A přesto přišel až do jeskyně, která byla srdcem Hrobek. Pronikl sem. Udělal světlo tam, kde bylo zapovězeno, kde nebylo nikdy od počátku světa. Proč si to Bezejmenní nechali líbit?
Teď stál a prohlížel si kamenité dno, nerovné a rozkopané. Dalo se poznat, že tam bylo něco hloubeno a zasypáno. Hroudy jílové hlíny vykopané z hrobů nebyly všechny našlapány zpět.

Její Vládci ty tři pozřeli. Proč nepozřeli tohoto? Na co čekají?
Na to, co udělají její ruce, na to, až promluví její jazyk...
„Běž! Běž! Zmiz!“ zavřískla znenadání. Mocné ozvěny, které se pištivě a hučivě rozlehly jeskyní, jako by přivolaly tmu. Vypla¬šená tvář se k ní obrátila a ona ji na kratičký okamžik přes rozlehlou nádheru dómu spatřila. Pak světlo zhaslo. Nádhera zmizela. Slepá tma a ticho.
Konečně se mohla zamyslet, vysvobozená z okouzlení světlem.
Určitě se dostal dovnitř dveřmi v červené skále, Vězeňskými dveřmi, takže se jimi pokusí uprchnout. Lehce a tiše jako sova na hebkých křídlech oběhla půlkruh kolem jeskyně k nízkému tune¬lu, jenž vedl ke dveřím, které se otevíraly pouze dovnitř. Před ústím chodby se zastavila. Necítila žádný proud vzduchu zvenčí, to znamenalo, že nezajistil dveře, aby zůstaly otevřené. Byly zavřené, a jestli byl v tunelu, byl v pasti.
Jenže on tam nebyl. Věděla to. Na tak krátkou vzdálenost a v tak těsné chodbě by k ní musel doléhat dech, musela by cítit teplo a puls jeho života. V tunelu nikdo nebyl. Kam tedy zmizel?
Tma jí tlačila na oči jako páska. To, že spatřila Podhrobí, ji vyvedlo z míry, byla rozrušená. Znala je jako místo popsané pouze sluchem, dotekem a závany chladného vzduchu, jako něco nezměrného, jako tajemství, které nemá být nikdy spatřeno. Ona je spatřila a tajuplnost vystřídala nikoli hrůza, ale krása, tajemství větší než tajemství tmy.
Pomalu, nejistě postupovala dál. Opatrně zahnula doleva, ke druhému otvoru, k tomu, který vedl do Labyrintu. Tam se zasta¬vila a poslouchala.
Uši jí neřekly víc než oči. Ale jak tam stála, rukama opřená na obou stranách klenutého průchodu, uvědomila si slabé, nezna¬telné chvění skály. A v chladném, zatuchlém vzduchu se vznášela stopa pachu, který tam nepatřil: vůně divoké šalvěje, jaká roste nahoře na holých kopcích pod širou oblohou.
Pomalu a tiše postupovala chodbou, po čichu.
Asi po sto krocích jej zaslechla. Byl skoro stejně tichý jako ona, ale potmě neměl tak jistý krok. Zaslechla slabý šramot, jako by na nerovné podlaze klopýtl a ihned zas nabyl ztracenou rovnováhu. Nic jiného. Chvíli počkala, a pak se pomalu ubírala dál, konečky prstů na pravé ruce lehce přejíždějíc po stěně. Konečně narazila prsty na zaoblenou kovovou tyč. Zastavila se a tak dlouho přejížděla prsty po železe, dokud ve výšce, kam stěží dosáhla, nenahmatala rukojeť z hrubšího železa. Prudce, vší si¬lou zatáhla směrem dolů.
Ozval se strašlivý rachot a třesk. Vytryskla sprška modravých jisker. Svárlivá ozvěna odumřela v chodbách za ní.
Natáhla obě ruce a jen pár palců před svým obličejem nahmatala hrbolatý povrch železných dveří.
Dlouze se nadechla.
Pomalým krokem se vrátila do Podhrobí, obešla je podél stěny po pravici a vrátila se k padacím dveřím v Trůnním chrámu. Ne¬spěchala a šla potichu, přestože k tomu již neměla důvod. Zloděj byl chycen. Dveře, kterými vešel, byly jediné na cestě do Laby¬rintu, a daly se otevřít pouze zvenčí.
Byl tam dole, v temnotě podzemí, a nikdy odtamtud neměl vyjít.
Zvolna a vzpřímeně prošla kolem Trůnu do dlouhé, slou¬povím lemované chrámové lodě. Tam, kde se z bronzové mísy na vysoké trojnožce linula rudá záře dřevěného uhlí, se obrátila a přistoupila k sedmi schodům vedoucím k Trůnu.
Na nejnižším schodu poklekla a poklonila se čelem až na chladivý, zaprášený kámen, poházený myšími kostičkami, jichž se zbavovaly lovkyně sovy.
„Odpusťte mi, že jsem viděla, jak byla Vaše tma porušena,“ řekla, ale slova nepřenášela hlasitě. „Odpusťte mi, že jsem při¬hlížela znesvěcení Vašich hrobů. Budete pomstěni. Ó, Vládci, smrt Vám ho předá, nebude již nikdy znovuzrozen!“
Avšak i při modlitbě v duchu viděla dóm osvícený mihotavou září, život na místě smrti. Namísto toho, aby cítila zděšení nad svatokrádeží a hněvala se na zloděje, nemyslela na nic jiného, než jak to bylo zvláštní, zvláštní...
„Co mám říct Kossil?“ ptala se sama sebe, když vycházela do ostrého zimního větru a přitahovala si plášť. „Nic. Zatím nic. Já jsem paní Labyrintu. Božstvu po tom nic není. Možná jí to řeknu, až bude zloděj mrtvý. Jak ho ale mám zabít? Měla bych vzít Kossil s sebou, ať vidí, jak umírá. Má ráda smrt. Co jen tam hledal? Musel to být blázen. Jak se dostal dovnitř? Klíče od dveří v červené skále a od padacích dveří mám jedině já a Kossil. Musel vejít dveřmi v červené skále. Jedině čaroděj by je mohl otevřít. Čaroděj – “
Zastavila se, přestože jí vítr téměř podrážel nohy.
„Je to kouzelník, čaroděj z Vnitřních zemí a hledá amulet Erretha-Akbe.“
A to pomyšlení mělo v sobě tak divoký půvab, že ji dokonce v tom ledovém vichru zalilo horko a nahlas se rozesmála.
V celém Místě a v okolní poušti vládlo ticho a tma; vítr kvílel; ve Velkém domě nesvítilo jediné světlo. Vítr přinášel drobné, nevi¬ditelné sněhové vločky.
„Jestli pomocí kouzel otevřel dveře v červené skále, může otevřít i jiné. Může se dostat ven!“
Při té myšlence ji na okamžik zamrazilo, ale nedala se pře¬svědčit. Bezejmenní ho nechali vejít. Proč ne? Žádnou škodu nemohl napáchat. Může snad uškodit zloději, který se nedostane z místa činu? Určitě ovládá čáry a černou magii, nepochybně mocnou, když se dostal tak daleko, ale dál proniknout nemohl. Žádný smrtelník nedokáže silnější kouzlo, než je vůle Beze¬jmenných, přebývajících v Hrobkách, Králů, jejichž Trůn je prázdný.
Aby se ujistila, pospíchala dolů do Malého domu. Manan spal na verandě, zachumlaný do pláště a houně z myších kůží, která byla jeho zimním lůžkem. Vešla tiše, aby ho nevzbudila, a bez rozsvícení. Odemkla komůrku, pouhý přístěnek na konci chodby, a tak dlouho křesala pazourky, až našla určité místo na podlaze. Pak poklekla a nadzvedla jednu z dlaždic. Po hmatu našla kus tlustého, špinavého hadru, velkého jen několik čtve¬rečních palců, a tiše jej odsunula.
Vzápětí ucukla, neboť jí přímo do tváře vytryskl paprsek světla.
Po chvilce opatrně nakoukla do otvoru. Zapomněla, že si vetřelec nese na holi to podivné světlo. Čekala, že ho tam dole přinejlepším uslyší. Na světlo nepomyslela, ale jinak byl tam, kde ho očekávala: přímo pod špehýrkou, u železných dveří, které mu bránily opustit Labyrint.

Stál tam, jednu ruku měl v bok a v druhé držel hůl přibližně jeho výšky, na jejímž konci zářilo to měkké, bludičkovité světlo. Hlavu, na kterou se dívala z výšky šesti stop, měl trochu na stranu. Měl na sobě šaty zimního poutníka, krátký plášť, kože¬nou halenu, vlněné kamaše a tkanicemi přivázané sandály. Na zádech nesl malý vak, z něhož visela čutora, a v pouzdře u boku měl nůž. Stál nehnutě jako socha, klidně a zamyšleně.
Pomalu zvedl hůl ze země a zářícím koncem ji přidržel u dveří, které Arha špehýrkou neviděla. Světlo se změnilo, prudce se rozhořelo a zjasnělo. Promluvil. Řeč zněla cize, ale mnohem cizeji než slova na Arhu působil jeho hlas, hluboký a zvučný.
Světlo na holi se rozzářilo, bliklo a pobledlo. Na okamžik zhaslo úplně, takže ho ztratila z očí.
Když se klidné, bledě fialové bahenní světlo opět rozhořelo, viděla, že se obrátil ke dveřím zády. Jeho otevírací kouzlo ne¬uspělo. Síly, které držely zámek zamčený, byly mocnější než všechna jeho kouzla.
Rozhlédl se kolem, jako by přemýšlel, co dál.
Chodba, ve které stál, byla asi pět stop široká. Strop byl dvanáct až patnáct stop nad nerovnou kamennou podlahou. Stěny tu byly z vyrovnaných kamenů, kladených na sebe bez malty, ale tak přesně a těsně, že by do spár neproklouzla skoro ani špička nože. Směrem vzhůru se postupně klonily dovnitř a tvořily klenbu.
Nic víc tam nebylo.
Vykročil a jediným krokem se dostal z jejího zorného pole. Světlo pohaslo. Chystala se vrátit hadr a dlaždici na místo, ale pak z podlahy před ní opět vytryskl bledý světelný kužel. Vrátil se ke dveřím. Asi pochopil, že jakmile odejde a vnoří se do bludiště, pravděpodobně je víckrát nenajde.
Pronesl jediné slovo, tiše. „Emmen," řekl, a pak ještě jednou, hlasitěji: „Emmen!" Železné dveře se rozdrnčely v zárubních. Hluboké ozvěny duněly klenutou chodbou jako hřmění a Arze se zdálo, že podlaha pod ní se zachvěla.
Ale dveře zůstaly zavřené.
Zasmál se, ale jen krátce, tak jako člověk, který si řekne: „Jenom ze sebe dělám blázna!" Znovu se rozhlédl po stěnách, a když se podíval vzhůru, spatřila na jeho tmavé tváři pohasínající úsměv. Nato se posadil, sundal ranec, vytáhl kus suchého chleba a začal jej žmoulat. Odzátkoval koženou čutoru a zatřásl jí; zdála se být lehká, jakoby téměř prázdná. Aniž se napil, vrátil zátku zpět. Podsunul ranec pod sebe jako polštář, zachumlal se do pláště a ulehl. Hůl svíral v pravé ruce. Jak ležel, z hole se vznesla bledá kulička světla a zůstala mu viset za hlavou, pár stop nad zemí. Levou ruku si položil na hruď a držel v ní něco, co mu viselo na krku na těžkém řetízku. Ležel si tam docela pohodlně, s nohama přes sebe. Pohledem zabloudil i ke špehýrce. Vzdychl a zavřel oči. Světlo pomalu vyhasínalo. Usnul.
Ruka, kterou svíral na hrudi, ochabla a sklouzla na stranu, a pozorovatelka spatřila, jaký talisman na řetízku nosí. Vypadalo to jako kousek hrubého kovu ve tvaru srpku.
Bledá záře jeho magie pohasla. Ležel v tichu a tmě.
Arha vrátila hadr a dlaždici na místo, opatrně vstala a vklouzla do svého pokoje. Tam pak za hlasitého skučení větru dlouho ležela ve tmě a nemohla zapudit vidiny křišťálového třpytu, ozařujícího palác smrti, měkkého nespalujícího ohně, kamenů ve stěně chodby a klidné tváře spícího muže.

PAST
Druhý den, jakmile skončila se svými povinnostmi v různých chrámech a s výukou novicek obřadním tancům, vytratila se do Malého domu, zatemnila místnůstku, odkryla špehýrku a na¬hlédla dolů. Světlo tam nebylo. Vetřelec zmizel.
Neočekávala, že u neprostupných dveří tak dlouho zůstane, ale jiné místo, kudy se podívat, ji nenapadalo. Jak ho teď měla najít ona, když se sám ztratil?
Podle Thařina popisu i jejích zkušeností se chodby Labyrintu v celkové délce přes dvacet mil táhly všemi směry, rozvětvovaly se, zatáčely a končily ve slepých uličkách. Nejvzdálenější z nich snad nebyla od Hrobek vzdušnou čarou o mnoho dál než míli. Jenže tam dole, pod zemí, cesty vzdušnou čarou nevedly. Všechny tunely zatáčely, rozdělovaly se a spojovaly, rozvětvovaly se, proplétaly, dělaly okliky nebo vedly natolik důmyslně, že končily tam, kde začínaly, protože začátek ani konec neměly. Dalo se tam chodit, chodit a chodit, a nikam nedojít, neboť nebylo kam. Bludiště nemělo něco jako střed, srdce. A od oka¬mžiku, kdy byly dveře uzamčeny, nemělo konce. Žádný směr nebyl ten pravý.
Přestože cesty do různých síní a částí Labyrintu měla Arha dobře uložené v paměti, i ona si na delší výpravy brala klubko jemné příze, rozmotávala ji a znovu navíjela, když podle ní šla zpátky. Stačilo totiž přejít bez povšimnutí jeden z ohybů či prů¬chodů, které bylo třeba započítat, a také ona se mohla ztratit. Světlo nebylo k ničemu, protože nebylo čím se nechat vést. Všechny chodby, všechny průchody a otvory byly stejné.
Muž mohl nachodit míle a míle, a přitom nebýt ani čtyřicet stop od dveří, kterými vešel.
Obcházela Trůnní chrám, chrám Božích bratří a sklepy pod kuchyněmi, a ve chvílích, kdy byla sama, nahlížela špehýrkami do chladné, husté tmy. Po příchodu noci, mrazivé a rozzářené hvěz¬dami, chodila na jistá místa na kopci, kde zvedala určité kameny, odhrnovala hlínu, opět nahlížela dolů a patřila na bezhvězdnou tmu podzemí.
Někde tam byl. Musel tam být. A přesto jí unikal. Dřív, než ho najde, zemře žízní. Bude muset poslat do bludiště Manana, aby ho našel, až si bude jista, že je po smrti. To pomyšlení jí připadlo nesnesitelné. A jak teď ve světle hvězd klečela na mrazivé hlíně kopce, z očí se jí kutálely slzy zlosti.
Sešla po pěšině, a vracela se k chrámu Božstva. Sloupy s tva¬rovanými hlavicemi zářily ve světle hvězd bílou jinovatkou jako pilíře z kostí. Zaklepala na zadní dveře a Kossil ji vpustila dovnitř.
„Co tě přivádí, paní?" zeptala se mohutná žena, chladně a obezřetně.
„V Labyrintu je muž, kněžko."
Kossil zpráva zaskočila. Poprvé se stalo něco, co neočekávala. Jen stála a zírala. Oči jako by jí nabobtnaly. Arze blesklo hlavou, že vypadá úplně jako Penthe, když ji předvádí, a málem propukla v nespoutaný smích, ale ovládla se a udusila jej v sobě.

„Muž? V Labyrintu?“
„Muž, cizinec.“ A když Kossilin pohled zůstával nedůvěřivý, dodala: „Od vidění muže poznám, přestože jsem jich viděla málo.“
Kossil její ironii přešla bez povšimnutí. „Jak se tam dostal?“
„Myslím, že pomocí čar. Má tmavou pleť, možná je z Vnitř¬ních zemí. Přišel vykrást Hrobky. Poprvé jsem ho objevila v Podhrobí, přímo pod Náhrobky. Když zjistil mou přítomnost, rozběhl se ke vchodu do Labyrintu, jako by věděl, kam jde. Zamkla jsem za ním železné dveře. Zkoušel kouzla, ale dveře neotevřel. Ráno odešel do bludiště a já ho teď nemůžu najít.“
„Má světlo?“
„Má.“
„A vodu?“
„Malou láhev, ne plnou.“
„Svíčka mu určitě už dohořela,“ uvažovala Kossil. „Čtyři, pět dnů. Možná šest. Pak můžeš dolů poslat mé opatrovníky, aby tělo vytáhli ven. Krev by měl dostat Trůn a – “
„Ne,“ řekla Arha s náhlou, křečovitou rozhodností. „Chci ho najít živého.“
Kněžka na ni shlédla ze své výšky. „Proč?“
„Aby – aby umíral déle. Dopustil se svatokrádeže na Be¬zejmenných. Přišel oloupit Hrobky o jejich poklady. Musí ho stihnout horší trest než umírání někde v chodbě.“
„Jistě,“ řekla Kossil, jako by se rozmýšlela. „Ale jak ho dosta¬neš, paní? Je to riskantní. Ta druhá možnost mu nedává naději. Není snad kdesi v Labyrintu síň plná kostí, kostí lidí, kteří tam vstoupili a ven už nevyšli? ...Ať ho Bezejmenní potrestají po svém, svými způsoby, černými způsoby Labyrintu. Smrt žízní je krutá.“
„Vím,“ řekla dívka. Otočila se, přetáhla si přes hlavu kápi, aby se chránila před hvízdavým ledovým větrem, a vyšla do noci. Nevěděla snad?
Bylo to od ní hloupé a dětinské, že za Kossil vůbec chodila. Tam se pomoc najít nedala. Kossil neznala nic než chladné vyčká¬vání se smrtí na konci. Ničemu nerozuměla. Nechápala, že ten muž musí být nalezen. Nesmělo to být stejné jako s ostatními. Podruhé by to už nesnesla. Smrt přijít musí, ale ať je rychlá. A ve dne. K tomu zloději, prvnímu odvážlivci, který se po století poku¬sil vykrást Hrobky, by se určitě víc hodilo, kdyby zemřel ostřím meče. Neměl ani nesmrtelnou duši, která by se mohla znovu narodit. Jeho duch by kvílel po chodbách. Nemohla připustit, aby tam v temnotách zahynul žízní.
Tu noc spala Arha jen málo. Následující den měla plno obřadů a povinností. Pak další noc tiše a bez lampy obcházela všechny špehýrky v temných budovách a na větry bičovaném kopci. Nako¬nec se dostala do postele v Malém domě na dvě tři hodiny, ale stejně nedokázala odpočívat. Třetí den pozdě odpoledne si vyšla sama do pouště směrem k řece, která měla v zimním suchu jen málo vody a mezi rákosím zamrzla. Vzpomněla si, jak jednou na podzim zašla v Labyrintu hodně daleko za Šest cest a v jedné dlouhé, zahýbající chodbě slyšela za kameny zvuk tekoucí vody. Nebylo pravděpodobné, že by tam žíznivý muž zůstal, kdyby do těch míst zabloudil? I tam byly špehýrky. Musela hledat, ale Thar jí je před rokem všechny ukázala, proto je teď nacházela bez větších potíží. Měla paměť na místa a tvary jako slepec: jako by cestu na každé skryté místo spíše vycítila, než našla. Když si u druhé špelýnky, té nejvzdálenější od Hrobek, přetáhla kapuci, aby utlumila světlo, a přitiskla oko k otvoru proraženému v plo¬ché skalní desce, spatřila pod sebou kalnou zář čarodějova světla.
Byl tam, zpola mimo zorné pole. Špehýrkou bylo vidět až na úplný konec slepé chodby. Viděla z něj jen záda, ohnutou šíji a pravou ruku. Seděl nedaleko kouta a nožem, krátkou ocelovou dýkou s vykládanou rukojetí, rýpal do kamene. Kus ostří chyběl. Odlomená špička ležela přesně pod špehýrkou. Stalo se to, když se pokoušel vypáčit kameny, aby se dostal k vodě, kterou v tom mrtvém tichu pod zemí slyšel téci na druhé straně nepro¬niknu¬telné zdi. Pohyboval se malátně. Po třech dnech a nocích to byl někdo úplně jiný než ten, kdo stál u železných dveří, klidný a smějící se vlastní porážce. Byl ještě zatvrzelý, ale síla z něj vyprchala. Neměl kouzlo, jímž by přinutil kameny rozestoupit se, musel používat nůž, ale ten nebyl k ničemu. I to kouzelné světlo bylo bledé a kalné. Právě když se dívala, bliklo. Muž škubl hlavou a upustil dýku. Pak ji umíněně zvedl a pokoušel se protlačit zlomenou čepel mezi kameny.
Jak ležela mezi zamrzlým rákosím na břehu řeky, najednou zapomněla, kde je a co dělá. Přiložila ústa k chladnému průzoru v zemi a z rukou udělala troubu, aby zvuk zůstal uvnitř. „Čaro¬ději!“ křikla. Její hlas sklouzl kamenným jícnem a rozběhl se podzemní chodbou.
Muž sebou trhl, postavil se a zmizel jí ze zorného pole, když se znovu podívala. Opět přitiskla ústa ke špehýrce a zavolala: „Jdi zpátky kolem říční zdi na druhé rozcestí. Prvním průchodem doleva. Vynechej dva napravo, jdi tím třetím. Vynechej jeden napravo, běž druhým. Pak doleva a doprava. Tam zůstaň, to je Síň maleb.“
Když se pohnula, aby se podívala dolů, našla ho opět v zor¬ném poli, jak se dívá nahoru k otvoru, neboť špehýrkou zřejmě pronikalo denní světlo. Jeho obličej, který jí teď připadal jaksi zjizvený, byl napjatý a netrpělivý. Rty měl vyprahlé, černé, ale oči mu zářily. Zvedl hůl a začal světlo přibližovat víc a víc k jejím očím. Polekaně ucukla, přikryla špehýrku kamenným víkem a hromádkou krycích kamenů a rychle se vracela na Místo. Zjistila, že se jí třesou ruce, a jak šla, zmocňovala se jí závrať. Nevěděla, co dělat dál.
Kdyby se řídil pokyny, které mu dala, vracel by se směrem k železným dveřím a došel by do síně s malbami. I ta měla ve stropě špehýrku, kterou bylo dobře vidět; byla umístěna v po¬kladnici chrámu Božích bratří, a snad právě proto ji napadla. Nevěděla. Proč na něj vůbec promluvila?
Mohla by pod některou ze špehýrek nechat trochu vody a pak ho tam poslat. Tak by zůstal dlouho naživu. Tak dlouho, jak bude ona chtít. Kdyby mu občas dala vodu a trochu jídla, mohl by bloudit Labyrintem dny, týdny, měsíce. Ona by se na něj dívala špehýrkami a říkala mu, kde najde vodu. Někdy by mu zalhala, takže by šel marně, ale jít by

musel vždycky. To by ho naučilo vysmívat se Bezejmenným, bláhově si chodit se svým mužstvím po pohřebišti Nesmrtelných!
Ale dokud tam bude, ona sama nebude moci do Labyrintu vstoupit. Proč ne? zeptala se a odpověděla si: Protože by mohl uprchnout železnými dveřmi, které za sebou musím nechat ote¬vřené... Ale stejně by se nedostal dál než do Podhrobí. Pravdou bylo, že se setkání bála. Měla strach z jeho moci, z umění, které mu pomohlo vniknout do Podhrobí, z kouzla, které živilo to světlo. Opravdu bylo čeho se bát? Síly, které vládly v temnotách, byly na její straně, ne na jeho. Bylo zřejmé, že v říši Bezejmen¬ných toho mnoho nesvede. Nedokázal otevřít železné dveře, vyčarovat si jídlo, přivést si zdí vodu ani vyvolat nějakou zlou stvůru, aby rozbořila zdi. Ve svých představách se obávala, že to všechno by mohlo být v jeho moci. Dokonce ani po třídenním bloudění nenašel cestu ke dveřím Velké pokladnice, kterou urči¬tě hledal. Samotná Arha se tam podle Thařiných pokynů ještě nikdy nevypravila. Jakási bázeň či váhavost, pocit, že ještě nepři¬šel ten pravý čas, ji vedly k tomu, že tu cestu stále odkládala.
Ale proč by tam nemohl zajít on? napadlo ji. Jen ať si v po¬kladnicích Hrobek prohlédne všechno, co se mu líbí. Však mu to bude co platné! Mohla by se mu vysmát, říct mu, ať se nají zlata a napije drahokamů.
V nervózním, horečném spěchu, který ji po celé ty tři dny neopustil, doběhla do chrámu Božích bratří, otevřela nevelkou, klenutou pokladnici a odkryla dobře schovanou špehýrku v pod¬laze.
Dole byla Síň maleb, utopená v černočerné tmě. Cesta, kte¬rou musel v bludišti urazit, byla mnohem klikatější a možná o celé míle delší, to ji nenapadlo. A on byl jistě unavený a nešel rychle. Možná její pokyny zapomene a zabočí špatně. Zdaleka ne každý si dokáže směry zapamatovat na první poslech, tak jako ona. A možná ani nerozuměl jazyku, kterým na něj promluvila. Tak ať tam bloudí, dokud nepadne a nenajde smrt, blázen jeden, cizák, nevěřící. Ať si jeho duch skučí v kamenných chodbách atuánských Hrobek, dokud i jeho nepozře temnota...
Hned brzy ráno, po krátkém spánku a těžkých snech, se ke špehýrce v malém chrámu vrátila. Podívala se dolů, ale nespatřila nic než tmu. Na řetízku spustila dolů svíčku v cínové lampičce. Byl tam, v Síni maleb. Ve světle svíčky zahlédla jeho nohy a skleslou ruku. Tato špehýrka byla velká, přes celou dlaždici. „Čaroději!“ řekla do ní.
Nepohnul se. Byl mrtvý? Že by v sobě neměl víc síly? Ušklíbla se. Srdce jí bušilo. „Čaroději!“ křikla a dutina pod ní se rozezněla jejím hlasem. Zavrtěl se, pomalu se posadil a nechápavě se roz¬hlédl kolem. Po chvíli zvedl hlavu a začal mžourat na lampičku, která se houpala u stropu. Pohlédnout mu do obličeje bylo hrozné; byl oteklý a tmavý jako tvář mumie.
Natáhl ruku k holi, která ležela na podlaze vedle něj, ale žádné světlo ze dřeva nevykvetlo. Již se mu nedostávalo sil.
„Chceš vidět poklad atuánských Hrobek, čaroději?“
Unaveně zvedl hlavu a úkosem pohlédl do světla lampičky, které bylo vším, co viděl. Po chvíli přikývl. Současné křečovité škubnutí mohlo být míněno jako úsměv.
„Vyjdi z této síně a dej se doleva. První chodbou doleva...“ Bez přerušení odříkala dlouhou řadu pokynů a uzavřela: „Tam najdeš poklad, pro který jsi přišel. A možná tam najdeš i vodu. Čemu bys teď dal přednost, čaroději?“
S pomocí hole se postavil. Zvedl k ní oči, které ji nemohly vidět, a pokusil se něco říct, ale jeho vyprahlé hrdlo nemělo hlas. Přikrčil se a opustil Síň maleb.
Rozhodla se, že mu žádnou vodu nedá. Stejně cestu do po¬kladnice nenajde. Pokynů bylo příliš mnoho, než aby si je zapa¬matoval, a kdyby tam přece jenom došel, stála mu v cestě ještě Jáma. Šel teď potmě. Zabloudí a nakonec někde v těch úzkých a holých chodbách padne a zemře. A Manan ho najde a odtáhne. A tím to skončí... Uchopila víko špehýrky. Přikrčeně se kolébala sem a tam, ze strany na stranu, a kousala se do rtů, jako by chtěla přehlušit nějakou svíravou bolest. Nedá mu vodu. Nedá mu vodu. Dá mu smrt, smrt, smrt, jen smrt.

V té chmurné hodině jejího života za ní přišla Kossil. Mo¬hutná, jak byla navlečena do černých zimních rób, těžkým kro¬kem vpadla do pokladnice.
„Je už mrtvý?“
Arha zvedla hlavu. Neměla v očích slzy, takže nebylo co skrý¬vat.
„Asi ano,“ řekla, vstala a oprášila si sukně. „Jeho světlo po¬haslo.“
„Může to být uskok. Nevěřící jsou velmi vychytralí.“
„Den počkám, abych měla jistotu.“
„Ano, den nebo dva. Pak může Duby sejít dolů a vynést ho. Je silnější než Manan.“
„Jenže Manan je ve službách Bezejmenných a Duby ne. V Labyrintu jsou místa, kam by Duby neměl přijít, a zloděj je na jednom z nich.“
„Ale pak už je stejně znesvěcené – “
„Jeho smrtí dojde očištění,“ řekla Arha. Z Kossilina výrazu poznala, že se asi tváří jinak než obvykle. „Je to moje říše, kněžko. Musím ji spravovat tak, jak mi poroučejí mí Vládci. Nepotřebuji další kázání o smrti.“
Kossilina tvář jako by se stáhla do tmy kapuce jako želva do krunýře, pomalu, nevrle a zdrženlivě. „Jak si přeješ, paní.“
Rozloučily se před oltářem Božích bratří. Arha šla, teď již beze spěchu, do Malého domu a požádala Manana, aby šel s ní. Po rozmluvě s Kossil věděla, co je třeba udělat.
Spolu s Mananem šla na kopec, do Chrámu, a dolů do Podhrobí. Když se do dlouhé rukojeti zapřeli oba, železné dveře Laby¬rintu se otevřely. Zapálili lampičky a vstoupili. Arha ho vedla k Síni maleb, odtud se vydali k Velké pokladnici. Zloděj se nedostal daleko. Neušli klikatou cestou ani pět set kroků a narazili na něj, zhrouceného v úzké chodbě, kde vypadal jako hromada naházených hadrů. Ještě než padl, upustil hůl – ta ležela opodál. Měl zkrvavená ústa a oči zpola zavřené.
„Žije,“ řekl Manan, když poklekl, položil svou velkou ruku na jeho temné hrdlo a nahmatal puls. „Mám ho zaškrtit, paní?“

„Ne, chci ho živého. Zvedni ho a pojď za mnou.“
„Živého?“ zeptal se vzrušeně Manan. „Nač, paní?“
„Aby byl otrokem Hrobek. Nech těch řečí a dělej, co po tobě chci.“
Manan poslechl, ale zatvářil se ještě smutněji než jindy, když si muže přehazoval přes rameno jako dlouhý pytel. Takto obtížen klopýtal za Arhou. Nedokázal s takovým břemenem dojít daleko. Na zpáteční cestě více než desetkrát zastavovali, aby Manan popadl dech. Při každé zastávce byla chodba stejná: šedožluté, těsně narovnané kameny nahoře přecházející v klenbu, nerovná kamenitá podlaha a mrtvý vzduch. Zatímco Manan supěl a sté¬nal, cizinec se ani nepohnul; ze dvou lampiček vycházela kola světla, které se oběma směry ztrácelo v temnotě chodby. Při každém zastavení nechala Arha do mužových vyprahlých úst skápnout trochu vody, kterou si přinesla v čutoře, ale jen trošku, aby ho při zachraňování života nezabila.
„Do Síně řetězů?“ zeptal se Manan, když dorazili do chodby, která vedla k železným dveřím, a Arha si teprve teď uvědomila, že musí vězně někam složit. Ale nevěděla kam.
„Ne, tam ne,“ řekla, a jako vždy se jí zvedl žaludek, jen když na ten kouř, puch a rozcuchané, němé a nevidomé tváře po¬myslela. Do Síně řetězů navíc mohla přijít Kossil. „On... musí zůstat v Labyrintu, aby se mu nevrátila čarodějná moc. Kde je tady nějaká síň...“
„Síň maleb má dveře na zámek a špehýrku, paní. Jestli věříš, že na dveře nestačí.“
„Tady dole je úplně bezmocný. Odnes ho tam, Manane.“
A tak se Manan vlekl zpátky půlku cesty, kterou již prošli, vysílený a zadýchaný tak, že se nezmohl na slovo odporu. Když konečně dorazili do Síně maleb, Arha sundala svůj dlouhý, vlně¬ný plášť a rozložila jej na zaprášenou podlahu.
„Polož ho na to,“ řekla.
Těžkými myšlenkami zděšený Manan na ni vytřeštil oči. Stál a sípal. „Paní má – “
„Manane, já chci, aby ten muž žil. Zemře chladem, podívej na něj, jak se třese.“
„Váš oděv bude znesvěcen. Oděv Kněžky. Je to nevěřící, muž,“ breptal Manan. Drobné oči měl přivřené, jako by trpěl.
„Tak potom plášť spálím a nechám si utkat nový. Honem, Manane!“
Teprve poté se Manan posluţně shrbil a nechal vězně sklouz¬nout ze svých zad na černý plášť. Muž stále ležel jako mrtvý, ale v hrdle mu bušil tep a tu a tam proběhlo jeho tělem zachvění.
„Měl by být připoután,“ prohlásil Manan.
„Vypadá snad nebezpečně?“ ušklíbla se Arha. Ale když Ma¬nan ukázal na železný kruh zapuštěný do zdi, k němuž bylo možné vězně připoutat, poslala ho, aby přinesl řetěz a okovy. Nevrle se odšoural chodbami, předříkávaje si, kudy má jít. Do Síně maleb a zpátky již dříve šel, ale nikdy ne sám.
Ve světle jediné lampičky se zdálo, jako by se malby na čtyřech stěnách, ty tajemné lidské postavy s obrovskými povislými křídly, dřepící i stojící, neznající čas, hýbaly a škubaly sebou.
Klečela a po troškách nechávala vězni do úst kapat vodu, až nakonec zakašlal a mátožně vztáhl ruce po čutoře. Nechala ho, ať se napije. Když se položil, tvář měl celou umazanou prachem a krví a cosi zamumlal, slovo či dvě v jazyce, který neznala.
Konečně se vrátil Manan. Přinesl kus železného řetězu, velký visací zámek s klíčem a železnou obruč, kterou muži navlékl kolem pasu. „Není dost těsná, mohl by vyklouznout,“ reptal, když zamykal koncový článek řetězu ke kruhu zapuštěnému do zdi.
„Ale ne, podívej.“ Arha se již poněkud zbavila počáteční bázně, kterou k vězni cítila, a ukázala Mananovi, že mezi železnou obručí a mužovými žebry neprotáhne ani ruku. „Jestli nebu¬de více než čtyři dny o hladu.“
„Má paní,“ naříkal Manan, „neptám se, ale... k čemu je Be¬zejmenným takový otrok? Je to muž, maličká.“
„A ty jsi starý hlupák, Manane. Pojď už, nech toho povyku.“
Vězeň je unavenýma, jasnýma očima pozoroval.
„Kde má hůl, Manane? Tamhle. Vezmu si ji, je kouzelná. Och, a tohle, tohle si vezmu taky,“ řekla a rychlým pohybem uchopila stříbrný řetízek, který bylo vidět ve výstřihu mužovy haleny, a přetáhla mu jej přes hlavu, přestože se pokusil zadržet jí ruce a zabránit jí v tom. Manan ho nakopl do zad. Odtáhla řetízek z jeho dosahu. „Je to tvůj talisman, čaroději? Je pro tebe cenný? Nevypadá tak. Nemohl by sis dovolit lepší? U mě bude v bezpe¬čí.“ Pověsila si řetízek na krk a skryla jej pod silný límec vlněné róby.
„Nevíš, co s tím,“ ozval se těžkým chrapotem. Slova kargadského jazyka sice komolil, ale rozumět se jim dalo.
Manan ho znovu nakopl, takže tiše zachroptěl bolestí a zavřel oči.
„Nech ho, Manane. Pojď.“
Vyšla ven. Manan ji s reptáním následoval.
V noci, když všechna světla Místa zhasla, vyšla na kopec znovu, sama. Ve studni v komoře za Trůnem naplnila čutoru vodou a spolu s velkou plackou nekynutého pohankového chle¬ba ji odnesla do Labyrintu do Síně maleb. Položila obojí tak, aby se k tomu vězeň dostal, za dveře. Spal, ani se nepohnul. Vrátila se do Malého domu a tu noc i ona spala dlouho a tvrdě.
Časně zrána se do Labyrintu vrátila. Chléb byl pryč, čutora prázdná, a cizinec se v sedě opíral zády o zeď. Jeho obličej, pokrytý špínou a zaschlou krví, vypadal dosud ohyzdně, ale měl pozorný výraz.
Postavila se k protější stěně síně, kam na ni nemohl dosáh¬nout, když byl připoután, a zadívala se na něj. Pak uhnula pohle¬dem jinam. Ale tam nebylo na co se dívat. Něco jí svazovalo jazyk. Srdce jí bušilo, jako by měla strach. Neměla důvod se ho bát. Byl jí vydán na milost a nemilost.
„Je příjemné mít světlo,“ řekl tím měkkým, ale hlubokým hlasem, který ji tak znepokojoval.
„Jak se jmenuješ?“ zeptala se rázně. Všimla si, že její hlas zní neobvykle vysoko a tence.
„Většinou mi říkají Krahujec.“

„Krahujec? Tak se jmenuješ?“
„Ne.
„Jak se tedy jmenuješ?“
„To ti nemohu říct. Ty jsi Jediná kněžka Hrobek?“
„Ano.“
„Jak tobě říkají?“
„Arha.“
„Ta, která byla pozřena – takový to má význam?“ Jeho temné oči si ji pozorně prohlížely. Lehce se usmál. „Jak se skutečně jmenuješ?“
„Nemám žádné jméno. A neklaď mi otázky. Odkud přicházíš?“
„Z Vnitřních zemí, ze západu.“
„Z Havnoru?“ To bylo jediné jméno města nebo ostrova ve Vnitřních zemích, které znala.
„Ano, z Havnoru.“
„Proč jsi sem přišel?“
„Atuánské Hrobky jsou mezi mým lidem vyhlášené.“
„Ale ty jsi pohan, nevěřící.“
Zavrtěl hlavou. „To ne, Kněžko. Já v síly temnot věřím. Na jiných místech jsem se s Bezejmennými již setkal.“
„Na jakých jiných místech?“
„I v Archipelu – ve Vnitřních zemích – jsou místa, která patří Starým silám země, jako toto. Ale žádné není tak velké. Nikde jinde nemají svůj chrám, kněžku a nejsou tak uctívány jako zde.“
„Přišel ses jim poklonit?“ řekla posměšně.
„Přišel jsem je okrást,“ prohlásil.
Zadívala se na jeho vážnou tvář. „Chvástáš se!“
„Věděl jsem, že to nebude snadné.“
„Snadné! Je to nemožné. Kdybys nebyl pohan, věděl bys to. Bezejmenní si hlídají, co jim patří.“
„To, co hledám, jim nepatří.“
„Pak je to určitě tvoje.“
„Mám na to nárok.“
„Kdo jsi tedy – bůh? Král?“ Jak tam seděl, spoutaný, špinavý, vyčerpaný, prohlížela si ho shora dolů. „Jsi obyčejný zloděj!“
Neřekl nic, ale jeho pohled se setkal s jejím.
„Nedívej se na mě!“ vyjekla ostře.
„Nechci tě urazit, paní,“ řekl. „Jsem vetřelec a cizinec. Ne¬znám vaše způsoby, nevím, jak se sluší chovat ke Kněžce Hrobek. Jsem ti vydán na milost a nemilost. Prosím o prominutí, jestli jsem tě urazil.“
Jak tam stála a mlčela, nejednou ucítila, že se jí krev žene do tváří, horká a pobláznéná. On se na ni nedíval a nevšiml si, jak se zarděla. Poslechl totiž a svůj temný pohled odvrátil.
Nikdo z nich chvíli nepromluvil. Postavy namalované všude kolem je pozorovaly smutnýma, slepýma očima.
Přinesla s sebou kamenný džbán s vodou. Jeho oči k němu neustále zabíhaly. „Napij se, jestli chceš,“ pronesla po chvíli.
Ihned se přisunul ke džbánu, lehce jej zvedl, jako by to byl kalich s vínem, a hasil dlouhou, dlouhou vyprahlost. Pak si namo¬čil cíp rukávu a nejlépe, jak to šlo, si očistil ruce a tváře od špíny, sražené krve a pavučin. Chvíli mu to trvalo. Dívka ho při tom pozorovala. Když skončil, vypadal lépe, ale jeho mytí, podobné kočičímu způsobu, odhalilo jizvy na jedné straně obličeje: staré, již dávno zhojené, bělavé na tmavé pleti, čtyři rovnoběžné brázdy táhnoucí se od oka po čelist, jako od ostrých drápů obrovské tlapy.
„Co je to?“ zeptala se. „Ta jizva.“
Neodpověděl hned.
„Od draka?“ chtěla vědět, ale znělo to posměšně. Nepřišla snad proto, aby svou bezmocnou oběť mučila?
„Ne, od draka ne.“
„Takže drakopán nejsi.“
„Jsem drakopán,“ řekl váhavě. „Ale ty jizvy jsou starší. Říkal jsem ti, že jsem se s Temnými silami již setkal, i když na jiných místech země. To, co mám na tváři, je znamení jednoho z rodu Bezejmenných. Ale ten už Bezejmenný není, protože jsem jeho jméno nakonec našel.“
„Jak to myslíš? Jaké jméno?“
„To ti nemohu říci,“ odvětil a usmál se, přestože jeho tvář zůstala vážná.
„To je nesmysl, bláznovo blábolení, svatokrádež! Oni jsou Bezejmenní. Nevíš, o čem mluvíš.“
„Vím to dokonce lépe než ty, Kněžko,“ řekl. Hlas se mu prohloubil. „Podívej se ještě jednou.“ Otočil hlavu tak, aby mu¬sela spatřit ta čtyři strašlivá znamení na jeho líci.
„Nevěřím ti,“ vyhrkla chvějícím se hlasem.
„Kněžko,“ snažil se být vlídný, „nemůžeš být stará, určitě nesloužíš Temným silám dlouho.“
„To není pravda, sloužím. A velice dlouho. Jsem Jediná kněžka, Znovuzrozená. Sloužím svým pánům tisíce let a sloužila jsem jim už tisíce let předtím. Jsem jejich sluha, jejich hlas, jejich ruka. A jsem pomsta pro ty, kteří Hrobky špiní a prohlížejí si to, co nemá být spatřeno! Zanech toho lhaní a chvástání. Jestli to nevíš, stačí, když před svým opatrovníkem ztratím slovo a odsekne ti hlavu od krku. Nebo když odejdu a zamknu za sebou, nikdo sem nepřijde a ty tu potmě zemřeš. A ti, jimž sloužím, pozřou tvé tělo a duši, jen kosti tu nechají ležet v prachu.“

Mlčky přikývl.
Zakoktala se, protože už neměla co říct, vyběhla ze síně a zabouchla za sebou dveře. Ať si myslí, že se už nevrátí! Ať ho tam potmě zalévá pot, ať kleje, chvěje se a zkouší si ta svá nečistá, bezmocná kouzla!
Avšak v duchu ho viděla, jak uléhá ke spánku takový, jak ho spatřila u železných dveří: klidný jako ovce na sluncem zalité louce.
Odplivla si na dveře zajištěné závorou, udělala znamení pro odvrácení znesvěcení a skoro se rozběhla k Podhrobí.
Když cestou k padacím dveřím procházela kolem stěn a prsty přejížděla po jemných ploškách a kružbách připomínajících zmrzlé krajkoví, zmocnila se jí touha zapálit lampu a ještě jed¬nou, aspoň na chvíli, spatřit ten časem tvarovaný kámen a nád¬herný třpyt stěn. Pevně zavřela oči a pospíchala dál.

VELKÝ POKLAD
Ještě nikdy se jí nezdálo, že by den mohl mít tolik obřadů a povinností a že by všechny mohly být tak malicherné a zdlouhavé. Mladá děvčátka s bledými tvářemi, neposedné novicky, kněžky, jejichž pohledy byly vážné a klidné, ale jejichž životy nebyly nic než ukrývané rance žárlivosti, trápení, prostřednosti a zmaře¬ných tužeb – všechny ty ženy, mezi nimiž odjakživa žila a které pro ni představovaly lidský svět, jí teď připadaly politováníhodné i nudné zároveň.
Ale jí, která sloužila velkým Silám, jí, Kněžky krutých Bezejmenných, se takové malichernosti netýkaly. Nemusela se starat o ubíjející nízkost jejich obyčejných životů, dnů, jejichž jedinou radostí byla nejspíš o něco silnější vrstva jehněčího tuku na vlastní kaši než na sousedčině... Dny jako takové se jí netý¬kaly. Pod zemí nic takového nebylo. Tam byla vždy a pouze noc.
A v té nekonečné noci vězeň, snědý muž, znalý temných umění, spoutaný železem a přikovaný ke kameni, čekající, zda přijde či nepřijde, aby mu přinesla vodu, chléb a život – nebo nůž, řeznickou mísu a smrt, podle toho, jak jí právě rozmar zavelí.
Neřekla o něm nikomu jinému než Kossil, a ta se rovněž nikomu nesvěřila. Byl v Síni maleb již tři dny a noci, aniž se na něj Arhy zeptala. Možná měla za to, že je mrtvý a že Arha a Manan odnesli tělo do Síně kostí. Kossil neměla ve zvyku brát něco jako samozřejmost, ale Arha si namlouvala, že se za jejím mlčením nic zvláštního neskrývá. Kossil chtěla, aby vše zůstalo v tajnosti, a nerada se vyptávala. A navíc, Arha jí řekla, aby se do jejích věcí nepletla. Kossil prostě poslechla.
Avšak jestli ten muž už měl být mrtvý, Arha pro něj nemohla žádat jídlo. A tak kromě toho, že ve sklepech Velkého domu kradla jablka a cibule, nic nejedla. Tvářila se, že chce jíst o samo¬tě, nechávala si své ranní a večerní příděly posílat do Malého domu, a každou noc je odnášela do Síně maleb v Labyrintu; kromě polévky. Byla zvyklá postit se den, třeba i čtyři, a neshledávala na tom nic mimořádného. Muž v Labyrintu její skrovné porce chleba, sýra a fazolí pokaždé slupl jako žába mouchu. Mlask, a vše bylo pryč. Určitě by snadno spořádal i pětkrát či šestkrát víc, ale obřadně jí děkoval, jako by byl hostem a ona jeho hostitelkou u tabule, o jaké slýchávala v pověstech o hostinách v paláci Božstva, u tabule překypující pečínkami, bochníky chle¬ba s máslem a vínem v křišťálu... Byl velice zvláštní.
„Jaké je to ve Vnitřních zemích?“
Přinesla si dolů rozkládací slonovinovou stoličku, aby při vy¬slýchání nemusela stát nebo sedět na podlaze jako on.
„Je tam mnoho ostrovů. V samotném Archipelu prý čtyřikrát čtyřicet a pak ještě další v Dálavách; zatím nikdo celé Dálavy neobeplul a všechny je nespočítal. Každý ostrov je jiný, ale nej¬krásnější je asi Havnor, velká země ve středu světa. V srdci ostrova, u široké zátoky plné lodí, stojí město Havnor. Jeho věže jsou z bílého mramoru. Takovou věž má dům každého velmože, takže činí jedna nad druhou. Domy mají střechy z červených tašek a na všech mostech přes kanály jsou mozaiky v barvách červené, modré a zelené. Velmoži mají pestrobarevné korouhve, které vlají z těch bílých věží. Na nejvyšší ze všech pak stojí meč Erretha-Akbe jako vrchol, strážce nebe. Když nad Havnorem vstává slunce, jeho paprsky se nejdříve dotknou ostří a rozzáří je. A když vpodvečer zapadá, meč je ještě chvíli zlatý.“
„A kdo to vůbec byl ten Erreth-Akbe?“ zeptala se lstivě.
Zvedl k ní oči. Neřekl nic, jen se lehce pousmál. Pak, jako by si to rozmyslel, řekl: „Pravda, tady se o něm asi mnoho nedozvíš. Snad jen to, že připlul do Zemí Kargadu. Co všechno víš?“
„To, že přišel o čarodějnou hůl, amulet a svou moc – jako ty. Utekl před velekněžem a prchl na západ, kde byl zabit draky. Kdyby došel až sem, do Hrobek, nebylo by těch draků třeba.“
„To určitě,“ řekl její vězeň.
Najednou se jí o tom nechtělo dál mluvit, vycítila jakési ne¬bezpečí. „Říká se, že byl drakopán. A ty to o sobě tvrdíš taky. Kdo je to drakopán, pověz?“
Přestože z jejího hlasu nepřestával znít posměch, jeho odpo¬vědi byly upřímné, jako by její otázky přijímal v dobré víře.
„Ten, s kým se draci baví,“ odpověděl. „Takový člověk je dra¬kopán, nebo to je asi to nejpodstatnější. Není v tom žádné kouz¬lo, kterým by se draci dali ovládat, jak si lidé většinou myslí. Jednání s drakem má jediný háček: buď se s tebou bude bavit, nebo tě sežere. Když se můžeš spolehnout, že udělá to první a ne to druhé, jsi drakopán.“
„Draci umí mluvit?“
„Ovšem! Nejstarším jazykem, tím, který se my lidé tak těžko učíme a jen lámaně ho používáme v našich kouzlech a zaklí¬nadlech. Není člověka, který by jej znal celý, dokonce ani dese¬tinu. Nemá čas se ho naučit. Ale draci žijí tisíc let... Asi tuší, že mluvit s nimi stojí za to.“
„Jsou draci i tady na Atuánu?“
„Myslím, že už mnoho staletí ne, ani na Karego-At. Jen na vašem nejsevernějším ostrově, na Hur-at-Hur, prý ještě žijí velcí draci v horách. Ve Vnitřních zemích se teď všichni draci zdržují na nejzazším západě, v odlehlých Západních dálavách, na ostro¬vech, kde lidé nežijí a kam málokdy zajíždějí. Když dostanou hlad, přepadají země, které jsou od nich na východ, ale stává se to zřídka. Viděl jsem ostrov, kam létají tancovat. Na svých mo¬hutných křídlech poletují

ve spirálách sem a tam, výš a výš nad západní moře, jako vír žlutého listí na podzim.“ Jeho oči, zasle¬pené tou vidinou, zíraly skrz černé malby na stěnách, skrz stěny, zemi a tmu, a viděly širé moře táhnoucí se bez přerušení až k slunce západu a zlaté draky nesené zlatým větrem.
„Lžeš,“ vyhrkla dívka. „Vymýšlíš si to.“
Upřel na ni překvapený pohled. „Proč bych měl lhát, Arho?“
„Abych si připadala malá, hloupá a dostala strach. A ty aby sis připadal moudrý, statečný a mocný drakopán, a nevím co ještě. Viděls tančit draky, viděls havnorské věže a víš všechno o všem. A já nevím vůbec nic a nikde jsem nebyla. Jenže to, co víš, jsou lži! Jsi obyčejný zloděj a vězeň, a nemáš duši. A odtud nikdy nevyjdeš. Co na tom, jestli jsou někde oceány, draci, bílé věže a všechno to ostatní, ty už to nikdy nespatříš. Už nikdy neuvidíš ani sluneční světlo. Já znám jenom tmu, noc podzemí. A nic jiného ani není. Není co znát. Ticho a tmu. Ty znáš všechno, čaroději. Já znám jediné – to opravdové!“
Sklonil hlavu. Dlouhé ruce barvy mědi měl složeny na klíně. Prohlížela si čtvero jizev na jeho tváři. Zašel do tmy dál než ona; znal smrt lépe než ona; dokonce i smrt... Náhle se v ní vzedmula vlna nenávisti a na okamžik se jí až dusila. Jak mohl být tak bezbranný, a přitom tak silný? Jak to, že ho nemohla porazit?
„Proto jsem tě nechala žít,“ vyhrkla, a v té chvíli sama nevě¬děla, co říká. „Chci, abys mi ukázal, jak se čaruje. Dokud mi budeš mít co ukázat, zůstaneš naživu. Jestli nebudeš mít nic, jestli jsou to všechno jen podvody a lži, tak to s tebou skončím. Rozumíš?“
„Ano.“
„Tak dobře. Pokračuj.“
Nakrátko složil hlavu do dlaní a poposedl si. V železné obruči nebyla žádná poloha příliš pohodlná, pokud přímo neležel.
Nakonec zvedl obličej a velice vážným hlasem promluvil: „Poslouchej mě, Arho. Jsem mág, nebo jak ty říkáš, čaroděj. Umím jisté věci a mám jisté síly. To je pravda. Také je pravda, že zde, v Místě Starých sil, mi z mé síly zbývá jen velmi málo a mé umění mi není k ničemu. Mohl bych ti ukázat iluzi a všelijaké divy. To je to nejnižší čarování. Iluze jsem uměl už jako dítě a zvládl bych je i tady. Ale jestli jim uvěříš, polekáš se a možná mě budeš chtít i zabít, jestli se strach promění ve zlost. A jestli jim neuvěříš, budeš v nich vidět jen podvody a lži, přesně jak říkáš, propadnu životem. Jenže to, o co mi jde a po čem právě teď toužím, je zůstat naživu.“
Musela se tomu zasmát. „Ještě nějaký čas přece naživu zůsta¬neš, nechápeš? Jsi hlupák! Tak dobře, předveď mi ty svoje iluze. Vím, že je to podvod, a nebudu se jich bát. Nebála bych se, ani kdyby byly opravdové. Dej se do toho. Dnes večer je tvá vzácná kůže každopádně v bezpečí.“
Teď se zasmál on, stejně jako ona před chvilkou. Pohazovali si s jeho životem sem a tam, jako by to byla hra.
„Co chceš ukázat?“
„Co dovedeš?“
„Cokoli.“
„Zase se chvástáš!“
„Ne,“ řekl a bylo poznat, že se ho to trochu dotklo. „Nechvástám. Aspoň jsem nechtěl.“
„Ukaž mi něco, co stojí za vidění. Cokoliv.“
Sklopil hlavu a chvíli se díval na ruce. Nic se nedělo. Světlo lojové svíčky v lampě bylo kalné a klidné. Nad ním i nad ní se na stěnách rýsovaly černé malby, postavy s ptačími křídly a rudobílýma očima. Bylo ticho. Zklamaně a tak trochu zarmouceně si povzdechla. Byl slabý. Žvanil o velkých věcech, ale nedokázal nic. Byl to jen dobrý lhář, nic jiného, dokonce ani dobrý zloděj ne. „Tak co,“ promluvila nakonec, shrnula si sukně a chystala se vstát. Vlna při tom pohybu nezvykle zašustila. Podívala se na sebe a vyskočila úžasem.
Temná čerň, v níž po léta chodila, byla pryč; měla šaty z tyrkysového hedvábí, zářivé a jemné jako večerní obloha. Od pasu se zvonovitě rozšiřovaly; sukně byla vyšívaná stříbrnými nitkami a posázená perlami a maličkými kousky křišťálu, takže se slabě třpytila jako dubnový déšť.
Zbavená řeči, pohlédla na kouzelníka.
„Líbí se ti?“
„Kde – “
„Jsou jako šaty, které jsem kdysi viděl na jedné princezně o slavnosti slunovratu – v novém paláci v Havnoru,“ řekl a s us¬pokojením si je prohlížel. „Chtělas, abych ti ukázal něco, co stojí za vidění. Ukázal jsem ti tebe.“
„Udělej – udělej něco, ať je to pryč.“
„Dalas mi svůj plášť,“ řekl jakoby káravě. „Sluší se, abych ti nedal nic? Ne, netrap se. Je to jenom iluze, podívej.“
Nebylo vidět, že by zvedl jediný prst, a určitě nepromluvil jediné slovo, a přesto byla ta modravá nádhera pryč a ona tam stála v obvyklé hrubé černi.
Zůstala stát.
„Jak mám poznat, jestli jsi takový, jak vypadáš?“ otázala se nakonec.
„Nijak,“ řekl. „Nevím, jak ti připadám.“
Opět se zamyslela. „Mohl bys mě oklamat, abych tě viděla jako – “ zmlkla, neboť zvedl ruku a kratičkým, naznačeným ges¬tem ukázal vzhůru. Napadlo ji, že čaruje, a rychle couvla ke dveřím, avšak když si jeho pohyb prodloužila, našly její oči vyso¬ko na temném, klenutém stropě čtvereček, jenž byl špehýrkou v chrámu Božích bratří.
Světlo jí nepronikalo, neviděla nic a nikoho nad sebou nesly¬šela. Ale on ukázal a teď na ní visel tázavým pohledem. Oba na chvíli znehybněli.
„Tvoje kouzla nejsou nic než kejkle, dobré tak pro oči dětí,“ řekla rázně. „Je to klam a lež. Viděla jsem dost. Budeš předhozen Bezejmenným. Víckrát už nepřijdu.“

Uchopila lucernu, vyšla ven a pevně a hlasitě zastrčila závoru. Za dveřmi zůstala zdrceně stát. Co teď?
Kolik toho Kossil viděla a slyšela? O čem se spolu bavili? Nedokázala si vzpomenout. Měla pocit, jako by mu nikdy neří¬kala to, co měla v úmyslu. Pokaždé ji zmátl povídačkami o dra¬cích a věžích, dáváním jmen Bezejmenným, touhou zůstat naživu a vděčností za plášť, na němž ležel. Ani se ho nezeptala na ten talisman, který stále nosila schovaný na prsou.
To bylo jedině dobře, neboť Kossil poslouchala.
Ale záleželo na tom vůbec? Mohla Kossil spáchat něco zlého? Ihned, jak ji ta otázka napadla, znala odpověď. Není nic snazšího, než zabít sokola, který je uvězněn v kleci. Ten muž byl bezmocný, přikovaný ke své kamenné kleci. Stačilo, aby kněžka Božstva poslala svého sluhu Dubyho s úkolem zaškrtit ho. Anebo kdyby se v Labyrintu tak dobře nevyznali, stačilo vehnat špehýrkou do Síně maleb jedovatý pach. Měla krabičky a lahvičky s různými špatnými prostředky, některými na otrávení vody a jídla, jinými, které pronikaly do vzduchu a zabíjely, když je člověk dýchal příliš dlouho. Do rána bude mrtvý a tím to skončí. Už nikdy se ne¬rozhoří světlo pod Hrobkami.
Pospíchala úzkými kamennými chodbami k východu z Podhrobí, kde na ni čekal Manan, trpělivě tam dřepěl ve tmě jako stará ropucha. Její návštěvy u vězně v něm probouzely neklid. Nechtěla, aby s ní chodil celou cestu, a tak to řešila kompro¬misem. Teď byla ráda, že ho má po ruce. Aspoň jemu mohla důvěřovat.
„Manane, poslouchej mě. Hned teď půjdeš do Síně maleb a tomu muži řekneš, že bude zaživa zakopán mezi Hrobkami.“
Mananovi v jeho drobných očích svitlo. „Řekni to hlasitě. Odem¬kni řetězy a odveď ho – “ zarazila se, protože se ještě nerozhodla, kde vězně nejlépe skrýt.
„Do Podhrobí,“ horlivě navrhl Manan.
„Ne, ty hlupáku. Chci po tobě, abys mu to řekl, ne abys to udělal. Počkej – “
Které místo bylo před Kossil a jejími zvědy jisté? Žádné, kromě toho nejhlubšího místa podzemí, nejsvatějšího a nejskry¬tějšího místa říše Bezejmenných, kam se ani ona neodvažovala chodit. Ale nebyla snad Kossil schopna téměř všeho? Možná se bála tmy, ale zároveň patřila k těm, kteří v sobě dovedli strach potlačit, aby dosáhli svého. Těžko říci, jak velkou část Labyrintu znala od Thar, od Arhy z předchozího života nebo dokonce z vlastních průzkumů v minulých letech. Arha měla podezření, že zná víc, než na sobě dává znát. Jednu cestu vsak neznala určitě – tu nejtajnější.
„Musíš ho odvést tam, kam tě povedu, a musíš to udělat potmě. Až tě přivedu zpátky sem, vykopeš v Podhrobí jámu, vyrobíš rakev, prázdnou ji uložíš do hrobu a nahrneš hlínu zpát¬ky, aby se to místo dalo poznat a najít, kdyby je někdo hledal. Hluboký hrob. Rozumíš?“
„Ne,“ pronesl Manan zarytě a rozmrzele. „Takový podvod není moudrý, maličká. Není to dobré. Ten muž by tu neměl být! Přijde trest – “
„Ano, a jeden starý hlupák přijde o jazyk! Ty se odvažuješ radit mi, co je moudré? Já se řídím tím, co mi poroučejí Temné síly. Ty se řiď mnou!“
„To jsem nechtěl, maličká, nechtěl...“
Vrátili se k Síni maleb. Arha počkala venku, zatímco Manan vstoupil a odemkl řetěz od kruhu ve zdi. Zaslechla hluboký hlas, jak se ptá: „Kam teď, Manane?“ a jak chraptivý alt mrzoutsky odpovídá: „Paní řekla, že budeš pohřben zaživa. Pod Náhrobky. Vstaň!“ Slyšela, jak těžký řetěz třeskl jako švihnutí bičem.
Když vězeň vyšel ven, ruce měl svázané Mananovým koženým řemenem. Manan šel za ním a držel ho jako psa na krátkém vodítku, s tím rozdílem, že obojek byl upevněn kolem pasu a vo¬dítko bylo ze železa. Obrátil oči k ní, ale ona sfoukla svíčku a bez jediného slova vykročila do tmy. Okamžitě se dala do pomalého, vytrvalého tempa, kterým se obvykle pohybovala, když v Labyrintu chodila bez světla. Špičkami prstů zlehka a téměř bez přeru¬šení přejížděla po stěně chodby. Manan a vězeň šli za ní, kvůli obojku mnohem opatrněji, šoupavým krokem a klopýtavě. Bylo však nutné, aby šli potmě. Nechtěla, aby si některý z nich cestu zapamatoval.
Ze Síně maleb doleva a minout jeden otvor. Dalším doprava a přejít otvor napravo; potom dlouhou zahýbající chodbou a dolů po kluzkých schodech, mnohem užších než pro běžné lidské nohy. Dál než k těm schodům nikdy nedošla.
Vzduch tu byl zatuchlejší, zcela nehybný, ostře zapáchající. Směry se jí vybavovaly zřetelně, dokonce i tóny hlasu, kterými je Thar odříkávala. Po schodech dolů (vězeň za ní v hrobové tmě zakopl; slyšela, jak hekl, když ho Manan mocným škubnutím řetězu udržel na nohou) a hned pod nimi zahnout doleva. Držet se levé strany přes tři otvory, pak vpravo a podél pravé stěny. Chodby se zatáčely, lomily se, žádná nebyla rovná. „Pak musíš po kraji obejít Jámu,“ zazněl Thařin hlas v temnotě její mysli, „cesta je velice úzká.“
Zpomalila kroky, shýbla se a jednou rukou šmátrala po podla¬ze před sebou. Chodba vedla dlouho rovně a ten, kdo jí šel, mohl snadno nabýt falešný pocit jistoty. Z ničeho nic její ruka, která nepřestávala ohmatávat skálu, sáhla do prázdna. Byl tam ka¬menný okraj, hrana, a pak jen prázdnota. Na pravé straně chodby stěna strmě spadala do hloubky. Nalevo byla římsa nebo obruba, ne širší než dlaň.
„Je tu Jáma. Postavte se k levé stěně, přitiskněte se k ní a jděte bokem. Přisunujte nohy. Drž řetěz, Manane... Jsi na řím¬se? Zužuje se. Nepřenášejte váhu na paty. Tak, a jsem za ní. Podej mi ruku. Tam...“
Chodba teď byla křivolaká a měla mnoho postranních otvorů. Když některé z nich míjeli, zvuk jejich kroků se podivně, dutě odrážel; a co bylo ještě podivnější, dal se vycítit slabý průvan, proudící dovnitř. Ty chodby určitě končily v jámách podobných té, kterou obešli. Možná se pod touto dolní částí Labyrintu nacházela dutina, jeskyně tak hluboká a velká, že prostora Podhrobí byla ve srovnání s ní nepatrná.
Ale nad propastí, nad níž procházeli temnými tunely, se chod¬by postupně zužovaly a snižovaly. Arha se musela sehnout. Což¬pak ta cesta nemá konce?
Konec však přišel náhle: zavřené dveře. Jak byla sehnutá a šla rychleji než obvykle, vrazila do nich a natloukla si hlavu a ruce. Nahmatala klíčovou dírku a pak i malý klíč na kroužku u pasu, nikdy nepoužitý stříbrný klíček s hlavicí ve tvaru draka. Hodil se tam, otočil se. Otevřela dveře Velké pokladnice atuánských Hro¬bek. Tmou zavanul suchý, nakyslý,

mrtvý vzduch.
„Manane, ty tam nesmíš. Počkej přede dveřmi.“
„On ano a já ne?“
„Jestli vejdeš do této síně, Manane, nikdy z ní nevyjdeš. Ten zákon platí pro všechny, vyjma mě. Žádný jiný smrtelník z této síně nevyšel živý. Půjdeš dovnitř?“
„Počkám venku,“ zazněl smutný hlas ze tmy. „Paní, paní, nezavírejte dveře – “
Jeho úzkost ji tak zneklidnila, že nechala dveře pootevřené. I v ní to místo budilo nezřetelný strach, a k věžni, přestože byl spoutaný, cítila jistou nedůvěru. Jakmile stanula uvnitř, rozsví¬tila. Ruce se jí třásly. Svíčka v lampě se váhavě rozhořela; vzduch byl mrtvý a těžký. V žlutavém mihotání, které se po dlouhé cestě chodbami, utopenými ve tmě, zdálo být jasné, kolem nich vyvsta¬la pokladnice plná pohybujících se stínů. Bylo tam šest velkých truhlic, všechny kamenné, pokryté jemným šedým prachem jako chléb plísní; nic víc. Stěny byly neopracované, strop nízký. Byla tam zima, vlezlá a zatuchlá zima, z níž tuhla krev až v samotném srdci. Pavučiny tam nebyly, jen prach. Nežilo tam nic, vůbec nic, dokonce ani ti vzácní bílí pavoučci, kteří Labyrint obývali. Vrstva prachu byla silná a každé zrníčko mohlo znamenat jeden den, který uplynul – tady, kde nebylo světlo ani čas. Dny, měsíce, roky, věky, všechny proměněné v prach.
„Toto je místo, které jsi hledal,“ řekla Arha vyrovnaným hla¬sem. „Toto je Velká pokladnice Hrobek. Dostal ses dovnitř. Ven nikdy nevyjdeš.“
Neřekl nic, jeho tvář zůstala klidná, ale v očích měl něco, co se jí dotklo: tíseň, pohled někoho, kdo byl zrazen.
„Tvrdils, že chceš zůstat naživu. Neznám jiné místo, kde by to bylo možné. Kossil tě zabije, nebo k tomu přinutí mě. Ale sem nemůže, Krahujče.“
Stále nic neříkal.
„Ty nechápeš, že bys ven z Hrobek stejně nikdy nevyšel? Není v tom žádný rozdíl. A aspoň jsi došel... až na konec své cesty. To, co hledáš, je zde.“
Posadil se na jednu z velkých truhlic. Vypadal vyčerpaně. Řetěz, který za sebou vláčel, nepříjemně řinčel. Rozhlédl se po šedých stěnách a stínech, a pak jeho oči spočinuly na ní.
Uhnula pohledem ke kamenným truhlicím. Neměla nejmenší touhu otvírat je. Bylo jí jedno, jaké divy se v nich nacházejí.
„Tady řetěz mít nemusíš.“ Přistoupila k němu, odemkla že¬leznou obruč a rozvázala kožený řemen, kterým měl spoutané ruce. „Dveře musím zamykat, ale až přijdu, budu ti věřit. Víš přece, že se ven nedostaneš – a že se o to ani nesmíš pokusit, víš to, ne? Jsem nástroj Bezejmenných, vykonávám jejich vůli. Ale pokud je zklamu – pokud ty zklameš mou důvěru – pomstí se sami. Když přijdu, nesmíš se lstí ani násilím pokusit dostat ven z této síně. Musíš mi věřit.“
„Udělám, jak pravíš,“ řekl tiše.
„Když budu moci, přinesu ti jídlo a vodu. Nebude toho moc. Vody dost, ale jídla teď nějaký čas mnoho nebude; začínám totiž mít hlad. Ale bude ho dost, abys zůstal naživu. Občas asi nebudu moci den dva přijít, možná i déle. Musím svést Kossil ze stopy. Ale přijdu, slibuji. Tady máš čutoru. Šetři si ji. Nebudu se moci vrátit brzy. Ale přijdu.“
Zvedl k ní tvář. A zatvářil se zvláštně. „Buď opatrná, Tenar,“ řekl.

JMÉNA
Klikatými cestami a tmou provedla Manana zpátky a nechala ho potmě v Podhrobí, aby vykopal hrob, který tam musel být pro Kossil jako důkaz, že zloděj došel spravedlivého trestu. Bylo už pozdě, a proto šla rovnou do Malého domu, aby se uložila ke spánku. Uprostřed noci se náhle probudila a vzpomněla si, že v Síni maleb zůstal její plášť. Nezahřeje se v tom zatuchlém sklepení ničím než svým pláštíkem, za lůžko bude mít jen zaprá¬šené kameny. Studený hrob, studený hrob, trápila se, ale byla tak unavená, že k plnému vědomí neprocitla a zanedlouho sklouzla zpět do náruče spánku. Dostavily se sny. Zdálo se jí o duších těch mrtvých ze Síně maleb, o postavách, které vypadaly jako zplihlí ptáci s lidskýma nohama, rukama i tvářemi, a věčně vysedávaly v prachu temnot. Byly to duše, které nebyly znovuzrozeny, duše lidí dávných dávných národů a nevěřících, které Bezejmenní pozřeli. Krčili se ve stínech všude kolem, tu a tam se některý krákoravě nebo pískavě ozval. Jeden z nich přišel docela blízko. Nejdřív měla strach, chtěla couvnout, ale nebyla schopna pohy¬bu. Tento měl ptačí, nikoli lidskou tvář. Ale vlasy měl zlaté a promluvil ženským hlasem. „Tenar,“ pronesl laskavě, tiše. „Tenar.“
Probudila se. Ústa měla zalepená hlínou. Ležela v kamenné hrobce, v podzemí. Ruce a nohy jí svazoval pohřební rubáš, nemohla se hýbat ani mluvit.
Její zoufalství vzrostlo natolik, že jí rozrazilo hruď, rozbilo i kámen a jako ohnivý pták vylétlo na denní světlo – bledé denní světlo v jejím pokoji bez oken.
Posadila se, tentokrát opravdu probuzená, vyčerpaná nočními můrami, s myšlenkami zastřenými. Oblékla se a vyšla ven k ná¬drži na uzavřeném nádvoří Malého domu. Ponořila ruce, tvář a potom celou hlavu do ledové vody na tak dlouho, až se tělo roztřáslo chladem a jí se rozproudila krev. Pak se postavila, vlasy, ze kterých crčela voda, odhrnula dozadu a zvedla oči k rannímu nebi.
Byl krásný zimní den, nedlouho po východu slunce. Obloha, velice průzračná, se zbarvila dožluta. Vysoko, tak vysoko, že se o něj opíraly sluneční paprsky a hořel jako kousek zlata, kroužil jakýsi pták, snad jestřáb nebo pouštní orel.
„Jsem Tenar,“ řekla, ne hlasitě, a jak tam stála pod širým, sluncem prozářeným nebem, zachvěla se zimou, hrůzou a ra¬dostí. „Mám zpátky své jméno. Jsem Tenar!“
Zlatý střípek krouživě odletěl na západ, směrem k horám, a zmizel jí z očí. Východ slunce pozlatil okapy Malého domu. Dole v ohradách cinkaly zvonky. Svěží vánek přinášel od ku¬chyňských komínů vůni hořícího dřeva a pohankové kaše.
„Já mám ale hlad... Jak to mohl vědět? Jak mohl znát mé jméno? Ach..., takový hlad, musím se jít najíst...“

Přetáhla si kápi a utíkala na snídani.

Po třech dnech hladovění ji jídlo posílilo, dodalo jí rovnováhu; již nebyla tak prudká, rozjařená a vyplašená. Cítila se být připra¬vena na setkání s Kossil, k němuž mělo dojít po snídani.
Cestou z jídelny Velkého domu přistoupila k její vysoké, mo¬hutné postavě a hlubokým hlasem řekla: „S tím zlodějem jsem to už vyřídila... To máme dnes ale krásný den!“
Chladné šedé oči se na ni zpod černé kápě dívaly úkosem.
„Měla jsem za to, že po lidské oběti se kněžka musí tři dny postit!“
Byla to pravda. Arha na to úplně zapomněla – její tvář to prozradila.
„Ještě není mrtvý,“ vysoukala ze sebe konečně a snažila se předstírat lhostejný tón, ještě před chvilkou tak přirozený.
„Je pohřbený zaživa. Pod Náhrobky. V rakvi. Bude tam mít trochu vzduchu, protože rakev je dřevěná a není utěsněná. Bude to pomalé umírání. Až poznám, že je mrtvý, začnu se postit.“
„A jak to poznáš?“
Otázka ji zmátla, opět zaváhala. „Poznám to... Vládci mi to řeknou.“
„Aha. Kde je ten hrob?“
„V Podhrobí. Řekla jsem Mananovi, aby jej vykopal pod Hladkým náhrobkem.“ Nesmí odpovídat tak rychle a tak hlou¬pým, obranným tónem; musí s Kossil jednat s důstojností, která jí náleží.
„Živý, v dřevěné rakvi. To je riskantní, když je to kouzelník, paní. Přesvědčila ses, jestli má ústa ucpaná, aby nemohl vyslovit kouzlo? Má spoutané ruce? Dovedou čarovat hnutím prstu, i s vyříznutým jazykem.“
„To jeho čarování nic není, jsou to jen triky,“ řekla Arha zvýšeným hlasem. „Je pohřbený a moji Vládci čekají na jeho duši. A ostatní se tě netýká, kněžko!“
Tentokrát zašla příliš daleko. Zaslechly to i ostatní, Penthe a pár dalších děvčat, Duby a kněžka Mebbeth, ti všichni byli v do¬slechu. Dívky měly uši nastražené, a Kossil si to uvědomovala.
„Všechno, co se tu děje, se mě týká, paní. Všechno, co se děje v říši, se týká Božstva, jemuž slouží. Nahlíží i do míst pod zemí a do srdcí lidí, nikdo mu nebude vstup odpírat.“
„Já ano. Do Hrobek nevejde nikdo, pokud to Bezejmenní nedovolí. Byli tu dřív než to tvoje Božstvo a budou i po něm. Mluv o nich laskavě, kněžko, nepřivolávej na sebe jejich pomstu. Přijdou do tvých snů, vloudí se do temnot tvé mysli a zešílíš.“
Dívce planuly oči. Kossilina tvář byla skrytá, schovaná hlubo¬ko v černé kápi. Penthe a ostatní přihlížely, vyděšené a rozru¬šené.
„Jsou staří,“ ozval se Kossilin hlas, nijak hlasitě, jen jako hvízdavé vlákno zvuku z hloubi kápě. „Jsou staří. Kromě tohoto jediného místa je jejich uctívání zapomenuto. Jejich síla je pryč. Jsou to jen stíny, nemají už žádnou moc. Nesnaž se mě zastrašit, Pozřená. Jsi Jediná kněžka, může to však také znamenat, že budeš poslední... Mě neoklameš. Vidím ti do srdce. Přede mnou tma neskryje nic. Dávej si pozor, Arho!“
Obrátila se a pokračovala k bílému sloupoví chrámu Božstva. Těžké, důstojné kroky drtily pod sandály, nazutými na robustních nohou, namrzlé býlí.
Dívka stála na předním nádvoří Velkého domu jako přimražená, útlá a tmavá. Nikdo se nehýbal, nic se nepohnulo, jedině Kossil v celém tom širém prostoru dvora, chrámu, kopce, pusté pláně a hory.
„Ať Temní pozřou tvoji duši, Kossil,“ zavřískla hlasem, který se podobal výkřiku dravce, zvedla nataženou ruku s otevřenou dlaní a v okamžiku, kdy Kossil vstoupila na schody svého chrámu, uvalila na kněžčina rozložitá záda kletbu. Kossil zavrávorala, ale nezastavila se, ani se neobrátila. Šla dál a zmizela ve dveřích chrámu Božstva.

Arha proseděla celý den na nejnižším schodu Prázdného trů¬nu. Do Labyrintu se vstoupit neodvažovala a mezi ostatní kněžky se jí nechtělo. Tíha, která na ni dolehla, ji hodinu za hodinou držela v chladném šeru chrámové lodi. Civěla na dvojice bledých, silných sloupů, ztrácejících se v přítmí na druhém konci chrámu, na paprsky světla, šikmo prosvítající děrami ve střeše, a na hustý dým, stoupající z bronzových trojnožek s dřevěným uhlím poblíž trůnu. S hlavou skloněnou, zamyšlenou, ale jakoby otupělou, si na mramorovém schodu sestavovala obrázky z myších kostí. Kdo jsem? ptala se sama sebe, ale nenacházela odpověď.
Světlo již dávno přestalo rušit tmu Chrámu a chlad zesílil, když se sloupořadím přišoural Manan. Z jeho těstovité tváře vyza¬řoval hluboký zármutek. Zůstal stát opodál, rozložité ruce měl svěšené. Natržený lem ošumělého pláště se mu pohupoval až u paty.
„Malá paní.“
„Co je, Manane?“ Upřela na něj kalný pohled.
„Maličká, nech mě udělat to, co jsi řekla... co jsi řekla, že se stalo. Musí zemřít, maličká. Očaroval tě. Kossil se pomstí. Je stará, krutá, a ty jsi příliš mladá. Nemáš dost síly.“
„Nemůže mi nijak ublížit.“
„I kdyby tě zabila přede všemi, na volném prostranství, nena¬šel by se v celé Říši nikdo, kdo by se odvážil ji potrestat. Je velekněžkou Božstva a Božstvo vládne. Jenže ona tě o život nepřipraví veřejně. Udělá to lstivě, jedem, v noci.“
„Tak se znovu narodím.“
Manan dal ruce k sobě a zkroutil je. „Třeba tě nezabije,“ zašeptal.
„Jak to myslíš?“
„Mohla by tě někam zamknout... tam dole... Tak jako ty jeho. Mohla bys zůstat naživu roky. Roky... A nová Kněžka by se nenarodila, protože bys nebyla mrtvá. Ale nebylo by Kněžky Hrobek, netančily by se tance Temného měsíce, nekonaly by se oběti a nevylévala krev, uctívání Temných by mohlo navždy upad¬nout v zapomnění. Jí a jejímu

pánovi by se líbilo, kdyby se tak stalo.“
„Oni by mě vysvobodili, Manane.“
„Jestli se na tebe hněvají, paní, neosvobodili by tě,“ zašeptal Manan.
„Hněvají?“
„Kvůli němu... Kvůli nepotrestané svatokrádeži. Ach, ma¬ličká, maličká! Oni neodpouštějí!“
Seděla v prachu na nejnižším schodu, s hlavou svěšenou. Pro¬hlížela si maličkou věc, kterou měla v dlani, drobnou myší lebku. Sovy v krokvích nad Trůnem se zavrtěly; stmívalo se, padala noc.
„Nechoď dnes v noci do Labyrintu,“ řekl Manan velice tiše. „Běž k sobě a spi. Ráno zajdi ke Kossil a řekni jí, že z ní kletbu snímáš. A bude to. Nemusíš mít strach. Ukážu jí důkaz.“
„Důkaz?“
„Že ten čaroděj je mrtvý.“
Zůstala tiše sedět. Pomalu sevřela dlaň a křehká lebka za¬praskala a rozpadla se. Když dlaň rozevřela, neměla v ní nic než úlomky kostí a prach.
„Ne,“ řekla a smetla ten prach z ruky.
„Musí zemřít. Uhranul tě. Jsi ztracená, Arho!“
„Vůbec mě neuhranul. Jsi starý a rozklepaný, Manane, máš nahnáno ze starých bab. Jak si představuješ, že by ses tam dostal, zabil ho a získal ten ‘důkaz‘? Znáš snad bezpečně cestu do Velké pokladnice, kterou jsi minulé noci potmě prošel? Dokážeš odpo¬čítat otvory, najít schody, Jámu a pak ty dveře? Umíš je odem¬knout? Chudáku starý, Manane, tvoje nápady nemají hlavu ani patu. Vyděsila tě Kossil. Vrať se teď do Malého domu, vyspi se a pusť to všechno z hlavy. Přestaň mě věčně strašit řečmi o smr¬ti... Přijdu později. Běž, běž už, ty starý blázne, ty starý nešiko.“ Vstala a lehce strčila do jeho mohutné hrudi, pleskla ho a po¬strčila, aby šel. „Dobrou noc, dobrou noc!“
Manana tížila nechuť a zlá předtucha, ale poslechl, obrátil se a plahočivě se vydal dlouhou lodí pod sloupy a rozpadající se střechou k východu. Dívala se za ním.
Když odešel, obešla podstavec Trůnu a zmizela v temnotě za ním.

PRSTEN ERRETHA-AKBE
Ve Velké pokladnici atuánských Hrobek čas neplyne. Je to prostor bez světla, bez života, bez nejmenšího pohybu pavouka v prachu nebo červa ve studené zemi. Kámen, tma a zastavený čas.
Na kamenném víku velké truhlice, natažený na zádech jako reliéf vytesaný na náhrobku, ležel zloděj z Vnitřních zemí. Prach zvířený jeho pohyby se mu usadil na šatech, ale teď se nehýbal.
Zámek dveří zarachotil. Dveře se otevřely. Naprostou tmu rozrazilo světlo a zatuchlý vzduch rozvířil čerstvější závan. Muž ležel netečně.
Arha zavřela dveře a zevnitř je zamkla. Položila lampu na jednu z truhlic a pomalu přistoupila k nehybné postavě. Její pohyby byly bázlivé, oči vytřeštěné, zornice zůstávaly po dlouhé cestě tmou doširoka roztažené.
„Krahujče!“
Dotkla se jeho ramene, znovu vyslovila jeho jméno a pak je ještě jednou zopakovala.
Až pak se pohnul a zasténal. Nakonec se posadil. Měl strhaný obličej a kalné oči. Díval se na ni, jako by ji nepoznával.
„To jsem já, Arha – Tenar. Přinesla jsem ti vodu. Tu máš, pij.“
Tápal po čutoře, jako by jeho ruce ztratily cit, a napil se, ne však zhluboka.
„Jak dlouho to bylo?“ zeptal se namáhavě.
„Je to dva dny, co jsi přišel do této síně. Tato noc je třetí. Dřív jsem nemohla přijít. Musela jsem krást jídlo – tady máš.“ Z ran¬ce, který přinesla, vytáhla plochý bochník, ale on zavrtěl hlavou.
„Nemám hlad. Tady... tady to je strašlivé místo.“ Složil hlavu do dlaní a zůstal nehybně sedět.
„Je ti zima? Přinesla jsem ti ten plášť ze Síně maleb.“
Neodpověděl.
Odložila plášť a zadívala se na něj. Trochu se chvěla, její oči zůstávaly černé a rozšířené. Z ničeho nic klesla na kolena, sklo¬nila hlavu a rozplakala se hlubokými vzlyky, které škubaly celým jejím tělem, ale slzy nepřicházely.
Toporně slezl z truhlice a sklonil se nad ní. „Tenar – “
„Nejsem Tenar. Nejsem Arha. Bohové jsou mrtvi, bohové jsou mrtvi.“
Položil jí ruce na hlavu a stáhl jí kápi. Začal mluvit. Měl příjemný hlas, slova pronášel v jazyce, který nikdy neslyšela. Je¬jich zvuk jí vcházel do srdce jako padající déšť. Ztichla a poslouchala.
Když zmlkla, zvedl ji lehce jako dítě a posadil ji na velkou truhlici, na níž předtím ležel. Své ruce položil na její.
„Proč jsi plakala, Tenar?“
„Řeknu ti to. Vždyť je to jedno, co ti řeknu. Stejně nemůžeš nic udělat. Nemůžeš mi pomoci. Vždyť také umíráš, ne? Tak na tom nezáleží. Na ničem nezáleží. Kossil, kněžka Božstva, odjakživa krutá, mě chtěla přinutit, abych tě zabila. Tak jako jsem zabila ty ostatní. Ale já nechci. Kdo jí dal právo? Pohrdala Be¬zejmennými, vysmívala se jim, tak jsem ji proklela. A od té chvíle se jí bojím, protože Manan měl pravdu, když řekl, že na bohy nevěří. Chce, aby byli zapomenuti. Nejraději by mě zabila ve spánku. Proto jsem nespala. Do Malého domu jsem se už nevrá¬tila. Celou minulou noc jsem zůstala v Chrámu, v jednom pod¬kroví, kde jsou uloženy taneční šaty. Před rozedněním jsem sešla do Velkého domu a ukradla v kuchyni něco k jídlu. Pak jsem se vrátila do Chrámu a zůstala tam celý den. Zkoušela jsem vymyslet, co mám dělat. A dnes večer, dnes večer na mě padla taková únava, že mě napadlo jít na posvátnou půdu a vyspat se tam – říkala jsem si, že snad bude mít strach tam přijít. Tak jsem sešla do Podhrobí. To je ta velká jeskyně, kde jsem tě poprvé spatřila. A ona... byla tam. Musela se dostat dovnitř dveřmi v červené skále. Byla tam a měla lampu. Hrabala se v hrobě, který vykopal Manan, aby zjistila, jestli je v něm mrtvola. Jako krysa na hřbitově, velká, hrabavá, vypasená černá krysa. Na

Sva¬tém místě, místě tmy, hořelo světlo. A Bezejmenní neudělali nic. Nezabili ji, ani ji nepřivedli k šílenství. Měla pravdu, jsou staří. Jsou mrtví. Všichni jsou pryč. Už nejsem Kněžka.“
Krahujec stál, s rukama na jejích a s hlavou lehce skloněnou, a poslouchal. Jeho tvář i tělo jako by znovu trochu ožily, přestože jizvy na líci zůstávaly sinale šedé a prach měl na šatech i ve vlasech.
„Prošla jsem Podhrobím kolem ní. Její svíčka vrhala víc stínů než světla, a proto mě nespatřila ani nezaslechla. Chtěla jsem vejít do Labyrintu, abych před ní unikla. Ale když jsem tam byla, nemohla jsem se zbavit dojmu, že slyším, jak za mnou někdo jde. Ve všech chodbách jsem slyšela, že mám někoho za sebou. Nevě¬děla jsem, kam jít. Myslela jsem si, že tady budu v bezpečí, mysle¬la jsem si, že mně Vládci ochrání a ubrání. Jenže to tak není. Jsou pryč, jsou mrtví.“
„To kvůli nim jsi plakala? – Kvůli tomu, že zemřeli? Ale oni tu jsou, Tenar, jsou tu!“
„Jak ty to můžeš vědět?“ řekla ochable.
„Protože od chvíle, kdy jsem vstoupil do jeskyně pod Ná¬hrobky, se bez přestání snažím udržet je v klidu a nevědomosti. Padlo na to veškeré mé umění, vyčerpal jsem svou sílu. Protkal jsem chodby nekonečnou sítí kouzel, kouzel spánku, klidu a úkrytu, ale oni o mě přesto napolo ví, zpola spí a zpola jsou vzhůru. Přesto jsem zápasem s nimi zcela vyčerpaný. A toto místo je nejstrašlivější. Člověk samotný tu nemá nejmenší nadějí. Když jsi mi dala vodu, umíral jsem žízní, ale přesto mě jenom ta voda nezachránila. Byla to síla rukou, které ji podaly.“ Když to řekl, na okamžik otočil její ruku ve své dlaní vzhůru a pohlédl na ni; potom oči odvrátil, udělal pár kroků po jeskyni a opět se před ní zastavil. Neřekla nic.
„Ty si opravdu myslíš, že jsou mrtví? Tvé srdce to přece musí vědět! Oni neumírají. Jsou temní a nesmrtelní. A nenávidí světlo: pomíjivé, jasné světlo naší smrtelnosti. Jsou nesmrtelní, ale ne¬jsou to bohové. Těmi nikdy nebyli. Nezaslouží si, aby je lidská duše uctívala.“
Poslouchala, s očima unavenýma a pohledem upřeným na blikající lampu.
„Co ti kdy dali, Tenar?“
„Nic,“ zašeptala.
„Oni nemají co dát. Nemají sílu něco stvořit. Dovedou pouze šířit tmu a ničit. Nemohou toto místo opustit, neboť jsou tímto místem, a to by jim mělo být ponecháno. Neměli by být popíráni ani zapomenuti, ale také ne uctíváni. Země je krásná, zářivá a vlídná, ale to není všechno. Dovede být i strašlivá, temná a krutá. Zelenou loukou se nese nářek umírajícího králíka. Hory svírají v dlaních skrytý oheň. V moři jsou žraloci a v lidských očích krutost. A tam, kde lidé tyto věci uctívají a koří se jim, tam se rodí zlo. Na světě jsou místa, kde se hromadí tma, místa, která patří výlučně těm, které nazýváme Bezejmennými, prastarým silám země z dob před světem, silám temna, zmaru, šílenství... Myslím, že tu tvou Kossil dohnaly k šílenství již dávno. Myslím si, že bloudila těmito jeskyněmi, stejně jako bloudí labyrintem svého já, a přestala vidět denní světlo. Říká ti, že Bezejmenní jsou mrtví. Tomu může uvěřit jen ztracená duše, ztracená pro pravdu. Jsou. Ale nejsou to tví Vládci. Těmi nikdy nebyli. Jsi volná, Tenar. Učili tě být otrokem, ale ty ses osvobodila.“
Poslouchala, avšak její výraz se nezměnil. Ani on nic víc neřekl. Mlčeli, ale bylo to jiné ticho, než jaké tam vládlo předtím, než vstoupila. Tichým, živým zvukem je rozechvíval jejich dech, koloběh života v jejich cévách a hořící plamen v cínové lampičce.
„Jak to, že znáš mé jméno?“
Přecházel po síni sem a tam a vířil jemný prach, pak se pro¬táhl, aby setřásl ten umrtvující chlad.
„Znát jména je moje práce. Mé umění. Aby člověk mohl nějakou věc očarovat, musí vypátrat její pravé jméno. V našich zemích držíme svá pravá jména po celý život v tajnosti přede všemi – kromě těch, jimž naprosto důvěřujeme, neboť jméno v sobě skrývá velkou moc a velké nebezpečí. Kdysi na počátku času, když Segoy vyzvedl ostrovy Zeměmoří z hlubin oceánu, měly všechny věci svá pravá jména. Veškerá kouzla, veškeré čarování i dnes vychází ze znalosti – učení se a pamatování si – toho pravého a dávného jazyka Tvoření. Kouzlům se dá naučit, jistě, i způsobům, jak používat slova, ale je třeba znát i následky. Čaroděj tráví svůj život tím, že hledá jména věcí, a hledá, jak jména věcí hledat.“
„Jak jsi našel to moje?“
Přes stíny, které je oddělovaly, na ni vrhl krátký, pronikavý pohled. Na okamžik zaváhal. „To ti nemohu říct. Jsi jako lampa, zastíněná a zakrytá, schovaná v temnotě. A světlo přesto září, nepodařilo se jim uhasit je. Nemohli tě skrýt. Tak, jak znám světlo, jak znám tebe, znám i tvé jméno, Tenar. To je můj dar, má síla. Víc ti nemohu říci. Ale ty mi teď pověz jedno: co chceš dělat?“
„Nevím.“
„Kossil již prázdný hrob našla. Co udělá?“
„Nevím. Jestli se vrátím, může mě dát zabít. Když velekněžka lže, zasluhuje smrt: Kdyby chtěla, mohla by mě dát obětovat na schodech Trůnu. A Manan by mi tentokrát skutečně musel hlavu setnout, místo aby jen zvedl meč a čekal, až ho Temná postava zastaví. Tentokrát by tomu nic nezabránilo. Meč by dopadl a uťal mi hlavu.“
Hovořila prázdným a pomalým hlasem. „Jestli se tu budeme zdržovat dlouho, zešílíš, Tenar,“ řekl. „Tvé myšlenky tíží hněv Bezejmenných. A mé rovněž. Teď, když jsi tady, je to lepší, mnohem lepší. Ale trvalo dlouho, než jsi přišla, a já jsem většinu svých sil vyčerpal. Nikdo nedokáže vzdorovat Temným silám sám, rozhodně ne dlouho. Mají velkou moc.“ Zarazil se; jeho hlas se vytratil, jako by ztratil nit. Rukama si otřel čelo, pak upil z čutory. Odlomil si kus chleba, sedl si na protější truhlici a dal se do jídla.
To, co řekl, byla pravda. Cítila v hlavě tíhu a tlak, které jako by zatemňovaly a uváděly ve zmatek všechny myšlenky a dojmy. Neměla strach proto, že procházela chodbami sama. Tím, co ji děsilo, bylo okolní naprosté ticho. Proč? Nikdy dřív se ticha podzemí nebála. Jenže nikdy předtím neodepřela poslušnost Bezejmenným, nikdy se nepostavila proti nim. Nakonec se naříkavě rozesmála. „Sedíme tu na největším pokladu v Říši,“ poznamenala. „Božstvo by za jednu truhlu obětovalo všechny své manželky. A my jsme se ani nenamáhali nadzvednout víko, abychom se podívali.“
„Já ano,“ řekl Krahujec.

„Potmě?“
„Trochu světla jsem si udělal, čarosvětla. Tady to šlo těžko. I s holí by to bylo těžké. Bez ní to bylo stejné jako rozdělávání ohně mokrým dřevem v dešti. Ale nakonec to šlo. Našel jsem, co jsem hledal.“
Pomalu k němu zvedla tvář. „Prsten?“
„Půlku, druhou máš ty.“
„Já? Druhá půlka byla ztracena – “
„A nalezena. Nosil jsem ji na řetízku na krku. Tys mi ji sundala a zeptala se, jestli bych si nemohl dovolit lepší talisman. Jediným lepším talismanem, než je půlka prstenu Erretha-Akbe, by byl prsten celý. Ale říká se, že půl bochníku je lepší než žádný. Ty máš teď moji půlku a já mám tvou.“ Přes stíny Hrobky se na ni usmál.
„Když jsem ti ji brala, řekls, že nevím, co si s ní počít.“
„Byla to pravda.“
„A ty víš?“
Přikývl.
„Tak mi to řekni. Pověz mi, co je ten prsten zač, jak jsi přišel k té ztracené půlce, jak ses dostal sem a proč. Musím se dozvědět všechno, pak mě možná napadne, co dál.“
„Možná. Tak dobře. Co je to prsten Erretha-Akbe? Sama vidíš, že na pohled drahocenně nevypadá, a dokonce to ani není prsten. Je příliš veliký. Spíše kroužek na ruku, ale na to se zdá být malý. Nikdo neví, pro koho byl zhotoven. Kdysi jej nosila Elfarran Krásná, než ostrov Soléa zmizel pod hladinou. A již tehdy byl starý. Naposledy se dostal do rukou Erretha-Akbe. Ten kov je tvrdé stříbro, na devíti místech proděravělé. Z vnější stra¬ny je ozdoben vzorem, připomínajícím vlnovku, a zevnitř devíti runami moci. Na půlce, kterou máš, jsou čtyři runy a kousek další, na mé je to obdobně. Ten jeden symbol je zlomem přeťatý a zničený. Od té doby se mu říká Ztracená runa. Ostatních osm je mágům známo: Pirr chrání před pomatením mysli, před větrem a ohněm, Ges dává vytrvalost a tak dál. Zlomená runa byla ta, která vázala země. Byla to Vazná runa, znak vlády, znak míru. Žádný král nemohl vládnout dobře, pokud nevládl pod tímto znakem. Nikdo neví, jak byl napsán. A protože byl ztracen, neměl Havnor velké krále. Jen velmože a tyrany, války a spory mezi všemi zeměmi Zeměmoří.
Moudří páni a mágové Archipelu chtěli prsten získat proto, aby mohli Ztracenou runu obnovit. Ale nakonec přestali vysílat odvážlivce, kteří po něm měli pátrat, neboť nikomu se nepo¬dařilo odnést první půlku z atuánských Hrobek, a druhá půlka, kterou dal Erreth-Akbe jednomu kargadskému králi, byla od těch dob nezvěstná. Prohlásili další pátrání za zbytečné. To bylo před mnoha stovkami let.
A teď jsem přišel já. Když jsem byl jen o málo starší než ty, vydal jsem se na štvanici, jakýsi hon na moři. To, co jsem pro¬následoval, mě oklamalo. Ztroskotal jsem a byl jsem vyvržen na pustý ostrov nedaleko břehů Karego-At a Atuánu, jihozápadně odtud. Byl to jen ostrůvek, ne o mnoho větší než písečná výspa s travnatými dunami a pramenem slané vody, nic víc.
Přesto tam žili dva lidé. Stařík a stařena, podle mého úsudku bratr a sestra. Měli ze mě strach. Nespatřili jinou lidskou tvář – jak asi dlouho? Léta, desítky let. Byl jsem v nouzi a oni ke mně byli milí. Měli chatrč z naplaveného dřeva a oheň. Stařena mi nosila jídlo; mušle, které při odlivu sbírali na skalách, sušené maso mořských ptáků, které zabíjeli kameny. Bála se mě, ale dávala mi najíst. Když jsem pak neudělal nic, čím bych ji vyplašil, začala mi důvěřovat a ukázala mi svůj poklad. I ona měla po¬klad... Byly to šatičky, celé z hedvábí posázeného perlami. Dět¬ské šatičky, jako pro princeznu. Ona sama chodila v nevyčiněných tuleních kůžích.
Mluvit jsme spolu nemohli. Já jsem tenkrát neuměl kargadsky; oni neznali žádný z jazyků Archipelu a sotva svůj vlastní. Museli je tam přivézt jako děti a nechat je, aby tam našly smrt. Nevím proč a pochybuji, že to věděli oni. Neznali nic než ten ostrov, vítr a moře. Ale když jsem odjížděl, dala mi ta stařena dar. Věnovala mi ztracenou půlku prstenu Erretha-Akbe.“
Na chvíli zmlkl.
„Nevěděl jsem, k čemu to je, o nic víc než ona. Největší dar tohoto věku na celém světě – a dala jej stařena v tuleních kůžích jednomu hloupému nevychovanci, který utrousil jen: ‘Děkuji,‘ a odplul... Tak jsem jel dál a dokonal to, co jsem dokonat musel. Jak šel čas, vypravil jsem se na západ, do Dračího běhu a mno¬hem dál. Celou tu dobu jsem její dar nosil u sebe, protože jsem té stařeně, která mi věnovala jediný dárek, jenž mi mohla dát, byl vděčný. Jednou z proražených dírek jsem protáhl řetízek, nosil jej a nepřemýšlel o něm. Až jednoho dne na Selidoru, Nejzazším ostrovu, v zemi, ve které Erreth-Akbe našel smrt v boji s drakem Ormem – tam na Selidoru jsem mluvil s drakem z Ormova rodu. A ten mi prozradil, co vlastně nosím na hrudi.
Měl z toho velkou legraci, že jsem to nevěděl. Draci si vůbec myslí, že jsme zábavní. Ale Erretha-Akbe si pamatují a mluví o něm, jako by to nebyl člověk, ale jeden z nich.
Když jsem se vrátil na Vnitřní ostrovy, dostal jsem se konečně do Havnoru. Narodil jsem se na Gontu, který neleží daleko na západ od Zemí Kargadu, a projezdil jsem toho hodně, ale v Havnoru jsem do té doby nebyl. Tenkrát nadešel čas, abych jel. Viděl jsem bílé věže a mluvil s váženými muži, kupci, velmoži a pány starých panství. Řekl jsem jim, co mám. Řekl jsem jim, že když budou chtít, pojedu hledat zbytek prstenu do atuánských Hrobek, abych nalezl Ztracenou runu, klíč k míru. Mír ve světě totiž tuze potřebujeme. Nešetřili chválou, a jeden z nich mi do¬konce poskytl peníze na loď. Tak jsem se naučil jazyk a přijel na Atuán.“
Zmlkl a zahleděl se do stínů před sebou.
„Cožpak lidé v našich městech nepoznali, že jsi ze západu? Podle pleti, podle řeči?“
„Ale ne, lidi je snadné ošálit,“ řekl, poněkud nepřítomně. „Když se ví, jak na to. Stačí pomocí iluzí změnit pár věcí, a nikdo jiný než mág je neprohlédne. Ale vy tady v Zemích Kargadu mágy ani čaroděje nemáte. Je to zvláštní. Již dávno jste své čaroděje vyhnali a zakázali provozovat magická umění. A dnes málem nevěříte, že vůbec existují!“

„Učili mě nevěřit. Odporuje to učení Kněžstva. Já však vím, že jen kouzla ti mohla pomoci dojít až k Hrobkám a dveřmi v červené skále se dostat dovnitř.“
„Nejen kouzla, také dobré rady. Používáme písmo víc než vy. Umíš číst?“
„Ne, je to jedno z černých umění.“
Přikývl. „Ale je užitečné,“ dodal. „Jeden z kdysi neúspěšných zlodějů po sobě zanechal popis atuánských Hrobek a pokyny, jak se dovnitř může dostat ten, kdo ovládá jedno z velkých Oteví¬racích kouzel. To vše bylo zapsáno v knize, kterou vlastnil jeden havnorský velmož. Nechal mi ji přečíst. Tak jsem se dostal až do té velké jeskyně – “
„Do Podhrobí.“
„Ten zloděj, který popsal cestu dovnitř, se domníval, že poklad je tam, v Podhrobí. Proto jsem se tam tak rozhlížel, i když jsem měl pocit, že je určitě lépe schovaný někde dál v bludišti. Vchod do Labyrintu jsem znal, a když jsem tě spatřil, vešel jsem do něj. Myslel jsem si, že se schovám v bludišti a budu pátrat. Byla to samozřejmě chyba. Bezejmenní mě již měli ve své moci a pomátli mi rozum. Od té doby jsem čím dál slabší a hloupější. Člověk se jim nesmí poddat, musí odolávat, uchovávat si jistotu a sílu du¬cha. To jsem se naučil už dávno. Jenže tady, kde jsou tak silní, je to těžké. Nejsou to bozi, Tenar. Ale jsou silnější než každý z lidí.“
Oba dlouho mlčeli.
„Co jiného jsi v těch pokladnicích našel?“ zeptala se sklesle.
„Smetí. Zlato, klenoty, koruny, meče. Nic, na co by si někdo z žijících lidí mohl dělat nárok... Řekni mi, Tenar, jak jsi byla vybrána, aby ses stala kněžkou Hrobek?“
„Když Jediná kněžka zemře, hledá se po celém Atuánu hol¬čička, která se narodila téže noci, kdy Kněžka zemřela. A vždyc¬ky se nějaká najde, protože je to znovuzrozená Kněžka. Když je dítěti pět, převezou je sem, na Místo. A když je mu šest, je odevzdáno Temným, a ti pozřou jeho duši. Proto jim patří a patři¬lo jim od prvních dnů. A nemá jméno.“
„Věříš tomu?“
„Vždy jsem tomu věřila.“
„A věříš tomu teď?“
Neřekla nic.
Znovu mezi ně padlo tíživé ticho. Trvalo dlouho, než se ozva¬la: „Vyprávěj... vyprávěj mi o dracích na západě.“
„Tenar, co si počneš? Nemůžeme tu sedět a povídat si, dokud svíčka nedohoří a nevrátí se tma.“
„Nevím, co si počnu. Mám strach.“ Seděla vzpřímeně na kamenné truhlici, ruce měla sepjaté a mluvila hlasitě jako někdo, kdo trpí. „Bojím se tmy,“ přiznala se.
Pokračoval tichým hlasem: „Musíš se rozhodnout. Buď ode¬jdeš, zamkneš dveře, půjdeš nahoru ke svým oltářům a odevzdáš mě svým Vládcům; pak půjdeš za kněžkou Kossil, usmíříš se s ní – a tím to skončí. Nebo musíš dveře odemknout a vyjít z nich se mnou. Opustit Hrobky, opustit Atuán a odjet se mnou za moře. A to je začátek. Musíš být Arha, nebo Tenar. Nemůžeš být oběma.“
Z jeho hlubokého hlasu zaznívala vlídnost a jistota. Přes stíny mu pohlédla do tváře, tvrdé a zjizvené, ale bez krutosti, bez falše.
„Jestli opustím službu Temným, zabijí mě. Jestli odtud vyjdu, zahynu.“
„Nezahyneš. To Arha zahyne.“
„Nemohu...“
„Aby se někdo znovu narodil, Tenar, musí zemřít. Z druhé strany to není tak těžké, jak to vypadá.“
„Nenechají nás odejít. Nikdy.“
„Možná ne. Ale za pokus to stojí. Ty máš vědomosti, já do¬vednost a dohromady máme...“ Zmlkl.
„Máme prsten Erretha-Akbe.“
„Ano, ten. Ale myslel jsem ještě na něco, co máme. Říkej tomu důvěra... To je jedno z jmen, které to může mít. Je to velká věc. Přestože každý z nás je sám o sobě slabý, s ní jsme silní, silnější než Temné síly.“ Na jeho zjizvené tváři se rozzářily jasné, pronikavé oči. „Podívej, Tenar, přišel jsem jako zloděj a tvůj nepřítel, ale tys mi dala milost a důvěřovala mi. A já jsem ti od počátku, od toho okamžiku, kdy jsem v temné jeskyni pod Hrob¬kami poprvé spatřil tvou tvář, tak krásnou, věřil. A nic mou víru nezvrátilo. Dám ti všechno, co mám. Mé pravé jméno je Ged. A tohle je tvoje.“ Vstal a podal jí polokroužek z proděravěného, zdobeného stříbra. „Ať se prsten znovu spojí,“ dodal.
Sundala z krku stříbrný řetízek, na němž byla navlečena dru¬há půlka, a vyvlékla ji. Pak si položila oba kousky na dlaň tak, aby se zlomené okraje spojily a prsten vypadal jako celý.
Nezvedla tvář.
„Půjdu s tebou,“ řekla.

ZLOBA TEMNOT
Když se Arha rozhodla, muž jménem Ged položil svou ruku na její, na tu, která držela talisman. Překvapeně zvedla oči a spatřila, jak září životem, vítězstvím, a usmívá se. Lekla se a dostala z něj strach. „Oba jsi nás osvobodila,“ řekl. „Sám svobo¬du nikdo nezíská. Pojď, neměli bychom ztrácet čas, dokud nám nějaký zbývá! Ukaž mi ten prsten ještě, na chvilku.“ Kousky stříbra skrývala v sevřených prstech, ale když ji požádal, znovu je podržela na dlani tak, aby se zlomenými okraji dotýkaly.
Nevzal si je, jen se jich dotkl prsty. Pronesl pár slov a vlídnost mu najednou z tváře vyprchala. Ucítila na dlani podivné slabé zachvění, jako by tam spalo nějaké zvířátko a probudilo se. Ged vzdychl, napětí povolilo a on si otřel čelo.
„Hotovo,“ řekl, zvedl prsten Erretha-Akbe a navlékl jí ho přes prsty pravé ruky, těsně přes šířku dlaně až na zápěstí.
„Ho¬tovo!“ zopakoval a s uspokojením si prsten prohlížel. „Padne ti. Musí to být náramek pro ženu nebo dítě.“
„Bude držet?“ zašeptala znepokojeně, když cítila, jak jí chla¬divý stříbrný proužek hladce klouže po útlé paži.

„Bude. Na prsten Erretha-Akbe by nestačilo obyčejné kouz¬lo, kterým dávají vesnické čarodějky do pořádku hrnce. Musel jsem na to jít přes skladbu a udělat z něj celek. Teď je celý, jako by ani nikdy nebyl zlomený. Musíme jít, Tenar. Já ponesu ranec a čutoru. Ty si obleč plášť – je tu ještě něco?“
Jak tápala po dveřích, aby odemkla, povzdechl si: „Kéž bych měl svou hůl.“ A ona mu odpověděla, opět šeptem: „Je za dveř¬mi. Přinesla jsem ji.“
„Proč jsi ji přinesla?“
„Myslela jsem..., že tě odvedu ke dveřím a nechám tě jít.“
„Takovou možnost volby jsi neměla. Mohla jsi mě tu nechat jako otroka a sama zůstat otrokem, nebo mě osvobodit a svo¬bodně se mnou odejít. Pojď, maličká, seber odvahu a otoč klí¬čem.“
Otočila klíčkem s dračí rukojetí a otevřela dveře do nízké, černé chodby. S prstenem Erretha-Akbe na zápěstí vyšla z po¬kladnice Hrobek. On ji následoval.
Skálou stěn, podlahy a stropu proběhlo tiché zachvění. Nebyl to hluk, znělo to jako vzdálené hřmění, jako když hodně daleko padá něco obrovského.
Vlasy se jí zježily. Aniž zastavila, aby se rozmyslela, sfoukla svíčku v cínové lampičce. Slyšela, jak se za ní někdo pohybuje. Tak blízko, že jí dechem načechral vlasy, když tiše řekl: „Lampu nech být. Když bude třeba, udělám světlo. Jaký čas je venku?“
„Když jsem přišla, bylo pozdě po půlnoci.“
„Musíme tedy pospíchat.“
Ale sám se nepohnul. Pochopila, že ho musí vést. Jedině ona znala cestu z Labyrintu, proto čekal, že půjde za ní. Vykročila a sehnula se, protože tunel zde byl nízký. Přesto udržovala svižné tempo. Z neviditelných křižovatek vycházel chladný dech a pro¬nikavý, nepříjemně vlhký pach, mrtvolný zápach obrovských du¬tin pod nimi. Když se chodba trochu zvýšila a ona se mohla narovnat, zpomalila. Jak se blížili k Jámě, počítala kroky. On šel opatrně těsně za ní a dával pozor na každý její pohyb. V okamži¬ku, kdy se zastavila, zůstal stát i on.
„Je tu Jáma,“ zašeptala. „Nemůžu najít římsu... Tady je. Buď opatrný, zdá se mi, že se kameny uvolňují... Ne, ne, počkej, je to volné – “ Bokem se přesunula zpátky do bezpečí, protože kame¬ny se jí pod nohama rozviklaly. Muž ji popadl za ruku a podržel ji. Srdce jí bušilo. „Římsa není bezpečná, kameny se uvolňují.“
„Udělám trochu světla a podíváme se na ně,“ řekl. „Třeba se mi podaří správným slovem je spravit. Nic se neděje, maličká.“
Připadalo jí zajímavé, že jí říká stejně, jak ji odjakživa oslo¬voval Manan. A když z konce hole vyvolal bledou záři, slabou jako svit tlejícího dřeva nebo hvězdy za mlžným závojem, a vkro¬čil na úzký chodník podél černé propasti, spatřila, jak se za ním vztyčila mohutná postava, a poznala, že je to Manan. Avšak hlas se jí v hrdle zadrhl jako v oprátce, nedokázala vykřiknout.
V okamžiku, kdy se Manan natáhl, aby jej srazil z vratké římsy do Jámy, Ged zvedl hlavu, spatřil ho a s výkřikem překvapení či hněvu udělal výpad holí. Konec hole přitom vzplanul nesne¬sitelným bílým jasem eunuchovi přímo do tváře. Manan vymrštil jednu ze svých mohutných paží, aby si zaclonil oči, zoufale se po Gedovi vrhl, ale minul ho a začal padat.
Jak padal, ani nevykřikl. Černá hloubka nevydala žádný zvuk, žádný náraz těla na dno, žádný zvuk smrti, vůbec nic. Ged a Tenar, přilepení k nebezpečné římse, pohledem přimrzlí k jejímu okraji, se ani nepohnuli. Poslouchali, ale nic neslyšeli.
Světlo bylo šedé, bledé, stěží viditelné.
„Pojď,“ řekl Ged a natáhl ruku. Sevřela ji a on ji třemi od¬vážnými kroky převedl na druhou stranu. Byla úplně otupělá, nemyslela vůbec na nic. Až po chvíli ji napadlo: Doprava, nebo doleva?
Zarazila se.
Zůstal stát krok za ní a tiše se zeptal: „Co se děje?“
„Ztratila jsem se. Rozsviť.“
„Ztratila?“
„Já... zapomněla jsem počítat odbočky.“
„Já jsem počítal,“ řekl a přistoupil blíž. „Za Jámou doleva, potom doprava a znovu doprava.“
„Takže příště znovu doprava,“ pronesla bezděčně, ale ne¬pohnula se. „Udělej světlo.“
„Světlo nám cestu neukáže, Tenar.“
„Nic ji neukáže. Je ztracená. Jsme ztraceni.“
Mrtvolné ticho pohltilo její šepot, pozřelo jej.
V chladné temnotě, blízko sebe, ucítila pohyb a teplo toho druhého těla. Hledal její ruku a uchopil ji. „Běž dál, Tenar. Na dalším rozcestí zahni doprava.“
„Udělej světlo,“ žadonila. „Ty chodby se tak proplétají...“
„Nemohu. Nemám síly nazbyt. Tenar, oni jsou... Oni vědí, že jsme vyšli z Pokladnice. Vědí, že jsme za Jámou. Hledají nás, hledají naši vůli, naši duši. Aby ji udusili, aby ji pozřeli. Musí z ní vyzařovat světlo. A na to padne veškerá síla, kterou mám. Musím jim odolat, s tebou. S tvou pomocí. Musíme dál.“
„Cesta vede ven,“ vydechla, ale udělala krok. Pak další, váha¬vě, jako by se pod každým šklebila propast, podzemní prázdnota. Na ruce cítila jeho teplý, pevný stisk. Šli dál.
Po chvíli, která se zdála věčností, dorazili ke schodišti. Před¬tím jí tak strmé nepřipadalo, teď bylo stěží něčím víc než kluzký¬mi zářezy ve skále. Ale zdolali je a dál už postupovali rychleji, neboť věděla, že za schody začíná dlouhá stáčející se chodba bez postranních otvorů. Prsty, jimiž se nechávala vést podél stěny po levici, nahmátla prázdnotu: otvor nalevo. „Tudy,“ zašeptala. On však zaváhal, něco na jejích pohybech v něm vzbudilo pochyb¬nosti.

„Ne," zašeptala, byla zmatená. „Tudy ne, zahnout máme až příště.... Nevím. Nedokážu to. Cesta ven není."
„Jdeme do Síně maleb," řekl. „Jak se tam dostaneme?"
„Dalším otvorem doleva."
Vedla ho dál. Obešli dlouhý okruh, minuli jeden falešný otvor a ocitli se v chodbě, z níž doprava odbočoval příchod k Síni ma¬leb.
„Rovně dál," zašeptala. Teď už jí šlo rozplétání tmy lépe, neboť cestou k železným dveřím si byla jistá, její odbočení počí¬tala snad stokrát. Ani ta podivná tíha, která ležela na jejích myšlenkách, ji nedokázala poplést, když se nesnažila přemýšlet. Po celou tu dobu však přicházeli k tomu, co ji tížilo a svíralo, blíž a blíž. Nohy měla tak těžké a znavené, že jednou či dvakrát zanaříkala, když je namáhavě nutila k pohybu. Ged vedle ní střídavě zhluboka dýchal a tajil dech, znovu a znovu, jako někdo, kdo vší silou svého těla bojuje s obrovskou námahou. Chvílemi se ozýval jeho hlas, potlačovaný a rázný, slovem nebo zlomkem slova. Konečně došli k železným dveřím. S hrůzou natáhla ruku před sebe. Dveře byly otevřené!
„Rychle," sykla a protáhla jimi svého společníka. Na druhé straně se zastavila.
„Proč byly otevřené?"
„Protože Vládci potřebují tvé ruce, aby je zavíraly."
„Blížíme se – " hlas jí selhal.
„Do středu tmy. Vím. Ale z Labyrintu jsme venku. Které cesty vedou z Podhrobí ven?"
„Jen jedna. Dveře, kterými jsi vstoupil, se zevnitř nedají otevřít. Cesta vede jeskyní a chodbou vzhůru k padacím dveřím za Trůnem v Trůnním chrámu."
„Pak se tudy musíme dát."
„Ale tam je ona," zašeptala dívka. „V Podhrobí. V jeskyni. Hrabe se v prázdném hrobě. Nedokážu ji obejít, ne, nedokážu ji znovu obejít!"
„Teď už tam nebude."
„Nepůjdu tam."
„Tenar, teď nám držím už i strop nad hlavou. Držím zdi, aby nás nestiskly. Držím zemi, aby se nám nerozevřela pod nohama. Dělám to od chvíle, kdy jsme překonali Jámu, u které čekal jejich sluha. Když já mohu zadržovat zemětřesení, ty se spolu se mnou bojíš setkání s jedinou lidskou duší? Věř mi, jako já věřím tobě! Pojď se mnou."
Šli dál.
Nekonečná chodba vyústila do širokého prostoru. Oválo je víc vzduchu, pohltila je hlubší tma. Vstoupili do rozlehlého dómu pod Náhrobky. Tenar se však po několika krocích zastavila. „Co je to?" zašeptala tak tiše, že jí hlas sotva prošel mezi rty. Obrov¬skou, nehybnou, černou bublinou vzduchu se rozléhal hluk: jaký¬si třas nebo chvění, zvuk, který bylo slyšet v krvi a cítit v kostech. Časem chlazené stěny pod jejími prsty drnčely.
„Běž dál," vybídl ji úsečný, vypjatý mužský hlas. „Pospěš si, Tenar."
Jak klopýtala dál, její myšlenky, temné a roztřesené jako ta podzemní hrobka, vykřikly: „Odpusťte mi, Vládcové, Bezejmen¬ní, Nejstarší, odpusťte, odpusťte!"
Odpověď nepřišla. Nikdy žádná nepřišla.
Dospěli k chodbě pod chrámem, vystoupili po schodech. Zbý¬valy poslední schody a padací dveře nad nimi. Dveře byly zavře¬né, tak jak je nechávala vždy. Zatlačila na pružinu, kterou se otevíraly. Zůstaly zavřené.
„Nejde to," vzdychla. „Jsou zamčené."
Protáhl se kolem ní a zapřel se o padací dveře zády. Nepohnu¬ly se.
„Nejsou zamčené, ale drží je něco těžkého."
„Dokážeš je otevřít?"
„Snad. Myslím, že tam Kossil bude čekat. Má s sebou muže?"
„Dubyho a Uahta, možná i další opatrovníky – muži tam nesmějí..."
„Nemohu udělat otevírací kouzlo, současně zadržet lidi, kteří tam čekají, a přitom ještě vzdorovat vůli temnot," řekl klidným, rozvážným hlasem. „Musíme zkusit ty druhé dveře, ty ve skalách, kterými jsem vstoupil já. Ona ví, že zevnitř nejdou otevřít?"
„Ví. Jednou mě nechala, abych si to zkusila."
„Takže je třeba nebude brát v úvahu. Pojď. Pojď, Tenar."
Seděla na kamenných schodech, které hučely a chvěly se, jako by někdo v hlubinách pod nimi škubal obrovskou tětivou.
„Co je to, ty otřesy?"
„Pojď," přemlouval ji, natolik rozhodně a naléhavě, že po¬slechla a začala se plazit zpátky do té strašlivé jeskyně.
A když do ní vstoupila, dolehla na ni taková tíha slepé a bezmezné nenávisti, jako by ji zavalila tíha samotné země, že se pod ní zhroutila, a aniž si to uvědomila, hlasitě vykřikla: „Jsou tu! Jsou tu!"
„Tak ať vědí, že jsme tu i my," řekl a z jeho hole a rukou vytryskla bílá zář, oslava světla, která se tak, jak se sluneční paprsky tříští o mořské vlny, roztříštila o tisíce drahokamů ve stropě a ve stěnách. A oba prchali tím světlem napříč rozlehlou jeskyní a jejich stíny odbíhaly k bílým kružbám, třpytivým štěrbi¬nám a k prázdnému, otevřenému hrobu.
Běželi k úzkému otvoru a dál chodbou, sehnutí, ona napřed a on za ní. Skály duněly a hýbaly se jim pod nohama. Oslnivé světlo však s nimi zůstávalo. V okamžiku, kdy před sebou spatřila slepý konec chodby, za¬slechla, jak nad hřměním země pronesl jedno jediné slovo. A když padla na kolena, jeho hůl zasvištěla nad ní a udeřila do rudé skály zavřených dveří. Skála bíle vzplála, jako by ji zachvá¬tily plameny, a rozestoupila se.
Před nimi se objevila obloha blednoucí úsvitem. Vysoko na ní majestátně zářilo několik hvězd.
Viděla je, na tváři cítila voňavý vítr, ale nevstávala. Klečela na rukou a na kolenou a choulila se mezi zemí a nebem.

Muž, cizí temná postava v polosvětle nadcházejícího svítání, se otočil a zatahal ji za ruku, aby vstala. Jeho tvář byla černá a pokři¬vená jako tvář zlého ducha. Odskočila od něj a hlasem, který jí nepatřil, jako by se jí v ústech pohyboval mrtvý jazyk, vyjekla: „Ne! Ne! Nedotýkej se mě – nech mě – běž!“ Snažila se mu vykroutit a vrátit se zpět do bortících se bezertých úst Hrobek.
Povolil sevření a zašeptal: „Tenar, při poutu, které neseš, žádám tě, pojď.“
Na stříbře náramku na její ruce se zaleskly hvězdy. Nespou¬štějíc z něj oči, nejistě se postavila. Vsunula svou ruku do jeho a šla s ním. Běžet nedokázala. Scházeli dolů z kopce. Z černého otvoru mezi skalami za nimi vycházel táhlý, sténavý nářek plný nenávisti a žalu. Kolem dopadaly kameny. Země se chvěla. Postu¬povali a ona dál visela pohledem na třpytu hvězd na svém zápěstí.
Byli už v šerém údolí na západ od Místa a začali stoupat, když ji znenadání vybídl, aby se otočila. „Podívej – “
Ohlédla se a spatřila to. Zastavili se na druhé straně údolí, na úrovni devíti obrovských monolitů stojících nebo ležících nad jeskyní diamantů a hrobů. Náhrobky, které stály, byly v pohybu. Škubaly sebou a pomalu se nakláněly jako lodní stěžně. Jeden sebou trhl a zvedl se výš. Pak se zachvěl a převalil. Spadl i další, napříč přes ten první. Nízká kopule Trůnního chrámu, černající se v žlutém světle východu, se zachvěla. Zdi se vyboulily. Celá ta obrovská, chátrající masa kamení a zdiva měnila tvar jako hlína v proudu vody, hroutila se do sebe. Pak se rozlehl hřmot, vyvalila se vlna suti a prachu a stavba se zřítila. Země se chvěla a otřásala. Úbočím jako by proběhla vlna. Mezi Náhrobky se rozevřela trhlina, zívla temnotou a vyvrhla prach hustý jako šedý dým, a ty, které dosud stály, se do ní skácely a byly pozřeny. Pak se s racho¬tem, který jako by se odrazil od oblohy, živé černé rty sevřely, kopec se ještě jednou otřásl a znehybněl.
Stočila pohled od děsu zemětřesení na muže vedle sebe, jehož tvář dosud nikdy v denním světle nespatřila. „Zadržels je,“ řekla a její hlas v tom mocném řevu a dunění země hvízdal jako vítr v píšťale. „Zadržels zemětřesení, hněv temnot.“
„Musíme dál,“ řekl a odvrátil se od vycházejícího slunce a zni¬čeného Chrámu. „Jsem unavený a je mi zima...“ Šel klopýtavě, vzala ho za ruku. Nedokázali jít rychleji, než co noha nohu mine, pomalu, jako dva pavoučci na obrovské zdi, a tak se plahočili po dlouhém svahu kopce vzhůru, až stanuli na vrcholu, na vyprahlé půdě, dožluta zbarvené vycházejícím sluncem a žíhané dlouhými, řídkými stíny šalvěje. Před nimi se tyčily západní hory. Jejich úpatí bylo nachové, horní svahy zlaté. Dvojice se na chvilku zastavila, pak překročila hřeben kopce tam, kam z Místa již neby¬lo možno dohlédnout, a zmizela.

ZÁPADNÍ HORY
Tenar se probudila, vymanila se z tíživých snů a ze zajetí míst, kterými chodila tak dlouho, až z ní opadalo maso, a v nichž viděla, jak se ve tmě lesknou dvě bílé kosti jejích paží. Otevřela oči do zlatého světla a vdechla pronikavou vůni šalvěje. Jak se probouzela, nasávala do sebe lahodný pocit radosti, která ji po¬malu naplňovala, až přetekla, a ona se posadila, protáhla se a vyhlédla ze záhybů své černé róby, šťastná jako nikdy dřív.
Byl večer. Slunce zapadlo za hory tyčící se do výše nedaleko na západě, ale celou krajinu a nebe, průzračné zimní nebe a širou, zlatou zemi hor a širokých údolí, dosud ozařoval odlesk červánků. Vanul vítr. Bylo chladno a vládlo ticho. Nikde se nic nehýbalo. Šalvěje měly uschlé listy, do ruky ji píchaly stonky vyschlých pouštních rostlin. Nezměrná němá krása světla hořela na každé větvičce, zvadlém lístku a stvolu, na kopcích a ve vzdu¬chu.
Když pohlédla nalevo, spatřila, jak tam na zemi pouště leží onen muž a tvrdě spí, zachumlaný do pláště, s jednou rukou pod hlavou. Tvář měl ve spánku přísnou, skoro zamračenou. Levá ruka ležela volně v písku vedle malého bodláku, který ještě zdo¬bilo rozčepýřené šedé chmýří a který se ježil obrannými jehlička¬mi a trny. Muž a malý pouštní bodlák; bodlák a spící muž.
Byl to ten, jenž vládl mocí příbuznou Starým silám země a stejně velkou jako ony; ten, kdo mluvil s draky a slovem zadržel zemětřesení. Ležel tam v prachu, spal a u ruky mu rostl malý bodlák. Bylo to zvláštní. Žít venku ve světě bylo mnohem nád¬hernější a podivuhodnější, než si kdy představovala. Zář oblohy se dotkla jeho zaprášených vlasů a nakrátko bodlák pozlatila.
Světlo pomalu bledlo. Současně jako by chlad každou minu¬tou sílil. Vstala a začala trhat uschlou šalvěj, sbírat opadané větvičky a ulamovat větve, sukovité a pevné jako větve dubu. Když se tu zastavili, bylo poledne. To bylo ještě teplo. Únava je zmohla natolik, že nemohli dál. Pár zakrslých jalovců a západní svah hřebene, po němž scházeli, jim poskytly dostatečné úto¬čiště. Upili trochu vody z čutory, lehli si a usnuli.
Pod stromky se povalovaly úlomky větších větví. V závětří mezi balvany trčícími ze země vyhrabala jamku, nachystala na oheň a pomocí pazourku a železa jej zapálila. Troud z lístků šalvěje a větviček chytil okamžitě. Uschlé větve rozkvetly růžo¬vým plamenem a rozvoněly se pryskyřicí. Vypadalo to, že všude kolem ohně už je tma. Na širé obloze se začaly rozžíhat hvězdy.
Praskot plamenů spáče probudil. Posadil se, chvíli si rukama třel špinavou tvář, nakonec ztuhle vstal a přišel blíž k ohni.
„Nevím – “
„Ano, ale bez ohně v noci nevydržíme. Bude velká zima.“ A po chvilce dodala: „Leda bys udělal nějaké kouzlo, které by nás buď zahřálo, nebo by oheň schovalo...“
Posadil se k ohni, s nohama skoro až v něm, a objal si kolena. „Brr,“ řekl. „Oheň je mnohem lepší než kouzlo. Vyčaroval jsem kolem nás takovou malou iluzi. Kdyby někdo šel kolem, připadali bychom mu jako větve a kameny. Co myslíš? Půjdou za námi?“
„Bojím se toho, ale myslím, že ne. Kromě Kossil nikdo nevě¬děl, že jsi tady. Jen ona a Manan. A ti jsou teď mrtví. Kossil určitě zahynula v Chrámu, když se zřítil. Čekala u padacích dveří. A ostatní si určitě myslí, že jsem byla v Chrámu nebo v Hrobkách a že mne to zemětřesení rozmačkalo.“ Také si objala rukama kolena a pokrčila rameny. „Doufám, že ostatní budovy nepopadaly. Z kopce to nebylo pořádně vidět, všude bylo mnoho prachu. Určitě nespadly všechny chrámy a domy, včetně Velkého domu, kde spala děvčata.“

„Zřejmě ne. To jen Hrobky samy sebe pozřely. Když jsme se obraceli, všiml jsem si zlaté střechy některého chrámu, ještě stál. A na svahu bylo vidět postavičky běžících lidí.“
„Co řeknou, co si pomyslí... Ubohá Penthe! Možná se teď bude muset stát velekněžkou Božstva. A přitom právě ona chtěla pořád utéct. Ne já. Možná uteče teď.“ Usmála se. Cítila radost, kterou nemohla zastřít žádná myšlenka, žádná obava, stejnou neochvějnou radost, která ji zaplavila, když se probudila do toho¬to zlatého světla. Rozvázala ranec a vytáhla dva malé bochníky. Jeden podala přes oheň Gedovi a do druhého se zakousla sama. Chléb byl hutný, nakyslý a velmi chutný.
Oba nějakou chvíli mlčky přežvykovali.
„Jak daleko jsme od moře?“
„Cesta mi zabrala dva dny a dvě noci. Teď nám to bude trvat déle.“
„Jsem silná,“ řekla.
„Jsi. A statečná. Ale tvůj společník je unavený,“ řekl s úsmě¬vem. „Toho chleba nemáme nijak moc.“
„Najdeme vodu?“
„Zítra v horách.“
„Dovedeš nám opatřit jídlo?“ zeptala se plaše, neurčitě.
„Na lov je třeba mít čas a zbraně.“
„Ale já jsem myslela, však víš, kouzly.“
„Mohu přivolat králíka,“ řekl a zprohýbanou větví jalovce prohrábl oheň. „Vylézají z nor všude kolem. Mohl bych na jedno¬ho zavolat jménem, aby přišel. Ale dokázala bys chytit, stáhnout a upéct králíka, kterého sis takto přivolala? Možná kdybys měla velký hlad. Ale podle mě by to bylo zneužití důvěry.“
„To ano. Říkala jsem si, že bys prostě...“
„Vyčaroval večeři,“ dopověděl. „To bych mohl, klidně i na zlatých podnosech, kdybys chtěla. Ale bude to iluze, a když jíš iluzi, máš pak ještě větší hlad než předtím. Je to stejné jako chtít se nakrmit vlastními slovy.“
„Ta tvoje kouzla jsou zvláštní,“ řekla s důstojností sobě rov¬ných, s důstojností kněžky oslovující mága. „Zdá se, že jsou dobrá jen na velké věci.“
Přiložil další dřevo, a oheň vzplál jalovcovým ohňostrojem jisker a praskání.
„Vážně umíš přivolat králíka?“ vyhrkla najednou.
„Jestli chceš?“
Přikývla.
Odvrátil se od ohně a do nezměněné, hvězdami prozářené tmy tiše pronesl: „Kebbo... O kebbo.“
Ticho. Žádný zvuk. Žádný pohyb. Až za chvilku, na samém pokraji mihotavé záře ohně, se objevilo kulaté oko svítící jako kousíček jantaru, nízko nad zemí. A křivka chlupatého hřbetu; uši, dlouhé, nastražené, vztyčené.
Ged znovu promluvil. Ucho se mihlo a najednou mu ze stínů vyrostlo dvojče. Pak, když se zvířátko obracelo, Tenar je na okamžik spatřila celé, jak se krátkým, tichým, pružným skokem nerušeně vrací ke svým nočním povinnostem.
„Ach,“ hlesla. „To je krása.“ A pak se zeptala: „Mohla bych i já?“
„No – “
„Vím, je to tajemství,“ vyhrkla, opět vážná.
„Králičí jméno je tajné. Nebo by se aspoň nemělo používat lehkomyslně, bez důvodu. Ale to, co není tajemství, co je spíše dar nebo záhada, je schopnost umět oslovit.“
„Och, tu ty máš. Já to vím!“ Vjejím hlase zazněla výčitka, kterou ani předstíraný posměch nedokázal skrýt. Podíval se na ni, ale neodpověděl.
Po souboji s Bezejmennými dosud pociťoval velkou únavu, v těch otřásajících se chodbách vyčerpal svou sílu. Přestože zvítě¬zil, nebylo mu do zpěvu. Zanedlouho se znovu stočil do klubíčka, co nejblíž k ohništi, a usnul.
Tenar seděla u ohně, přikládala a upírala oči do třpytu zim¬ních souhvězdí, táhnoucích se od obzoru k obzoru, až se jí z té krásy a ticha zatočila hlava a zmohla ji dřímota.
Probudili se oba. Oheň vyhasl. Hvězdy, na které se dívala, již byly daleko za horami a na východě vyšly nové. Tím, co je probu¬dilo, byl chlad, nevlídný chlad pouštní noci, a vítr ostrý jako ledový nůž. Od jihozápadu se obloha zatahovala závojem mraků.
Z nasbíraného paliva nezbylo již téměř nic. „Půjdeme,“ ozval se Ged. „Svítání není daleko.“ Cvakal zuby tak silně, že mu stěží rozuměla. Vydali se po táhlém, povlovném úbočí na západ. Keře a kameny byly ve svitu hvězd černé, orientovat se mohli stejně dobře jako ve dne. Zpočátku jim bylo zima, ale pak je chůze rozehřála; přestali se hrbit a třást a šlo se jim lépe. Když vyšlo slunce, kráčeli po prvních svazích západních hor, jimiž byl svět pro Tenar do té doby ohraničen.
Zastavili se v háji stromů, jejichž zlaté, třepetavé lístky dosud visely na větvích. Řekl jí, že jsou to osiky. Ona sama znala jen jalovce, neduživé topoly u pramenů řeky a deset jabloní v sadu Místa, nic víc. Malý pták mezi osikami tiše zpíval „dý, dý“. Pod stromy protékal potok, úzký ale prudký, hlučný, dravý na kame¬nech a v peřejích, tak uspěchaný, že ani nestačil zamrznout. Měla z něj skoro strach. Byla zvyklá na poušť, kde je vše tiché a pohybuje se pomalu: lenivé řeky, stíny mraků, kroužící supové.
K snídani se podělili o kus chleba a poslední drobivý zbytek sýra, trochu si odpočinuli a vydali se dál.
Když nastal soumrak, vystoupili již vysoko. Bylo zamračeno, větrno a sychravo. Utábořili se v údolí dalšího potoka, kde o dřevo nebyla nouze, a tentokrát zapálili velkou hranici z klád, u které jim bylo příjemně teplo. Tenar byla šťastná. Podařilo se jí objevit veverčí skrýš s ořechy, odkrytou pádem vykotlaného stro¬mu; několik liber velkých ořechů a jiných, s hladkou skořápkou, které Ged nazýval ubir. Jejich kargadské jméno neznal. Našla plochý kámen, druhý vzala do ruky, jeden po druhém je roztlou¬kala a každý druhý oříšek mu podávala.
„Kéž bychom tu mohli zůstat,“ poznamenala s pohledem klouzajícím po větrném, šerém údolí mezi kopci. „Líbí se mi

tady.“
„Je tu pěkně,“ přisvědčil.
„Nikdo sem nechodí.“
„Často ne... Sám jsem se narodil v horách,“ řekl, „na hoře Gont. Jestli pojedeme severní trasou, budeme ji cestou na Havnor míjet. Je na ni v zimě krásný pohled, když se celá bílá tyčí nad mořem jako obrovská vlna. Má vesnice stála právě u tako¬vého potoka, jako je tento. Kde ses narodila ty, Tenar?“
„Myslím, že na severu Atuánu, v Entatu. Nevzpomínám si.“
„To tě odvedli tak mladou?“
„Bylo mi pět. Vzpomínám si na oheň v krbu a... víc nic.“
Poškrábal se na bradě, která mu sice již zarostla řídkým vou¬sem, ale byla aspoň čistá. Přestože bylo chladno, oba se koupali v horských potocích. Třel si bradu a hleděl vážně a zamyšleně. Prohlížela si ho, avšak za nic na světě by nedokázala poznat, co má na srdci, když tam tak seděl v záři ohně, v šeru hor.
„Co budeš na Havnoru dělat?“ zeptal se, ale díval se přitom do ohně, ne na ni. „Jsi – víc než jsem si uvědomil – skutečně znovu¬zrozená.“
Přikývla a pousmála se. Opravdu si připadala, jako by se právě narodila.
„Když nic jiného, měla by ses naučit jazyk.“
„Tvůj jazyk?“
„Ano. To bych ráda.“
„Tak dobrá. Tohle je kabat,“ řekl a hodil jí do klína na černou róbu kamínek.
„Kabat. To je ten dračí jazyk?“
„Ne, to ne. Nechceš přece čarovat, chceš se domluvit s ostat¬ními muži a ženami.“
„A jak se říká kamínku v dračí řeči?“
„Tolk,“ řekl. „Ale já z tebe nechci mít čarodějnickou učednici. Učím tě jazyk, kterým se mluví v Archipelu, ve Vnitřních zemích. Dřív, než jsem přijel sem, musel jsem se naučit váš jazyk.“
„Mluvíš jím zvláštně.“
„Není divu. A teď, arkemmi kabat,“ a natáhl ruce, aby mu kamínek dala.
„Musím na Havnor?“
„Kam jinam bys jela?“
Váhala.
„Havnor je krásné město,“ řekl. „A ty mu přináší prsten, znamení míru, ztracený poklad. Přivítají tě jako princeznu. Bu¬dou ti vzdávat pocty, vítat tě, udělají všechno, aby ses cítila jako doma. Lidé v tom městě jsou šlechetní a štědří. Pro tvou světlou pleť ti budou říkat Bílá paní a budou tě milovat o to víc, že jsi mladá. A že jsi krásná. Budeš mít stovky šatů podobným těm, které jsem ti ukázal jako iluzi, ale teď budou pravé. Dostane se ti úcty, vděčnosti a lásky. Tobě, která jsi neznala nic než samotu, závist a tmu.“
„Měla jsem Manana,“ bránila se, rty se jí trošičku chvěly. „Měl mě rád a byl ke mně vždycky laskavý. Chránil mě nejlépe, jak dovedl, a já jsem ho za to zabila. Spadl do černé jámy. Nechci jet na Havnor. Nechci tam. Chci zůstat tady.“
„Tady – na Atuánu?“
„V horách. Tady, kde jsme teď.“
„Tenar,“ oslovil ji vážně, tiše, „dobrá, zůstaneme tady. Nemá¬me nůž, a jestli napadne sníh, bude to těžké. Ale dokud si dokážeme opatřit jídlo – “
„Ne, vím, že tu nemůžeme zůstat. Jenom jsem tak hloupá,“ řekla a vstala, aby přiložila na oheň. Skořápky se z ní sesypaly. Byla tak útlá a rovná, jak tam stála v potrhané, ušpiněné róbě a černém plášti. „Všechno, co umím, je teď k ničemu,“ dodala. „A nic víc jsem se nenaučila. Zkusím se učit.“
Ged uhnul pohledem a škubl sebou, jako by to zabolelo.

Další den překročili vrchol žlutohnědého hřebene. V průsmyku vál silný vítr se sněhem, který je bodal a oslepoval. Teprve když na druhé straně sešli hodný kus cesty a vynořili se ze sněho¬vých mračen halících vrcholy, Tenar spatřila kraj za hradbou hor. Zelenal se – zelení borovic, lučin, osetých polí i úhorů. I v mrtvé zimě, kdy keře byly holé a v lese jen šedé větve, byla ta země zelená; vlídná a pokorná. Prohlíželi si ji z vysokého, horského úbočí. Ged beze slova ukázal k západu, kde se slunce sklánělo za hustou smetanu mračen. Již se skrylo, ale po obzoru se rozléval třpyt téměř jako po blyštivých stěnách Podhrobí, živé blýskání konce světa.
„Co je to?“ zeptala se a on odvětil: „Moře.“
Zakrátko spatřili něco, co bylo již méně úžasné, ale pro ni to představovalo důležitý zážitek. Narazili na cestu, která je za šera přivedla do vesnice sestávající z deseti či tuctu domků roztrou¬šených podél cesty. Když si uvědomila, že přicházejí mezi lidi, poplašeně pohlédla na svého společníka. Dívala se na něj, ale neviděla ho. Vedle ní šel v Gedových šatech, jeho chůzí a v jeho botách někdo jiný. Měl bílou pleť a byl bez vousů. Podíval se na ni; měl modré oči. Zamrkal.
„Ošálím je?“ chtěl vědět. „A jak se tobě líbí šaty?“
Podívala se na sebe. Měla hnědou venkovskou sukni, kazajku a červený vlněný šátek.
„Ó,“ vyhrkla a na místě zastavila. „Ale ty jsi – ty jsi Ged.“ Při vyslovení jeho jména jej zřetelně spatřila, tu snědou, zjizvenou tvář, kterou znala, a černé oči; a přesto tam stál cizí člověk s tváří barvy mléka.
„Před ostatními mé jméno nevyslovuj, ani já nebudu říkat tvé. Jsme bratr a sestra a jdeme z Tenacbahu. Jestli najdu laska¬vou tvář, asi požádám o něco k večeři.“ Vzal ji za ruku a vešli do vesnice.
Vyšli z ní ráno, s plnými žaludky a po příjemném noclehu v seníku.
„Žebrají mágové často?“ zeptala se cestou mezi zelenými pastvinami, na nichž se pásly kozy a strakatý skot.

„Proč se ptáš?“
„Vypadá to, že jsi zvyklý žebrat. Šlo ti to dobře.“
„Vlastně ano. Když se na to díváš z této stránky, tak vlastně žebrám celý život. Víš, čarodějové nemívají velký majetek. Vlast¬ně nic než svou hůl a šaty, když se toulají světem. Většina lidí je ráda přijme a poskytne jim jídlo a přístřeší. A oni jim to nějak vracejí.“
„Jak vracejí?“
„Tak třeba té ženě ve vesnici jsem uzdravil kozy.“
„Co jim bylo?“
„Obě měly nemocná vemena. Jako dítě jsem kozy pásal.“
„Řekls jí, žes je uzdravil?“
„Ne. Jak? Proč?“
Po chvíli mlčení řekla: „Jak vidím, tvá kouzla nejsou dobrá jen na velké věci.“
„Pohostinnost a laskavost k cizinci, to je velká věc. Jistě, stačí poděkovat. Ale mně těch koz bylo líto.“
Odpoledne minuli velké město. Bylo postaveno z hliněných cihel a po kargadsku obehnáno hradbami: s přečnívajícím cimbu¬řím, hlídkovými věžemi ve čtyřech rozích a jedinou bránou, kte¬rou právě honáci hnali velké stádo ovcí. Nad zdi z nažloutlých cihel vykukovaly červené taškové střechy stovky, možná i více domů. U brány stáli dva strážní v přilbicích s rudými chocholy, jaké nosili služebníci Božstva. Tenar vídala muže v takových přil¬bicích přicházet na Místo jednou ročně, když doprovázeli obětiny otroků a peněz pro chrám Božstva. Jak obcházeli hradby, zmínila se o tom Gedovi, a ten odvětil: „Jako chlapec jsem je viděl také. Přijeli na Gont loupit. Přišli i do naší vesnice, aby ji vyplenili, ale byli zahnáni. A při ústí Aru, na pobřeží, se odehrála bitva; mnoho mužů tam padlo, říká se, že stovky. Snad teď, když je prsten znovu spojen a Ztracená runa obnovena, bude konec podobným válkám a zabíjení mezi Zeměmi Kargadu a Vnitřními zeměmi.“
„Bylo by hloupé, kdyby se to dělo dál,“ prohlásila Tenar. „Vždyť co by Božstvo dělalo s tolika otroky?“
Její společník nad tím musel chvíli uvažovat. „Myslíš, kdyby Země Kargadu dobyly Archipel?“
Přikývla.
„Není moc pravděpodobné, že by se to mohlo stát.“
„Ale jen se podívej, jak je Kargad silný – na to velké město, jeho hradby a všechny jeho muže. Jak by jim tvoje země mohly odolat, kdyby je napadl?“
„To město ale není moc veliké,“ řekl opatrně a laskavě. „Ten¬krát, když jsem sešel z hor, mi taky připadalo obrovské. V Zeměmoří je spousta velkých měst a tohle je vedle nich jen jedno z těch menších. Svět má mnoho, mnoho zemí. Však je uvidíš, Tenar.“
Neřekla nic. Plahočila se dál a její obličej zůstával bez výrazu.
„Je to krásné navštěvovat nové země, které se zvedají z moře, jak k nim loď připlouvá. Lesy a statky, města s jejich přístavy a paláci, tržišti, kde se prodává všechno na světě.“
Přikývla. Věděla, že se ji snaží povzbudit, jenže ona zanechala radost tam nahoře v horách, v soumračném údolí s potokem. Teď se v ní usídlila hrůza, která stále sílila. Vše, co měla před sebou, bylo neznámé. Neznala nic než poušť a Hrobky. K čemu jí to teď bylo? Znala cesty pobořeným bludištěm, znala tance, které se tančily před padlým oltářem. O lesích, městech a lid¬ských srdcích nevěděla nic.
„Zůstaneš tam se mnou?“ ozvala se znenadání.
Nedívala se na něj. Ještě stále byl jakoby přestrojen za bílého kargadského venkovana, a tak ho viděla nerada. Jeho hlas se však nezměnil, byl stejný jako ten, který k ní promlouval ze tmy Labyrintu.
Odpověď na sebe nechala dlouho čekat. „To je tak, Tenar. Chodím tam, kde je mě třeba. Jdu za svým voláním. Ještě mě nenechalo pobýt v některé zemi dlouho. Chápeš to? Dělám to, co musím. A tam, kam chodím, musím sám. Když mě budeš potřebovat, zůstanu s tebou v Havnoru. A jestli mě někdy budeš potřebovat znovu, zavoláš a já přijdu. Na tvoje zavolání bych přišel i z hrobu, Tenar! Ale zůstat s tebou nemohu.“
Neřekla nic. Po chvíli promluvil znovu: „Nebudeš mě tam potřebovat dlouho. Budeš šťastná.“
Přikývla, smířená, zmlklá.
Bok po boku kráčeli k moři.

CESTA
Svou loďku měl ukrytu mezi skalisky Mračného mysu, jak mu říkali v nedaleké vesnici, kde od jednoho vesničana dostali k ve¬čeři misku ryb se zeleninou. V posledním světle pošmourného dne pak sešli mezi skalami na břeh. Tím úkrytem byla jeskyně, vlastně jen úzká puklina zabíhající hluboko do skály, snad dob¬rých třicet stop; písčité dno bylo vlhké, neboť leželo těsně nad znatelnou úrovní přílivu. Ústí však bylo z moře vidět, a proto Ged řekl, že by oheň neměli rozdělávat, aby jej nezahlédli noční rybáři v loďkách při pobřeží a nebyli zvědaví. A tak jim nezbylo než ulehnout na písek, jenž se mezi prsty zdál být jemný, ale pro znavené tělo byl tvrdý jako kámen. Tenar naslouchala moři, jak naráží, šplouchá a duní na skalách a jak se jeho hřmění žene po pláži táhnoucí se mile východním směrem. Moře znovu a znovu vydávalo tytéž zvuky, a přitom nikdy úplně stejné nebyly. Nezna¬lo odpočinek. Podél všech břehů v celém světě se vzdouvalo podobnými nepokojnými vlnami, nikdy nepřestávalo, nikdy ne¬bylo klidné. Poušť a hory – ty stály a nehýbaly se. Nevydávaly věčně hlasitý, jednotvárný řev. Moře neustále o něčem rozprá¬vělo, avšak v jazyce, který jí byl cizí. Nerozuměla mu.
S prvním šedivým světlem, za odlivu, procitla z neklidného spánku a spatřila, že čaroděj právě vychází z jeskyně. Dívala se, jak bosý, v přepásaném plášti, chodí po skalách obalených čímsi černým a něco hledá. Pak se vrátil, a když vešel, v jeskyni se setmělo. „Tu máš,“ řekl a ukázal jí hrst mokrých, odpudivých věcí, které vypadaly jako nachové kameny s

oranžovými rty.
„Co je to?“
„Mušle ze skal. A tyhle dvě jsou ústřice, ještě lepší. Podívej – takhle.“ Krátkou dýkou z jejího kroužku s klíči, kterou mu půjči¬la v horách, rozevřel skořápku a oranžovou mušli, ochucenou mořskou vodou místo omáčky, jednoduše snědl.
„Ty je ani nevaříš? Jíš je zaživa?“
Zatímco s provinilým výrazem, ale nevzrušeně otevíral jednu lasturu za druhou a pojídal je, dívala se jinam.
Když skončil, zašel k loďce, která přídí napřed ležela na něko¬lika dlouhých vyplavených kládách, aby nebyla na písku. Tenar si ji předchozího večera prohlížela nedůvěřivě, chybělo jí srovnání. Byla mnohem větší, než jak si lodě představovala, třikrát tak velká jako ona. Byla plná předmětů, jejichž účel neznala, a vypa¬dala nebezpečně. Po obou stranách nosu (jak nazývala příď) měla namalované oči, a Tenar se v polospánku nemohla zbavit dojmu, že si ji loď prohlíží.
Ged se chvíli přehraboval uvnitř a pak se vrátil s balíčkem tvrdého chleba, dobře zabaleného, aby zůstal suchý. Větší kousek jí nabídl.
„Nemám hlad.“
Pohlédl do její mrzuté tváře.
Zase chléb odložil, zabalil jej tak, jak byl, a posadil se k ústí jeskyně. „Asi tak za dvě hodiny se vrátí příliv,“ řekl. „Pak bude¬me moci vyplout. Máš za sebou neklidnou noc, proč nespíš?“
„Nejsem ospalá.“
Neřekl na to nic. Seděl bokem k ní pod kamenným převisem, nohy měl překřížené; z hloubi jeskyně viděla třpytivé vzdouvání a pohyby moře za ním. Ged sám se nehýbal. Byl tichý jako skály kolem. A ten klid se kolem něj šířil jako kola od kamene vrže¬ného do vody. Jeho mlčení nebylo okamžikem, kdy se nemluví, ale mlčením samým, něčím jako je mlčení pouště.
Tenar zanedlouho vstala a přešla k ústí jeskyně. Nepohnul se. Pohlédla mu do tváře. Ta byla strnulá, jakoby z mědi; černé oči nebyly zavřené, ale sklopené, ústa klidná.
Byl stejně daleko od ní jako od moře.
Kde právě byl, po kterých cestách se toulaly jeho myšlenky? Nikdy nebude moci být s ním.
Přinutil ji, aby s ním odešla. Zavolal na ni jménem a ona mu pokorně přišla k ruce, tak jako k němu za tmy přiběhl ten divoký pouštní králík. A teď, když měl prsten, když Hrobky byly v tros¬kách a jejich Kněžka navždy prokletá, nepotřeboval ji a odešel si tam, kam za ním nemohla. Nezůstane s ní. Oklamal ji a nechá ji opuštěnou.
Sáhla dolů a hbitým pohybem mu od pasu vytrhla maličkou ocelovou dýku, kterou mu dala. Nepohnul se o nic víc než okra¬dená socha.
Čepel byla jen čtyři palce dlouhá, nabroušená po jedné stra¬ně; byla to zmenšenina obětního nože. Patřila k výbavě Kněžky Hrobek a musela ji nosit na kroužku s klíči (stejně jako musela mít pás z koňských žíní a pár dalších věcí, jejichž účel se v někte¬rých případech nikdy nedozvěděla). Na nic ji nepoužívala, jen při jednom z tanců před Trůnem, které patřily k obřadu Temného měsíce, ji vyhazovala do vzduchu a chytala. Měla ten tanec ráda, byl divoký, bez hudby, doprovázený jen bubnováním jejích chodi¬del. Mnohokrát si při jeho zkoušení pořezala prsty, než jej zvlád¬la tak, aby pokaždé chytila nůž za střenku. Krátká čepel byla ostrá dost, aby prořízla prst až na kost nebo přeťala krční tepnu.
Nepřestane Vládcům sloužit, přestože ji zradili a opustili. Pomo¬hou jí a povedou její ruku při posledním aktu temna. Přijmou její oběť.
Otočila se k muži. Nůž svírala v pravé ruce, schovaný za bo¬kem. On v tom okamžiku zvedl hlavu a zadíval se na ni. Byl to pohled člověka, který se vrací z dlouhé cesty, na které viděl strašlivé věci. Jeho tvář byla klidná, ale plná bolesti. Díval se na ni, a jako by ji viděl čím dál zřetelněji. Jeho výraz se rozjasňoval. Nakonec promluvil. „Tenar,“ řekl, jako by ji vítal, a natáhl ruku, aby se dotkl kroužku z proděravělého, zdobeného stříbra na jejím zápěstí. Byla v tom důvěra, jako by u ní hledal jistotu. Nože v její ruce si nevšímal. Stočil pohled k vlnám, které se přelévaly přes skály pod nimi, a namáhavě řekl: „Je čas... Čas vyplout.“
Jakmile zaslechla jeho hlas, zuřivost z ní vyprchala. Dostala strach.
„Necháš je za sebou, Tenar. Osvobodíš se,“ řekl a nečekaně živě vstal. Protáhl se a znovu si těsně přepásal plášť. „Pomoz mi s tou lodí. Je na kládách, budou se kutálet. To je ono, zatlač... ještě. Tak, tak, stačí. Teď se připrav. Až řeknu, tak naskoč. Z mís¬ta, jako je tohle, se vyplouvá špatně – ještě jednou. Tak! Dovnitř!“ Naskočil za ní, a než stačila přepadnout, chytil ji a posadil na dno loďky, zapřel se rozkročenýma nohama a vestoje loďku postrčil na vodu, aby se na odlévající se vlně svezla přes skály; pak ji vyvezl kolem pěnou potřísněného útesu dál na moře.
Když byli hodný kus od mělčiny, složil vesla do loďky a vztyčil stěžeň. Teď, když seděla uvnitř a obklopovalo ji moře, loďka jí připadala velice malá.
Vytáhl plachtu. Bylo poznat, že všechna výstroj má za sebou dlouhé a náročné používání, přestože červená plachta byla pečli¬vě zalátaná a loď byla očištěná a vyspravená, jak jen to šlo. Připomínala svého pána: měla za sebou dlouhou cestu a nikdo se s ní nemazlil.
„Teď,“ řekl, „teď už jsme z toho venku, jsme čistí, vyvázli jsme. Cítíš to, Tenar?“
A ona to opravdu cítila. Temná ruka povolila sevření, kterým po celý život sužovala její srdce. Radost jako v horách však ne¬přicházela. Nechala hlavu klesnout do dlaní a rozplakala se. Tváře jí zvlhly slanou vlhkostí. Plakala pro léta promarněná v poutech ničemného zla. Vzlykala bolestí, protože byla volná.
Začala si však uvědomovat, jak ta volnost tíží. Svoboda je těžké břemeno, když je má duch na sebe vzít, velké a nezvyklé. Není snadná, protože to není dar, ale volba – a ta může být náročná. Cesta za světlem stoupá vzhůru, a přece na její konec poutník s takovým břemenem nikdy nedojde.
Ged ji nechal plakat, neřekl jediné slovo, aby ji utěšil. A mlčel dál, i když se slzy přestaly kutálet a ona jen seděla a

ohlížela se za nízkou, modravou zemí Atuánu.Tvářil se vážně a ostražitě, jako by byl sám. Dohlížel na plachtu a na kormidlo, bystrý a za¬mlklý, a oči stále upíral vpřed.
Odpoledne ukázal napravo od slunce, proti němuž teď pluli: „To je Karego-At," řekl, a když Tenar sledovala pohyb jeho ruky, zahlédla rozmazané obrysy kopců podobných oblakům; velký ostrov Božstva, Atuán, který nechali za sebou, již zmizel z dohle¬du. Bylo jí těžko u srdce. Slunce jí bušilo do očí jako zlaté kladivo.
K večeři měli suchý chléb, vysušenou uzenou rybu, která jí připadala odporná, a vodu z lodního soudku, který Ged předcho¬zího večera naplnil z potůčku na pobřeží Mračného mysu. Zimní noc, která na moře rychle padla, byla chladná. Daleko na severu bylo ještě nějakou chvíli vidět slabé blikání světélek, žlutých ohňů ve vzdálených vesnicích na břehu Karego-At, ale i ty zmize¬ly v mlze, jež se zvedla z oceánu, a oni zůstali v bezhvězdné noci nad hlubinami sami.
Tenar se stočila do klubíčka na zádi, Ged se uložil na přídi a soudek si dal pod hlavu místo polštáře. Loďka plula klidně dál a o bok jí šplouchaly nízké vlny, protože foukal jen slabý vánek od jihu. Tady, daleko od skalnatých břehů, bylo i moře tiché, pouze při doteku s lodí tiše šeptalo.
„Když jde vítr od jihu, tak loď pluje na sever, ne?" zeptala se tichým hlasem, protože šeptalo i moře.
„Ano, pokud nekřižujeme. Ale já jsem do plachty opřel čarovítr směrem na západ. Do zítřejšího rána bychom měli být z kargadských vod venku. Pak ji nechám plout se světovým větrem."
„Ona se řídí sama?"
„Ano," odvětil vážně, „když se jí dají správné pokyny. Ne¬potřebuje mnoho. Byla již na širém moři, za nejzazším ostrovem Východních dálav, a byla i na Selidoru, kde našel smrt Erreth-Akbe, nejdál na západě. Je to moudrá a zkušená loď, moje Bystroočka. Můžeš jí věřit."
V kouzlem vedené lodi nad velkými hlubinami ležela dívka a hleděla vzhůru do tmy. Celý život se dívala do tmy, ale tato byla mnohem nesmírnější, byla to noc na oceánu. Neměla konce. Neměla strop. Rozprostírala se až za hvězdy. Pozemské Síly nad ní neměly moc. Byla dříve než světlo a bude i po něm. Byla před životem a bude i po něm. Táhla se dál a dál, až za samé zlo.
A v té tmě promluvila: „Ten ostrůvek, kde jsi dostal svůj talisman, je v tomto moři?"
„Je," odpověděl ze tmy jeho hlas. „Někde. Možná víc na jih. Nedokázal bych jej znovu najít."
„Vím, kdo to byl, ta stará žena, která ti dala ten prsten."
„Ty to víš?"
„Slyšela jsem tu pověst. Patří k tomu, co má Jediná kněžka znát. Thar mi ji vyprávěla. Nejdřív, když u toho byla Kossil, a pak znovu a podrobněji, když jsme byly samy. Bylo to naposledy, co se mnou před svou smrtí mluvila. V Hupunu byl jeden šlechtický rod, který se postavil vzrůstající moci velekněží v Awabathu. Zakladatelem rodu byl král Thoreg, a mezi poklady, jež odkázal svým potomkům, byla i půlka prstenu, kterou mu dal Erreth-Akbe."
„Tak to skutečně stojí i v Písni o Errethu-Akbe," řekl, „ve vašem jazyce to zní: 'Když byl prsten zlomen, půlka zůstala v rukou velekněze Intathina, půlka v rukou hrdinových. Vele¬kněz poslal odlomenou půlku Bezejmenným, Starým silám země v Atuánu, která se tak dostala do tmy, do ztracených míst. Avšak Erreth-Akbe vložil ulomenou půli do rukou panny Tiriath, dcery moudrého krále, řka: ‚Nechť zůstane na světle a je jejím věnem, nechť zůstane v této zemi, než bude znovu spojen.' Tak promlu¬vil hrdina, než odplul na západ.'"
„Takže prsten celá léta přecházel v tom rodě z dcery na dce¬ru," navázala. „Neztratil se, jak se domnívali vaši lidé. Jak šel čas, velekněží se prohlásili za Kněžstvo, které pak vybudovalo říši a nechalo si říkat Božstvo, ale Thoregův rod zatím slábl a chudl. Nakonec, aspoň tak mi to řekla Thar, zůstali z Thoregova rodu jen dvě malé děti, chlapec a děvče. Božstvem v Awabathu byl tenkrát otec toho, který vládne dnes. Nechal děti unést z jejich hupunského paláce. Doslechl se o proroctví, podle něhož měl jeden z potomků Thorega z Hupunu přivodit pád Zemi Kargadu, a dostal strach. Přikázal, aby děti ukradli, odvezli kamsi na opuštěný ostrov uprostřed moře a nechali jim jen šaty, které měly na sobě, a trochu jídla, nic víc. Bál se je podřezat, zardousit či otrávit, neboť pocházely z královské krve, a vražda krále vrhá prokletí dokonce i na bohy. Jmenovali se Ensar a Athil. Ta, která ti dala zlomený prsten, byla Athil."
Dlouho mlčel. „A příběh je tak celý," řekl nakonec, „stejně jako je celý prsten. Je to krutý příběh, Tenar. Ty malé děti, ostrov, a ti staří, které jsem tam našel... Vždyť stěží znali lidskou řeč."
„Chtěla bych tě o něco požádat."
„Požádej."
„Nechci jet do Vnitřních zemí, na Havnor. Nepatřím tam, do velkých měst, mezi cizí lidi. Nepatřím do žádné země, a svůj lid jsem zradila. Nemám nikoho. A spáchala jsem velké zlo. Vysaď mě samotnou na nějaký ostrov, tak jak vysadili ty královské děti, na opuštěný ostrov, kde nejsou lidé, kde není nikdo. Nech mě tam a prsten odvez na Havnor. Je tvůj, ne můj. Nemá se mnou nic společného. Stejně jako tvoji lidé. Nech mě samotnou!"
Pomalu, postupně, ale pro ni přesto překvapivě, se v temnotě před ní rozzářilo světlo: to čarodějné světlo, které ho posloucha¬lo. Lnulo ke konci jeho hole, kterou držel vodorovně, jak seděl na přídi naproti ní, a stříbrným jasem zalévalo spodek plachty, brlení, prkna a jeho tvář. Díval se přímo na ni.
„Jaké zlo jsi spáchala, Tenar?"
„Nařídila jsem, aby v síni pod Trůnem byli zavřeni tři muži a vyhladověni na smrt. Zemřeli hladem a žízní. Zemřeli a jsou tam pohřbeni v Podhrobí. Na jejich hroby padly Náhrobky." Zarazila se.
„Ještě něco?"
„Manan."
„Jeho smrt mám na svědomí já."
„Ne. Zemřel proto, že mě měl rád a byl oddaný. Myslel si, že mě chrání. Zadržel meč nad mou šíjí. Když jsem byla malá, byl na mě hodný – když jsem brečela – " Opět se zarazila, protože se jí do očí draly slzy, ale teď už se nerozplakala.

Sepnuté ruce ležely na černých záhybech jejího oděvu. „Já jsem na něj nikdy nebyla milá," řekla. „Nepojedu na Havnor. Nepojedu s tebou. Najdi ostrov, kam nikdo nejezdí, vysaď mě a nech mě tam. Za zlo se musí platit. Nejsem volná."
Měkké světlo, zakalené mořskou mlhou, se mihotalo mezi nimi. „Poslouchej mě, Tenar, a dávej pozor. Byla jsi nádobou zla. Zlo je teď vylito. Je s ním konec. Je pohřbeno ve své hrobce. Nebylas stvořena pro krutost a tmu; bylas stvořena, abys dávala světlo, tak jako je dává hořící lampa. Když jsem lampu našel, nebyla zapálená. Přece ji nenechám na pustém ostrově jako něco, co se najde a zahodí. Odvezu tě na Havnor a řeknu velmo¬žům Zeměmoří: 'Hleďte! V říši tmy jsem našel světlo, její duši. Díky ní prastaré zlo nic nezmohlo. Díky ní jsem vyvázl z hrobu. Díky ní se zlomené spojilo a tam, kde je nenávist, bude mír.'"
„Nepojedu," vydechla Tenar vysíleně. „Nemohu. Není to pravda!"
„A pak," pokračoval, „tě od těch velmožů a bohatých pánů odvezu, neboť máš pravdu, tam není tvé místo. Jsi příliš mladá a příliš moudrá. Odvezu tě do své země, na Gont, kde jsem se narodil, za svým učitelem Ogionem. Je už starý, ale je to velký mág, muž klidného srdce. Říkají mu 'Tichý'. Žije v domku na skalách Re Albi, vysoko nad mořem. Má tam pár koz a malou zahrádku. Na podzim se sám toulá po ostrově, po lesích, po horách, údolími řek. Kdysi jsem tam s ním žil, když jsem byl mladší než ty teď. Nezůstal jsem tam dlouho, nedokázal jsem vydržet. Odjel jsem hledat zlo a našel jsem je... Ale tys před zlem unikla a hledáš svobodu, hledáš na nějaký čas klid, než si najdeš svou cestičku. Tam lásku a klid najdeš, Tenar. Lampa bude nějaký čas hořet v závětří. Uděláš to?"
Mezi jejich tvářemi plynula šedivá mořská mlha. Loďka se lehce houpala na mírných vlnách. Kolem se rozprostírala noc a pod nimi moře.
„Udělám," souhlasila a hluboce vzdychla. A pak, po dlouhém mlčení, dodala: „Škoda, že to nejde dřív..., že tam nemůžeme hned teď."
„Nebude to za dlouho, maličká."
„Přijedeš tam někdy?"
„Když budu moci, přijedu."
Světlo pohaslo, všude kolem nich zavládla tma.

Po mnoha východech a západech slunce, po klidných dnech i ledových vichrech své zimní cesty, před sebou konečně měli vody Vnitřního moře. Propluli špalíry shromážděných lodí, Ebavnorskou úžinou, do zátoky uzavřené v srdci Havnoru a přes ni k havnorskému Velkému přístavu. Věže byly bílé, celé město bylo bílé a zářivé, pod sněhem. Střížky mostů a červené střechy domů zakrýval sníh a lanoví stovky lodí v přístavu se na zimním slunci třpytilo námrazou. Zpráva o jejich příjezdu byla rychlejší než oni, neboť zalátaná červená plachta Bystroočky byla v těchto mořích známá. Na zasněžená mola se seběhl velký dav. Nad hlavami lidí se v čerstvém, chladném větru třepetaly korouhve.
Tenar seděla na zádi, vzpřímená, oblečená do otrhaného čer¬ného pláště. Pohlédla na kroužek na zápěstí a pak na lidmi zaplněný barevný břeh, paláce a vysoké věže. Zvedla pravou ruku a na stříbře kroužku se zalesklo slunce. A vítr přinesl přes neklidné moře slabý, ale radostný jásot. Ged dovedl loďku do přístavu. Sto rukou se natáhlo po provaze, který vyhodil na molo. Vyskočil na břeh, podal jí ruku a s úsměvem řekl: „Pojď!"
A ona vstala a vykročila. Důstojně s ním procházela bělostný¬mi havnorskými ulicemi a držela se ho za ruku jako dítě, které se vrací domů.

URSULA K. Le GUINOVÁ
HROBKY ATUÁNU
Z anglického originálu
The Tombs of Atuan
přeložil Petr Kotrle
Ilustroval a graficky upravil Karel Soukup.
Vydalo vydavatelství AF 167 v Brně
jako svou 13. publikaci
Odpovědný redaktor Jindřich Smékal
Jazyková redakce Jan „Jam" Oščádal
Technická redakce Miroslav Dvořák
Tisk SPEKTRUM Brno
Sazba DaTaPrint Brno
Vydání první
Náklad 5 000 výtisků
Tematická skupina 13/34
ISBN 80-85384-12-4 Dop. cena 50,- Kč